

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

126282

EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME

126282

Öznur ÖZDARICI

Yüksek Lisans Tezi

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

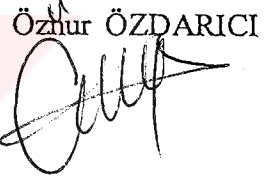
Tez Danışmanı
Doç. Dr. İbrahim ŞAHİN

KIRIKKALE
2003

KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “EMİN BÜLENT SERDAROĞLU’NUN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME” adlı çalışmamı, ilmî ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin kaynaklar kısmında gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

2003

Özhan ÖZDARICI


ÖZET

Emin Bülent Serdaroğlu, 1886 yılında Halep'te doğmuş, 1942 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Şiir yazmaya Galatasaray Lisesi'nin üçüncü sınıfında başlayan şairin kendisi tarafından yayınlanan bir şiir kitabı yoktur. Emin Bülent'in şiirleri 1958 yılında Rıfat Necdet Evrimer tarafından "Fecr-i Âti Şairleri- Emin Bülent" ve aynı yıl Salih Zeki Aktay tarafından "Emin Bülent'in Şiirleri" adlarıyla kitap halinde yayınlanmıştır.

Emin Bülent Serdaroğlu'nun Galatasaray Lisesi'nde okuduğu yıllarda başlayan şiir merakı onun hayatının diğer safhalarında da devam etmiştir. Fecr-i Âti grubu içerisinde önemli bir yere sahip olan Emin Bülent, bu dönemde ve daha sonraki dönemlerde çeşitli edebiyat mecmualarında şiirler neşretmiştir. Galatasaray Lisesi'nden mezun olduktan sonra futbolcu ve memur kimliği ile karşımıza çıkan Emin Bülent Serdaroğlu, ölümüne kısa bir süre kalıncaya kadar memuriyet hayatına devam eder. Emin Bülent, memuriyet yıllarında edebiyat hayatına küserek kendi içine çekilmiş; fakat şiirden vazgeçmemiş, yayımlamasa da şiirler yazmaya devam etmiştir.

Fecr-i Âti grubu içerisinde yer alan Emin Bülent Serdaroğlu, millî konuları işleyen şiirler kaleme almış ve bu dönemin kendine has ferdî duyuş tarzını ve marazî hassasiyetlerini yansıtan aruz vezniyle şiirler yazmıştır. "Emin Bülent Serdaroğlu'nun Hayatı, Sanatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme" adını taşıyan bu çalışmanın temelini, şairin hayatı, şiirlerindeki ferdî ve sosyal temaların dikkatlere sunulması ve şiirlerinin vezin ve şekil bakımından incelenmesi oluşturmaktadır.

ABSTRACT

Emin Bülent Serdaroğlu, was born in 1886 in Halep and died in 1942 in İstanbul. The poem, who started writing at the third class of Galatasaray High School, doesn't have a poetry book published by himself. Poems of Emin Bülent were published as books under the title of " The Poets of Fecr-i Ati- Emin Bülent" and " The Poetries of Emin Bülent" in 1958; respectively by Rıfat Necdet Evrimer and Salih Zeki Aktay.

His curiosity of poem which had started during his years in Galşatasaray High School, continued in the other phases of his life. Emin Bülent Serdaroğlu, who has a significant place in the group of Fecr-i Ati, published a lot of poems in various literature magazines of that and its succeeding periods. After graduating from the Galatasaray High School, Emin Bülent Serdaroğlu appeared with the identities of a civil servant and a football player. He continued to his civil service up to a short time before his death. He was offered with the literature life during his during his civil service years and he isolated himself; however, he didn't give up and continued writing poems even they weren't published.

Emin Bülent Serdaroğlu, who was a member of Fecr-i Ati group, wrote poems with prosody about national evens, which reflects individual style and delicate sensitivity of that period. The study titled as "A Study of Emin Bülent Serdaroğlu's Life, His Poetical Ability and Poems" is based on the poet's life, individual and social themes of the shape and poetry metre of his poems.

ÖN SÖZ

Sanat eseri onu ortaya koyan şahıstan ayrı düşünülemez. Eser verme faaliyeti içerisinde bulunan kişi, bu yaratma süreci esnasında o esere mutlaka kendisinden bir şeyler katacaktır. Sanatkârın içinde bulunduğu ruhsal durum, yaşadığı çevre, içinde bulunulan şartlar ve buna benzer pek çok şey esere yansır. Bunun için en azından sanatçının yaşadığı devre ait hususiyetleri bilmek bir bakıma eseri daha iyi anlamamıza yardımcı olur. II. Meşrutiyet sonrası ortaya konan edebî faaliyetlerin edebiyatımızın gelişmesindeki rolü inkâr edilemez. Bu dönem kendi içerisinde çeşitlilik göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bir tarafta Servet-i Fünûn topluluğunun etkileri devam ederken diğer tarafta Servet-i Fünûn'un devamı niteliğinde olan ve onunla benzer özellikler taşıyan Fecr-i Âti grubunun kalem faaliyetleri ile karşılaşırız. Bunun yanı sıra Millî Edebiyat Cereyânı adı altında bir başka hareketin varlığı hissedilir. İşte bu dönemlerin net bir şekilde anlaşılması, söz konusu dönemlerde yazı faaliyetinde bulunan insanların ortaya koyduğu ürünlerin incelenmesine ihtiyaç gösterir.

Fecr-i Âti grubu içerisinde değerlendirebileceğimiz Emin Bülent Serdaroğlu, ait olduğu grubun anlayışına uygun şiirler yazmıştır. Ancak onun vatan ve millet konulu şiirleri de vardır. Bunda ülkenin içinde bulunduğu ağır ve zor şartların ve Millî Edebiyat Cereyânı'nın büyük etkisi şüphesiz göz ardı edilemez. Dönemin edebiyat mecmualarında aruz vezni ile şiirler neşreden Emin Bülent hakkında kaynaklarda birtakım bilgiler mevcuttur. Ancak bunlar şairin edebiyatımız açısından önemine ışık tutacak kadar yeterli değildir.

Çalışmamız üç genel Bölüm ile Sonuç, Bibliyografya ve Belgeler kısmından oluşmaktadır. Söz konusu bölümleri Emin Bülent Serdaroğlu'nun hayatı, şairliği, şiirlerinin tema ve yapı bakımından incelenmesi oluşturmaktadır. "Emin Bülent Serdaroğlu'nun Hususî ve Edebî Hayatı, Mizacı ve Şiirleri" adını taşıyan Birinci Bölüm'de şairin hususî ve edebî hayatı hakkında bilgiler verilip doğumu, ailesi ve çocukluk yılları, yetişme tarzı ve öğrenim hayatı, futbolculuğu, memuriyet hayatı, evliliği, askerliği, vefâtı ve mizacı ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca şairin edebî

hayatı üzerinde durulmuş şiire yöneldiği sosyal ve kültürel çevre ile birlikte Fecr-i Âti grubu içerisindeki yerinden bahsedilmiştir.

Emin Bülent Serdaroğlu'nun şiirleri "Emin Bülent Serdaroğlu'nun Şiirlerinin Tema Bakımından İncelenmesi" adını taşıyan İkinci Bölüm'de tematik açıdan sınıflamaya tâbi tutulmuş ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yine bu bölümde şairin şiirlerinin toplandığı kitaplarda yer almayan şiirleri de dönemin mecmualarından tespit edilerek Osmanlı Türkçesi'nden Türkiye Türkçesi'ne aktarılmıştır. Bu şiirler kendi aralarında "Ferdî Temalar" ve "Sosyal Temalar" olmak üzere iki ana başlık etrafında incelenmeye gayret gösterilmiştir. "Ferdî Temalar"; "Aşk", "Ölüm", "Kadın Güzelliği", "Tabiât", "Sitem", "Gurbet", "Ümitsizlik", "Şairin 'ben'i", "Teslimiyet", "Sanat" ve "Yaşama Arzusu" olarak on bir grup etrafında toplanmıştır. "Sosyal Temalar" ise "Türklük Şuuru" alt başlığı etrafında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın "Emin Bülent Serdaroğlu'nun Şiirlerinin Yapı Bakımından İncelenmesi" adını taşıyan üçüncü bölümünde şairin şiirleri yapı bakımından bir incelemeye tâbi tutulmuş ve "Nazım Biçimi", "Nazım Biçimi", "Vezin", "Kafiye, Redif" ve "Ritmik Unsurlar" başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın "Sonuç" bölümünde, Emin Bülent Serdaroğlu'nun edebiyatımız açısından yeri ve önemi yapılan incelemeler doğrultusunda belirtilmiştir. "Bibliyografya" kısmında şairin şiirleri, faydalanılan kaynaklar ve taranan gazete ve mecmualar bir arada verilmiştir. "Belgeler" kısmı ise toplanan arşiv belgeleri ve fotoğraflardan ibarettir.

Çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Yakup Çelik'e ve büyük bir titizlikle bana yol gösteren, engin fikir ve tecrübelerinden sıkça yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. İbrahim Şahin'e teşekkürü bir borç bilirim.

Kırıkkale 2003

Öznur ÖZDARICI

İÇİNDEKİLER

KİŞİSEL KABUL/AÇIKLAMA.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR.....	IX

I. BÖLÜM.....	1
---------------	---

EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN HUSUSİ VE EDEBİ HAYATI, MİZACI VE ŞİİRLERİ

1. HAYATI.....	1
1. 1. HUSUSİ HAYATI.....	1
1. 1. 1. Doğumu, Ailesi ve Çocukluk Yılları.....	1
1. 1. 2. Yetiştirme Tarzı ve Öğrenim Hayatı.....	3
1. 1. 3. Futbol ve Emin Bülent.....	5
1. 1. 4. Memuriyet Hayatı.....	9
1. 1. 5. Evliliği.....	9
1. 1. 6. Askerliği.....	10
1. 1. 7. Ölümü ve Ölümü Üzerine Söylenenler.....	10
1. 1. 8. Mizacına Ait Bazı Özellikler.....	12
1. 2. EDEBİ HAYATI.....	16
1. 2. 1. Şiire Yöneldiği Sosyal ve Kültürel Çevre.....	16
1. 2. 2. Fecr-i Âti ve Emin Bülent.....	17

II. BÖLÜM.....	23
----------------	----

**EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN
TEMA BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

2. ŞİİRLERİNDEKİ TEMALAR.....	23
-------------------------------	----

2.1. FERDİ TEMALAR.....	23
-------------------------	----

2. 1. 1. Aşk.....	23
-------------------	----

2. 1. 2. Ölüm.....	26
--------------------	----

2. 1. 3. Kadın Güzelliği.....	36
-------------------------------	----

2. 1. 4. Tabiât.....	37
----------------------	----

2. 1. 5. Sitem.....	39
---------------------	----

2. 1. 6. Gurbet.....	40
----------------------	----

2. 1. 7. Ümitsizlik	41
---------------------------	----

2. 1. 8. Şairin “ben”i.....	44
-----------------------------	----

2. 1. 9. Teslimiyet	47
---------------------------	----

2.1.10. Sanat.....	51
--------------------	----

2.1.11. Yaşama Arzusu.....	53
----------------------------	----

2. 2. SOSYAL TEMALAR.....	55
---------------------------	----

2. 2. 1. Tarih Şuuru ve Geçmişe Özlem.....	55
--	----

III. BÖLÜM.....	69
-----------------	----

3. ŞİİRLERİNİN YAPI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

3. 1. Nazım Biçimi.....	69
-------------------------	----

3. 2. Nazım Birimi.....	71
-------------------------	----

3. 3. Vezin	72
-------------------	----

3. 4. Kafiye, Redif.....	73
--------------------------	----

SONUÇ	77
BİBLİYOGRAFYA	80
A. Emin Bülent Serdaroğlu'nun Şiirleri.....	80
B. Faydalanılan Kaynaklar.....	128
C. Taranan Gazete ve Mecmualar.....	133
BELGELER	134
A. Arşiv Belgeleri.....	134
B. Fotoğraflar.....	154
ÖZGEÇMİŞ	157



KISALTMALAR

a.g.e.	:adı geçen eser
c.	:cilt
İst.	:İstanbul
MEB.,	:Milli Eğitim Bakanlığı
nr.,	:numara
öl.	:ölüm
s.	:sayfa
T. C.	:Türkiye Cumhuriyeti
YKY	:Yapı Kredi Yayınları
Yay.,	:Yayınları

BİRİNCİ BÖLÜM

**EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN
HUSUSÎ VE EDEBÎ HAYATI, MİZACI VE ŞİİRLERİ**

1. HAYATI

1.1. HUSUSÎ HAYATI

1.1.1. Doğumu, Ailesi ve Çocukluk Yılları

Emin Bülent Serdaroğlu, 1302/1886'da Halep'te dünyaya geldi.¹ Bu tarih aynı zamanda Emin Bülent'in annesinin babası Müşir Cemil Paşanın Halep'te vali olarak görev yaptığı yıla rastlamaktadır. Babası, Miralay (Albay) Ömer Muzaffer Beydir.² Ömer Muzaffer Bey, Kırım Savaşı'nda "Serdâr-ı Ekrem" (başkumandan) lik gibi önemli bir görevde bulunmuş olan Ömer Paşanın oğludur.³ Emin Bülent'in baba tarafından dedesi olan Kırım

¹Emin Bülent Serdaroğlu'nun doğum yeri ve yılı konusunda kaynaklarda birtakım bilgiler mevcut olmakla birlikte tam bir tarihe rastlamak güçtür. Saadettin Nüzhet Ergun, "Türk Şairleri" (c.3, İstanbul 1933, s. 1232) isimli kitabında, şairin 1302/1886'da Halep'te dünyaya geldiğini söyler. Yine, S. Kemal Karaalioğlu, "Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü" (İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1982, s. 82) ve "Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü" isimli eserlerinde, (İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1983, s. 702), Nihat Sami Banarlı "Resimli Türk Edebiyatı Tarihi" nde (c.2, MEB Yay., İstanbul, 1987, s. 1096.), Ahmet Kabaklı, "Türk Edebiyatı" nda (c.3, İstanbul 1994, s. 290) şairin 1886 yılında Halep'te dünyaya geldiğini kaydederler. Fakat bu kaynaklarda Emin Bülent'in doğum yeri ve yılına ait bilgilerin yanı sıra 1886 yılının hangi gününde doğduğu belirtilmemiştir. Biz bu bilgiyi onun son görev yeri olan Ankara T. C. Merkez Bankası'nda göreve başlarken verdiği bilgiler vasıtasıyla öğreniriz. Emin Bülent, bankada göreve atandığı sıralarda doldurduğu belgelerde doğum tarihinin 13. 03. 1886 (01. Mart. 1302) olduğunu kaydetmiştir.

² Rıfat Necdet Evrimir, "Fecr-i Âtî Şairleri- Emin Bülent" (İnkılâp Kitabevi, İst., 1958, s. 21) adlı kitabında Ömer Muzaffer Beyin 1863 yılında İstanbul'da doğduğunu ve çeşitli yerlerde askerî vazifelerde bulunduktan sonra 1912 senesinde İstanbul'da vefât ettiğini belirtir.

³ Ömer Lutfi Paşa hakkında değişik kaynaklarda birtakım bilgiler bulunmaktadır. Mehmed Süreyya, "Sicil-i Osmanî" adlı eserinin dördüncü cildinde Ömer Lutfi Paşanın Almanya Slavlarından olup oranın mektebinde hendese ilimleri öğrenmekte iken Osmanlı ülkesine geldiğini, Şenikli İbrahim Paşa dairesine girerek Müslüman olduğunu ve askerliğe girip binbaşı, Bâb-ı Seraskerî mütercimi, sonra kaymakam ve miralay ve livâ olup 1259'da (1843) mîrî ümerâlıkla askerden çıkarıldığını ve bir ateşli talim sırasında kumandanın tabya-i askerde hata ettiğine dayanamayıp kumandayı alarak hatayı düzeltince padişahın hoşuna gittiğini, askerî rütbe ve sıfatının arttırıldığını ifade etmektedir. Eserin ilerleyen kısımlarında Ömer Lutfi Paşayla ilgili şu bilgilere rastlanmaktadır: "Ardından ferik olup Memleketeyn canibine memur olup muzafferin Bükreş'e girdi. Receb 1265'de (Haziran 1849) vezir rütbesiyle Rumeli müşiri oldu ve Arnavutluk ıslahına memur olup muvaffak oldu. 1269'da (1852/53) harbe emralıp Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) serdâr-ı ekrem tayin buyuruldu. Rebiyülevvel

başkumandanı Serdâr-ı Ekrem Ömer Lutfî Paşa Hâfız Mehmed Paşanın⁴ damadır.

Emin Bülent'in annesi Hatice Hayriye Hanımdır.⁵ Hatice Hayriye Hanım, Şeyhü'l-vüzera Namık Paşa-zâde Müşir Cemil Paşanın kızıdır.⁶ Müşir Cemil

1271'de (Kasım-Aralık 1854) Kırım'a başkumandan olup sulthan sonra İstanbul'a dönüşünde mükâfâten Mecâlis-i Âliye'ye memur olmuştur. Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Irak ve Hicaz ordusu müşirliği ilâvesiyle Bağdad valisi oldu. Safer 1276'da (Eylül 1859) azledilerek Harput'ta durdurulduysa da sonradan çağrılarak çiftliğinde oturdu. Şevvâl 1277'de (Nisan-Mayıs 1861) ikinci defa Rumeli müşiri ve Bosna canibi müfettişi oldu. Sonra Karadağ harbini kazanıp Çetine önüne orduları birleştirip başarısını tamamladı. 1279'da (1862/63) döndü ve ordu müşirliği uhdesinde kalıp kaymakam tayin edildi ve Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Mısır seyahatinde serasker kaymakamı ve 1283'de (1866/67) Rumeli'de toplanan bütün ordulara kumandan-ı umumî oldu. Sonra Girit başkumandanı oldu. 1284 ortalarında (1867 sonları) Âli Paşaya Girit murahhaslığı verilince döndü. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) serasker kaymakamı oldu. Seraskerin gelişiyle kaymakamlığı son buldu. 1286'da (1869/70) hassa müşiri oldu. 3 Safer 1288'de (24 Nisan 1871) vefât eyledi. Eyüp'de, Bostan İskeleyi'ne defnolunmuştur. Askerliği iyi bilir, harp sanatından anlar, hamiyetli ve aşırı gayretli, namuslu bir kumandandı. Hâfız Mehmed Paşaya damad olup bu zevcesinden bir oğlu olmuştur." (s. 602-603) Ömer Lutfî Paşa ile ilgili, İbrahim Alaattin Gövsa'nın "Türk Meşhurları" isimli eserinde, Ömer Lutfî Paşanın Abdülmecit ve Abdülâziz devirlerinde başkumandanlıkta bulunduğu, savaşlarda yararlıklar gösteren müşirlerden olduğu, Hırvatistan'ın Plaski kasabasında doğduğu, Avusturya'da Harbiye Mektebi öğrencisi iken 1828'de kaçıp Türkiye'ye iltica ettiği, önce Bosna'ya sonra İstanbul'a geldiği, asıl adının Michel Lattas iken müslüman olunca kendisine Ömer Lutfî dendiği; fakat önceden Frenk Ömer Paşa diye de anıldığı ifade edilmektedir. Abdülmecit'in veliahtlığı sırasında onun hocası olmuş ve yüzbaşı unvanıyla Türk ordusuna girmiştir. 1848 senesinde Rumeli Müşiri olan Ömer Paşa, aynı yıl Arnavutluk ve Kürdistan ıslahatıyla görevlendirilmiş ve bu işlerde önemli başarılar kaydetmiştir. 1852'de Rus Harbi sırasında Serdar-ı Ekrem unvanıyla başkumandanlığa getirilen Ömer Paşa, Gözleve'de Ruslara karşı büyük bir zafer kazanmış, bu zafer o zamanlar Osmanlı müttefiki olan İngiltere, Fransa ve Sardunya devletleri tarafından takdirle karşılanmıştır. (s. 301) Ahmed Lutfî Efendi, "Vak'anüvis Ahmed Lutfî Efendi Tarihi 6-7-8" isimli eserinde (YKY, İstanbul 1999, s. 1035), Ömer Paşaya "Bâb-ı Seraskeri'de tercüme odasında müstahdem Kaim-makam Ömer Bey ile Alay emîni Mehmed Bey'e miralaylık rütbeleri verildi"ğini ifade ettikten sonra Serdâr-ı Ekrem Ömer Lutfî Paşa ile ilgili şunları söyler: "Rumeli Ordusu erkânından Ömer Paşa ile Hamdî Paşa alîlü'l -vücûd olduklarından tekaüd edilerek Ömer Paşa'nın yerine Mustafa Bey mîrlivâ ve piyâde beşinci alay kaimmakamı Emîn Bey mîralay, yerine atık alay emîni Ali Bey kaimmakam ve üçüncü alay kaimmakamı İbrahim Bey mîralay, üçüncü tabur binbaşısı Ali Ağa kaimmakam nasb olundu. Aradan bir müddet mürûrunun mûmâileyhimden Ömer Paşa tahsil-i bürû' ve âfiyetle rütbe-i me'hûzesinin i'âdesiyle istihdâmı hakkında vâki' olan istid'âsı karin-i müsâade olarak ileride Hassa Ordusu'na yerleşdirilmek ve açıklarda kullanılmak üzere rütbesi i'âde olundu. (Bu âdem meşhûr Serdar Ömer Paşa'dır.)" (s. 1207) Ayrıca Sinan Kuderalp'in "Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricâli (1839-1922) adlı Prosopografik Rehberi'nde (İsis Yay., İstanbul 1999, s.17), '1853-1856 Osmanlı-Rus Harbi Ordu Komutanları' başlığı altında Ömer Lutfî Paşa adının serdar-ı ekrem ve Kırım Ordusu komutanı hanelerine yazıldığı ve Ömer Lutfî Paşanın Kırım Ordusu Komutanlığı görevine 1854 senesinin aralık ayında atandığı görülmektedir.

⁴ Mehmed Süreyya'nın "Sicill-i Osmanî" adlı eserinin ikinci cildinde Hâfız Mehmed Paşanın Çerkes olduğunu, kuvvetli olduğundan pehlivanlıkla şöhret bulduğunu, saraydan yetişerek tebdil hasekisi olduğunu, binbaşı, miralay, süvari livâsı, ferik, mutasarrıf, serasker kaymakamı, vali gibi görevlerde bulunduğunu kaydeder. Bir ara Çerkeslerin göçmeleriyle oluşan Muhacirin Komisyonu'na reis olmuştur. 17 Zilhicce 1282'de (3 Mayıs 1866) Medine'de vefât etmiştir. Top ve tüfek yapmakla uğraşan Hâfız Mehmed Paşa, doğru ve dindar biri olarak anlatılmıştır. "Kızını serdâr-ı ekrem Ömer Paşa nikâhlamıştır." (s. 99-100)

⁵ Emin Bülent'in annesi Hatice Hayriye Hanımın ismi ile ilgili kaynaklarda iki farklı bilgi mevcuttur. Saadettin Nüzhet Ergun, "Türk Şairleri" (c. 3, İstanbul 1933, s. 1232) isimli kitabında, Salih Zeki

Paşa, Halep valiliği sırasında kızını da beraberinde götürmüş ve Emin Bülent dedesinin Halep valisi olduğu sıralarda bu topraklarda dünyaya gelmiştir. 1867 yılında İstanbul'da doğan Hatice Hayriye Hanım, daha yirmi sekiz yaşında iken 1895 senesinde aynı şehirde vefât etmiştir. Bunun dışında Emin Bülent'in Halep ile herhangi bir ilgisi yoktur. Kızının vefâtından bir müddet sonra yeniden evlenen Müşir Cemil Paşanın Cezmi ve Turgut adlarında iki çocuğu daha olmuştur.⁷ Emin Bülent, Ömer Muzaffer ve Hatice Hayriye çiftinin ilk çocuğudur. Kız kardeşi Nimet Turgay, kendisinden iki yaş küçüktür. Erkek kardeşi Ömer Lutfi Serdaroğlu ise Emin Bülent'ten sekiz yaş küçük olup şairin vefâtından sekiz ay önce hayata gözlerini kapamıştır.

Görüldüğü gibi Emin Bülent Serdaroğlu, hem anne hem baba tarafından asker kökenli ve nüfuzlu bir aileye mensuptur.

1.1.2. Yetişme Tarzı ve Öğrenim Hayatı

Emin Bülent Serdaroğlu, gerek anne gerekse baba tarafından çok kuvvetli bir ailede büyümüştür. Asker kökenli ve nüfuzlu bir yere sahip olan bu ailenin Emin Bülent'in yetişme tarzı üzerindeki etkisi göz ardı edilemez. Bu derece

Aktay, "Emin Bülent'in Şiirleri" (İstanbul, 1958, s. 20) nde şairin annesini Şeyhü'l-vüzerâ Namık Paşa-zâde Müşir Cemil Paşanın kızı Huriye Hanım olarak kaydederler. Fakat, Rıfât Necdet Evrimci'nin "Fecr-i Âti Şairleri-Emin Bülent" (İnkılâp Kitabevi, İst., 1958, s. 21) adlı eseri ile Emin Bülent'in 30.04.1942 tarihinde T. C. Merkez Bankası'nda göreve başlarken doldurduğu belgelerde anne adının Hatice Hayriye Hanım şeklinde kayıtlara geçtiği görülür.

⁶Mehmed Süreyya'nın "Sicill-i Osmani" isimli kitabının ikinci cildinde Cemil Hüseyin Paşa ile ilgili birtakım bilgilere rastlamak mümkündür. Mehmed Nâmık Paşanın oğlu olan Cemil Hüseyin Paşa Mekteb-i Harbiye' de öğrenim görmüş, Sultan Abdülaziz'in tahta çıkışında yâver-i harp ve silahşör bölüğü kaymakamlığına memur, sonra o bölüğün miralay, seryaveri ve 1283'de (1866/67) serkurenâsı olmuştur. Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) serasker olan babasıyla birlikte azledilmiş ve Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'ye memur ise de ondan dahi azledilmiştir. Bir müddet boş kalmış sonra ferik olarak ordularda bulunmuştur. Ayrıca kitapta 1294'de (1877) Edirne valisi olduğu, 1295'de (1878) azledilerek 5. Ordu'ya gittiği, 1297'de (1880) Halep'e vali olup Zilhicce 1300'de (Ekim 1883) kendisine vezirlik verildiği, 1304'de (1886/87) Hicaz valisi olup 1305'de (1887/88) azl ile yaver-i Ekrem unvanıyla selâmlık resm-i âlîsinde bulunduğu, 26 Şevvâl 1307'de (15 Haziran 1890) yaşı 60'a yakın iken vefât ettiği, Karacaahmet'e defnolunduğu; akıllı, tedbirli ve servet sahibi biri olduğu belirtilmektedir. (s. 87)

⁷Evrimer, a.g.e., s. 21.

varlıklı bir ailenin kontrolünde rahat bir çocukluk devresi geçiren Emin Bülent'in belki de tek sıkıntısı çok erken sayılabilecek bir yaşta annesini kaybetmek olmuştur. Emin Bülent, mensup olduğu aileden aldığı milli şuuru nasıl ki ölünceye dek içinde taşıyacaksa, annesini çok küçük yaşta kaybetmenin acısını ve burukluğunu da yine ömrü boyunca derinden duyacaktır.

Emin Bülent, ilk tahsilini Çamlıca civarındaki Altuni-zâde Mektebi'nde ve Kabataş'taki Şemsü'l-mekâtip'te tamamlar. Şemsü'l-mekâtip o devrin en iyi öğrenim veren özel okullarından biri olarak gösterilmektedir. İlk öğrenimini bu okullarda tamamlayan Serdaroğlu, daha sonra orta öğrenimi için Galatasaray Lisesi'ne kaydolar. Okul numarası 329 olan Emin Bülent'in edebiyata olan merakı bu lise sıralarında başlar.⁸ Daha üçüncü sınıfta iken şiirler neşretmeye başlayan Emin Bülent'in kaleme aldığı bu şiirleri, onun ileriki dönemlerde şöhretine tesiri bakımından göz ardı edilemez.⁹

Emin Bülent, Galatasaray Lisesi'nde okuduğu yıllarda edebiyatın yanı sıra futbola da merak salar. Başlangıçta yalnızca Emin Bey ve arkadaşları tarafından teneffüs aralarında boş vakitleri değerlendirmek için oynanan bu, oyun zamanla sistematik bir özellik kazanacak ve onun hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelecektir. Öyle ki o, liseden mezun olduktan sonra dahi futboldan kopamaz.¹⁰

Görüldüğü gibi, Galatasaray Lisesi'nin orta öğrenimi boyunca Emin Bülent'e pek çok şey kazandırdığı açıktır. Lisede okuduğu zaman zarfında hem edebiyata hem de futbola olan ilgisini arttıran Serdaroğlu, bu liseden 1905 yılında mezun olur.¹¹

⁸ Evrimer, a.g.e., s. 21.

⁹ Aktay, a.g.e., s. 21.

¹⁰ Evrimer, a.g.e., s. 21-22.

¹¹ Evrimer, a.g.e., s. 21.

1.1.3. Futbol ve Emin Bülent

Galatasaray Lisesi'nde okuduğu yıllarda futbol hayatına başlayan Emin Bülent Serdaroğlu, aynı zamanda Galatasaray kulübünün ilk Türk takım kaptanı ve sol açık forvet oyuncusudur.¹² Galatasaray Spor Kulübü'nün ne zaman, nerede ve nasıl kurulduğuna ilişkin bilgiler kulübün kuruluş hazırlıklarının o zamanlar Galata Sarayı Sultanisi adı verilen lisede yapıldığına dikkati çekmektedir. Kurucular arasında daha sonra kayıtlara 1 numaralı kurucu olarak geçen Galatasaray Sultanisi öğrencilerinden Ali Sami Bey ile birlikte Asım Tefik, Emin Bülent, Bekir Sıtkı, Reşat Şirvani, Celal İbrahim, Tahsin Nahit, Abidin Daver ve Refik Cevdet gibi isimler yer alırlar.

Bunların yanında Sırp Paul ve Milo Bakış ile Bulgar asıllı Nikolof'un da kurucular arasında olduğu kaynaklarda belirtilen bilgiler arasındadır.

1 Ekim 1905 tarihinde Galatasaray Terbiye-i Bedeniye Kulübü adıyla kurulan kulübün amacını Ali Sami Bey, "Amacımız İngilizler gibi toplu halde oynamak, bir renge ve isme malik olmak, Türk olmayan takımları yenmektir." sözleriyle ifade eder.¹³ İkinci Meşrutiyet'in ilân edildiği yıllarda (1908) Galatasaray futbol takımı ile Elpis takımının karşılaştığı maçta çıkan bir olay üzerine Emin Bülent, bütün tehlikeleri göze almış ve kendi takımına yapılan hücumlara cesaretle karşı koymasını bilmiştir. 1922-23 yılları arasında Galatasaray Kulübü'nün umumî kaptanlığını üzerine alan Emin Bülent, bu kulübe 1321/ 1905 yılında girmiştir. Arkadaşları tarafından oldukça sevilen ve değer verilen Emin Bülent, aynı zamanda atletik vücudu, sert şutları ve oyun sırasında sergilediği üstün performansı ile de herkesin övünç kaynağıdır. Bunu asıl olarak onun "maçlarda oyun oynar gibi değil, fütûhat devrinde kaleye akın eden bir gazâ aslanı gibi imanlı saldırışında" görmek mümkündür. Onun oyun sırasındaki keskin maddeciliği, sert tabiatı,

¹²Evrimer, a.g.e., s. 22.

kendini verişi ile oyun dışındaki hayâl-severliği ve yumuşak mizacı tam anlamı ile akılların alamayacağı bir tezattır.

Ondaki futbol tutkusu o derece derindir ki bu tutku millet sevgisi ile beslenip birleşince daha üstün bir hal alır. Öyle ki bir maç dönüşü Victor Hugo'nun "Les Orientales" adlı eserini okuyan Emin Bülent, bu eserde Hugo'nun Rumları yücelten mısralarını görünce sinirlenmiş ve bu öfke ile "Kin" şiirinin,

Garbın cebîn-i zalimi affetmedim seni

Türküm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi.

beytini o akşam yazmış ve şiiri daha sonra tamamlamıştır.¹⁴

Kendi neslinin birinci sınıf gençlerinden biri olan Emin Bülent Serdaroğlu, sporcu, şair, coşkun milliyetçi, yakışıklı ve canlı delikanlı kimliği ile bütün İstanbul tarafından sevilen ve gönüllerde yer tutan bir şahsiyettir. Galatasaray takımının en önde gelen ismi olan Emin Bülent'in kendine has tekniklerle sahada kazandığı zaferler, attığı goller, yaptığı şutlar ve oyun sonrasındaki taraftarın sevinci onun yaptığı işi ne derece ciddiye aldığını ve severek, heyecanla yapan bir yapıya sahip olduğunu göstermesi bakımından dikkate değerdir.¹⁵

İbrahim Alâaddin Gövsa, "Şair Arkadaşlar" adlı manzumelerinde Emin Bülent için şöyle demektedir:

"O şairin ki nasıl kahramansa 'futbol'de

Hayâli öyle kavi gölgelerde 'sembol'de"¹⁶

Galatasaray Spor Kulübünün kurulduğu günlerde ülkenin içinde bulunduğu durum hiç de iç açıcı değildir. II. Abdülhamit'in otuz yıldır devam eden iktidarı her türlü sosyal etkinliği sıfırlamış ve her bir araya gelip toplanma

¹³ Ahmet Çakır, "90 Soruda Galatasaray Spor Kulübü Tarihi 1905-1995", Demir Ajans Yay., İst., 1995, s. 13.

¹⁴ Evrimer, a.g.e., s. 31.

¹⁵ a.g.e., s. 98-99.

¹⁶ a.g.e., s. 85.

faaliyeti padişahın hafiyeleri tarafından şüphe ile karşılanıp saraya bildirilir duruma gelmişti. Fakat böyle bir ortamda bile gençler, yüreklerindeki spor tutkusu ile her türlü tehlikeyi göze alarak maçlar yapmaya devam ediyorlardı. O dönemde futbol meraklısı gençlerin yönetimden gizli olarak çeşitli müsabakalar tertip ettikleri yerler arasında Kadıköy'de Papazın Çayırı, Moda, Büyükdere, Bakırköy vs. gibi isimler yer alır. II. Meşrutiyet'in ilânı (1908) bir özgürlük ortamını da beraberinde getirir ve böylece spor faaliyetleri daha serbest bir ortamda yapılır hale gelir. Fakat bu sefer de üst üste gelen savaşlar nedeniyle gençlerin vatan savunmasına gönderilmesi düzenli spor karşılaşmalarının yapılmasına engel olur.¹⁷

1910-1911 sezonunda Kadıköy'de Union Club sahasında 12 Şubat günü Galatasaray-Fenerbahçe arasında yapılan maça Galatasaray takımı adına oynayan bazı futbolcular aşırı lodos nedeniyle katılamazlar. Bu sebeple Fenerbahçe karşısına yedi kişi olarak çıkan Galatasaray, aynı maça rakibini 7-0 yener. Bu parlak zaferi takımına kazandıran kadro içinde attığı iki gol ile birlikte Emin Bülent'in de adı geçmektedir.

Galatasaray Spor Kulübü 3 Ekim 1905 tarihinde Galatasaray Lisesi'nde Ali Sami Yen, Emin Bülent Serdaroğlu, Asım Tevfik Sonumut, Celal ve Bekir Beyler gibi kişilerin öncülüğünde beş-on kişilik bir kurul tarafından oluşturulmuştur.¹⁸

Galatasaray Kulübünün doğuşunu 1 no'lu kurucu üye Ali Sami Yen şöyle anlatır:

"1 Ekim 1905 günü, mektebin beşinci sınıfında edebiyat hocamız merhum Mehmet Ata Beyin dersi esnasında, birkaç arkadaş baş başa vererek Galatasaray'da bir futbol kulübü kurmaya karar verdik.

İlk müntesipler, oyuna ve mücadeleye meyyal arkadaşlardan Asım Tevfik, Emin Bülent, Celâl, Bekir, Tahsin Nahit, Reşad Şirvanî, Cevdet, Abidin Daver, Kâmil gibi gençlerdi. Mektepte tahsilde bulunan Bulgar ve Sırp

¹⁷ Süleyman Tekil, Galatasaray Tarihi (1905-1985), s. 14.

¹⁸ a.g.e.

talebesinden çevik ve kuvvetli olanları da bize iltihak etmişlerdi. Maksudımız, İngilizler gibi toplu bir halde oynamak, bir renge ve bir isme malik olmak ve Türk olmayan takımları yenmekti.¹⁹

Emin Bülent, şehit Celâl, Ali Sami, Abdurrahman Robenson, Milo, Cevdet Kalpakçioğlu, Bekir gibi futbolcular Galatasaray takımının en değerli elemanları arasında gösterilirler. Bunlar aynı zamanda takımın dayandığı belli başlı güçlerdir.

Galatasaray Kulübü'nün kurucu üyelerinden olan Emin Bülent Serdaroğlu, kongre kararı ile 2 no'lu sicili yine bir kurucu üye olan Asım Sonumut ile birlikte paylaşmış ve sicil kayıtlarında 3 no'lu üye boş bırakılmıştır. Fakat daha sonra durum değişmiş ve Emin Bülent sicil defterinin 3 no'lu bölümüne kaydedilmiştir. Ancak Emin Bülent'i hasta yatağında ziyaret eden Ali Sami Bey, Emin Bülent'in son arzusunu yerine getirmek için Asım Bey ile görüşür. Bu görüşme sonucunda ve kongrede alınan karar gereğince, Emin Bülent'in de, Asım'ın da Galatasaray'ın 2 no'lu azası sayılarak 3 no'lu bölmenin boş kalmasına ve kimsenin malı olmamasına karar verilir. Bu durum aynı zamanda Galatasaray Kulübü içindeki dayanışmayı, hoşgörüyü, birlik ve beraberliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Galatasaray Spor Kulübü ilk kurulduğu günlerde yeni olmanın acısını çekmiş ve pek çok sıkıntıya göğüs germiştir. Bunlardan biri de maddî olanak yetersizliğidir. Gittikleri her yerde futbolcular ihtiyaçlarını kendileri temin etme yoluna gidiyorlar ve özellikle masrafların büyük çoğunluğu kurucular tarafından karşılanıyordu. Örneğin, Galatasaray rövanş maçı için Macaristan'a gittiğinde, dokuz Osmanlı lirası açık ile dönmüş ve bu para muhasebe defterlerindeki kayda göre, dört kurucu üye tarafından ödenmiştir. Bu kurucu üyeler Ali Sami, Emin Bülent, Bekir Sıtkı ve Refik Cevdet'tir.²⁰

¹⁹ Tekil, Galatasaray Tarihi (1905-1985), s. 7.

²⁰ a.g.e.

1.1.4. Memuriyet Hayatı

Emin Bülent, ilk tahsilini Çamlıca civarındaki Altunî-zâde İptidâî Mektebi ile Kabataş'taki Şemsü'l-mekâtîp'te tamamlar. Orta öğrenimini devam ettirmek amacıyla Galatasaray Lisesi'ne giren Serdaroğlu, buradan mezun olduktan sonra memuriyet hayatına atılır. Sıra ile Sahil Sıhhiye'de, Osmanlı Reji İdaresi'nde, İnhisarlar İdaresi Evrak Kalemi Müdürlüğü'nde bulunmuş, Elektrik Şirketi Arazi ve İstimlâk Servisi Şefliği ve Liman İdaresi Umumî Kâtipliği vazifelerini yapmış, bir ara da komisyonculukla meşgul olmuştur. Son vazifesi Ankara Merkez Bankası'ndadır. Uzun zamandır midyesinden şikâyetçi olduğundan bu işte çok az kalabilmiştir.²¹

Merkez Bankası'ndan edinilen bilgilere göre Emin Bülent Serdaroğlu, 30.04.1942 tarihinde T.C. Merkez Bankası'nda göreve atanmıştır. Mütercim tayin edilerek göreve başlayan Emin Bülent'in banka sicil numarası 902'dir. Bu görevde kaldığı süre zarfında geçirdiği birtakım mide rahatsızlıkları sebebiyle 1-3 ay rapor kullanmıştır.

1.1.5. Evliliği

Emin Bülent Serdaroğlu, 1918 yılında Göztepe'de Sait Paşanın kerimesi Melek Hanım ile evlenmiş ve bu evlilikten Hayriye Sâra adında bir kız çocuğu olmuştur. Kızı Sâra Hanım evlenmiş ve onun da Nur isminde bir kızı dünyaya gelmiştir. Emin Bülent, torununu görememiştir; fakat Nur ismi onun ailesine bir vasiyetidir. Nur da tıpkı dedesi gibi orta öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde tamamlamıştır.²²

²¹Aktay, a.g.e., s. 20.

²²Evrimer, a.g.e., s. 23.

1.1.6. Askerliği

Mert ve cesur bir genç olan Emin Bülent, 1921 senesinde Balkan Savaşı'nın başlaması üzerine, gönüllü olarak bu savaşa katılmış ve I. Dünya Savaşı'nda yedek süvari subayı sıfatıyla Suriye ve Çanakkale'ye gitmiştir. O, vatanını çok seven ve onu her şeyin üstünde tutan bir şahsiyete sahiptir. Balkan Harbi ilân edildiği sıralarda hükümetin asker toplaması üzerine askere çağrılan Emin Bülent Serdaroğlu, gitmeğe hazırlanmak üzere iken onu tanıyanların bedel vermesinin doğru olacağını söylemeleri üzerine güçlükle ikna olmuştur. Fakat ertesi gün kararı değiştirdi zannedilen bu insan yine aynı büyük şevk ve iştihakla savaşa gideceğini söylemiştir. Vatanını bu derece seven Emin Bülent, askere gitmiş; fakat kendisinin haberi olmadan, o zaman kolordu kumandanı olan Çürüksulu Mahmut Paşanın maiyetine aldırılmıştır. Sadriâzâm İzzet Paşa başkumandan olunca, Çürüksulu'nun gayretlerine rağmen, Emin Bülent'i kendi maiyetine almıştır. Balkan Harbi'ni bu şekilde bitiren Emin Bülent, Harb-i Umumide Çanakkale'de vatanî vazifesini yapmıştır.²³

1.1.7. Ölümü ve Ölümü Üzerine Söylenenler

Son zamanlarında midesinden şikâyet etmeye başlayan Emin Bülent, ıstırabı artınca hastaneye kaldırılır ve burada yapılan tedavi neticesinde hastalığının kanser olduğu anlaşılır. Fakat bu durum kendisine söylenmez. Ameliyat olmak için Ankara'dan İstanbul'a geldiği zaman eşi Melek Hanıma endişelenmemesi için küçük bir ziyaret için gitmek zorunda olduğunu söylemiş; fakat hastaneye gideceğini bildirmemiştir. Hastaneden çıktıktan sonra hastalığı ağırlaşır. Ölümüne kadar kendisini kaybetmez. Çocuklarına teselli vermekte devam eder. Son dakikalarında:

²³ a.g.e., s. 105-106.

“-Ah, ne kadar yazık. Bilseniz ne üzüldüyorum. Sizi uykusuz bıraktım.” demiş ve son sözleri şu olmuştur:

“-Lüleburgaz...Lüleburgaz... Lüleburgaz’da harbediyoruz.”²⁴

Bu belki de Balkan Harbi’ndeki hatıraların o sırada sönmek üzere bulunan hafızasının içinden geçmiş olmasının bir belirtisidir.

Emin Bülent, son dakikalarında kızına şu mektubu yazar:

“Canım Saracığım,

Sana uzun mektup yazamıyorum. Fakat her zaman canımın içindesin. Sana çok iyi dualar ediyorum ve anacığın Allah’a emanet ediyorum, canım evlâdım!.

Emin Bülent”

Bir gece midesinde kan boşanarak hastaneye kaldırılan Emin Bülent’e başlangıçta ülser teşhisi konulmuş ve ameliyat yapılmasına karar verilmiştir. Fakat ameliyat müspet bir netice vermez ve hastalığının karaciğer kanseri olduğu anlaşılır. Bu durum karşısında Göztepe’deki evine nakledilen Emin Bülent, bir süre tedavi altında yaşar. Fakat bu amansız hastalığın pençesinden kurtulamayan Emin Bülent, 29.11.1942 tarihinde bir Pazar günü hayata gözlerini kapar ve Çamlıca’daki Selâmi Efendi mezarlığına defnedilir. Refik Halit, onun ölümü üzerine yazmış olduğu “Bir Fatıha Yerine” başlıklı yazısında Emin Bülent’in vatan şairi Namık Kemal’in ölüm yıldönümünde vefâtına dikkat çeker.²⁵

Bu acı ölüm haberini 30.11.1942 Ulus Gazetesi ikinci sayfada, sağ alt köşede “Acı Bir Kayıp”, yine aynı tarihli Akşam Gazetesi “Emin Bülent’i Kaybettik” başlıkları ile verirken, 1 Aralık 1942 tarihli Tan Gazetesi haberi “Şair Emin Bülent Öldü” şeklinde duyurur.

²⁴ a.g.e., s. 87-88.

²⁵ Evrimer, a.g.e., s. 79.

1.1.8. Mizacı

Emin Bülent'in fizikî ve ruhî portresi şöyle çizilebilir: "Uzun bir boy, uzunca tunç ve sert çizgili bir yüz, geniş omuzlar, kumraldan ziyade kızıla çalan ve öne taranmış düz saçlar, geniş bir alın, elmacık kemikleri çıkık, gergin bir çene, adaleli kollar, geniş bir göğüs, enlice kaşlar, düz ve geniş bir burun, ifadeli bakışlar.. Bir atlet yapının üstünde büyük olmayan bir baş.. Yürüyüşü hızlı, adımları kuvvetli ve geniş, hareketlerinde kesinlik var.."²⁶

Galatasaray Lisesi'nde yapmış olduğu jimnastik ve futbol çalışmaları ve av merakı Emin Bülent'in atlet vücudunu daha da geliştirmiştir. Fakat dış görünüşü ile sertlik ve kesinlik ifade eden şairin iç dünyası görünenin aksine çok farklıdır. Mütevazı, çekingen, iyi kalpli, sözüne sadık ve dürüst bir insan olarak bilinen Emin Bülent Serdaroğlu, aynı zamanda konuşup görüştüğü insanların mevki ve parasına değil; şahsiyetlerine önem veren insanlardandır. Demokrat bir ruha sahiptir. Biraz asabî ve kötümserdir. En ufak bir olay onu hemen üzmeye yeter. Sevindiği vakit bunu bir çocuk gibi göstermekten çekinmez. Sinirlense dahi bu durum çok kısa sürer. Temiz kalpli, kimseyi kırmak istemeyen, birinin söylediği sözden incindiğini gördüğünde hemen onun gönlünü almaya çalışan bir yaradılışa sahiptir. Eşine ve kızına çok düşkün olan Emin Bülent, aynı zamanda çok iyi bir aile reisidir. Yalandan ve müdaheneden nefret eder. Neşredilmemiş bir şiirinde bu özelliğini destekler nitelikte olan şu mısralarla seslenir:

"Medet ey nûr-ı hakikat diye haykırdı cihan

O, ben'im, sade ben'im diye ses verdi yalan.."

Nazik ve terbiyelidir, mevki sahibi dostlarından kaçan, toplantıları sevmeyen, inzivâyı tercih eden bir yapıya sahiptir. Küçüklerin büyüklere saygı göstermelerini ister. Batıyı kötü tarzda taklit etmekten hiç hoşlanmaz.

²⁶ Hakkı Süha Gezgin, Edebî Portreler, Timaş Yay. İst., 1997, s. 78.

Tatmin edemediği bir ruhu vardır. Hafızasına güvenen ve beğendiği şiirlerin çoğu ezberinde tutan bir yapıya sahiptir. Hatta dağınık halde bulunan şiirlerini bir gün kızı için bir araya getirmek arzusundadır.

Çocukluğunda yaramaz bir mizaca sahip olan Emin Bülent, çocukken yaptığı yaramazlıkları anlatmaktan hoşlanırdı. O, annesini çok erken kaybetmenin ıstırabını bütün ömrü boyunca duymuş ve yaşamıştır. Tabiâta âşk derecesinde âşık bir mizaca sahiptir. Avlanmayı sevmesini biraz da buna bağlamak yerinde olur. Kadınların sıhhatli ve güzel olmasını ister. En büyük zevki, kitap okumaktır. Hayvanları, özellikle atları ve köpekleri çok seven Emin Bülent, hayatının hiçbir döneminde şöhret yapma, ikbal ve servet ihtirasını duymamıştır. Görevine son derece bağlıdır. Ne annesinin babası Müşir Cemil Paşadan ne de babasının babası Serdâr-ı Ekrem Ömer Paşadan bu aileye bir servet kaldığından çalışmak ve ailesini geçindirmek durumunda olan Emin Bülent, mütevazı yaşamış, izzet-i nefsinin ve gururunu korumasını bilmiştir.

Yerini bulamamanın, yeteri derecede takdir edilmemenin ıstırabını duyan şairi memuriyet hayatında çektiği sıkıntılar, ruhen çok yaralamıştır. Milliyetçi ve vatanperverdir. O, vatanını, milletini, hürriyeti ve ailesini seven ve bunları büyük mukaddesler olarak tanıyan bir yapıya sahiptir. Politika ve hükümet işlerine karışmamış, hatta politikadan nefret etmiş, politika yapılan yerlerden daima uzak kalmıştır. Sessizlik içinde yaşamayı tercih eden Emin Bülent, ruhî huzuru bu sessizlikte bulmuştur.

En yakın arkadaşları Ali Sami, Asım, Hamdullah Suphi, Vasfi Raşit ve Tahsin Nahit Beylerdir. Onlarla beraber bulunmaktan her zaman memnuniyet duyan Emin Bülent'in istediği eseri verememenin verdiği üzüntü ile bu hayatın yazmaya değer olmadığını söylediği zamanlar da olmuştur. Gençlerin büyüklere saygı göstermesini isteyen ve bunu Türk'ün karakteri icaplarından sayan Serdaroğlu, sözüne, özüne güvenilir insanlardandır. Küçüklere şefkat gösterir ve onların istediklerini yerine getirmekten zevk duyar. Anlaşılmamanın ne acı bir şey olduğunu derinden duymuş olan şairin sessiz yaşama arzusunu buna bağlamak yerinde olur. Memleketin istikbalinden hiçbir zaman ümidini kesmemiştir. Mondros Mütarekesi onu ezmiş, İstiklâl

Savaşı, onu yeniden yaratmıştır. Hürriyeti, insanoğlunun mukaddes bir nimeti olarak bilmiştir. Emin Bülent, şiirde üstadı saydığı Tefvik Fikret'in izinde yürümüş ve onu örnek almıştır. Onun gururlu, iffetli ve ihtiraslı yaradılışı şairi kendi köşesine ve kendi yalnızlığına çekmiştir.

Galatasaray Lisesi'nden beri sporcu olan Emin Bülent, sağlam yapılı, kuvvetli bir delikanlıdır. Fakat aynı zamanda bu sert yapının altında nazik, utangaç, sıkılğan, terbiyeli bir insanla karşılaşırız. Kendinden fazla bahsettirmemek, şöhret yapmamak, cemiyetlere, meclislere, politika ve hükümet işlerine karışmamak için bütün ömrünü yarı gizli, hemen hemen bir "köşeye çekilme" halinde geçiren Emin Bülent, yüreğine ikbal, servet, şöhret hırsı sokmamış, vatanını son derece seven ve belki bilmeyerek bir suç işler, onu incitirim düşüncesiyle yüksek mevkilerden bucak bucak kaçan, bu görevleri üstlenen arkadaşlarına da âdetâ hayretle bakan, onların göstermiş olduğu bu cesarete şaşan bir mizaca sahiptir.

Şairliğinden, vatanseverliğinden ve nüfuzlu arkadaşlarının dostluğundan fayda çıkarma arzusunda hiçbir zaman olmamıştır. O, çekingen, sıkılğan, nezaketli ve karıncayı ezmekten korkan bir insan kimliği ile karşımızdadır.

Köpeğini sever ve onunla saatlerce oynamaktan zevk alır. Avda, köy kahvelerinde köylülerle konuşmaktan büyük bir haz duyar. Hastalığını duyan köylüler, köy kahvesinde toplanıp onun için sıhhat dilemişler ve evine kadar gelip hastalığını sormuşlardır. Bu durum onun insanlar arasında onun ne kadar sevildiğini göstermesi bakımından dikkate değerdir. Eşine büyük bir sevgi ve sadakatle bağlı olan Emin Bülent'in en büyük arzusu, biricik kızı Sâra'nın anne olduğunu görmektir. Kızının düğün günü Tokatlıyanın salonunda misafirleri ağırlarken sanki II. Abdülhamit devrinde, kafes arkasında nikâhı kıyılan yirmi yaşındaki bir delikanlı gibi sıkılğan bir hali vardır. Ailesinden sonra en çok sevdiği şey spordur.

Umumî Harbe süvari zabiti olarak katılan Emin Bülent, iyi ata biner. Bu harp başladığı zaman çok üzölmüş ve Türkiye'nin savaşa girmesini istememiştir. Ancak üzerinde yaşadığı toprak parçası uğruna canını bile vermekten

ekinmeyen Emin Bülent, seciyesi sağlam, dürüst, idealist, istibdada karşı olan, hürriyete âşık, hamleli bir gençtir.



1.2. EDEBÎ HAYATI

1.2.1. Şiire Yöneldiği Sosyal ve Kültürel Çevre

Emin Bülent Serdaroğlu, köklü ve kültürlü bir aileye mensup olması dolayısıyla küçüklüğünden itibaren çok iyi bir eğitim alır. İlk edebî zevkini klasik edebiyatın önemli şairlerinden alan Emin Bülent, Galatasaray Lisesi'nde okuduğu yıllarda çok iyi bir Fransızca eğitimi almış ve Türkçesinin yanında Fransızcasını da geliştirmiştir. Bu okulda Tevfik Fikret'i, Fransız edebiyatından Alphonse Daudet'i, Zola, Edmond Rostand, Paul Verlaine gibi isimlerin eserlerini okuma imkânına kavuşmuştur. Emin, o derece edebiyatla iç içe bir uğraş içerisine girmiştir ki Tevfik Fikret artık bir halefinin yetiştiğini söyleyerek onu takdir eder.

Emin Bülent'in şiirlerinde levhalar, ülkeler, hava ve ruh daima taze, daima zinde, daima harekettedir.

O şiirlerinde sergilediği lirik tavır ile dikkat çekicidir. Emin Bülent'in gür sesli, yüksek lirizmini "Çöllere", "Gurur", "Hacer ve İsmail", gibi uzun şiirleri ile "Kendi Kendime", "Sana", "Hatay'a Selâm" şiirlerinde de görürüz.

Emin Bülent, hisleri samimî, kuvvetli, erkek sesli, vatan duygusu ve millî gururu yüksek Fikret-Kemal kanadından çıkmış, ince bir şairdir. İnce duyuş ve hassasiyetler ile ses veren ve şiirini estetik bir örgü ile bezeyen nadir şairlerdendir. Dili ağır ve son derece güzeldir. Görüşleri yüksek, duyuşları derindir.

Fikret'ten bugüne kadar ruh ihtiyaçlarına cevap veren ve daima verecek olan iki büyük Türk şairi Emin Bülent ile Haşim olarak gösterilmiştir. Emin Bülent, gür sesi ve vatan konulu şiirleri ile Haşim'den ayrılmakla birlikte ince duyuşları ve hassas tabiâtı ile ona yaklaşır. Bu durum yer yer üslûp benzerliklerine sebep olacaktır.

1.2.2. Fecr-i Âti ve Emin Bülent

Emin Bülent Serdaroğlu, Fecr-i Âti edebiyatının bülent şairi olarak tanınır ve Haşim'den sonra Fecr-i Âti topluluğunun en dikkate değer ismi olarak gösterilir. Bu sebeple Emin Bülent'i daha iyi anlamak ve onun dünyasına nüfuz edebilmek için Fecr-i Âti neslini ve edebiyatını bilmeye ihtiyaç vardır.

Fecr-i Âti, 1909-1911 yılları arasında Servet-i Fünûn dergisi etrafında bir araya gelen edebiyat meraklısı gençlerin kendilerine verdikleri addır. Bunlar Edebiyat-ı Cedîde zevki içerisinde yenileşme hevesiyle edebiyata başlayan kişilerdir. Fecr-i Âti'yi bir edebî mektep etrafında kabul etmek güçtür. Peki bu edebî topluluğun doğuş sebebi nedir? Bunu iki maddede toplamak mümkündür: Birincisi 1901 yılından itibaren süs eden edebî faaliyetin II. Meşrutiyet'in ilânından itibaren çok farklı bir tarzda alevlenmesi, gençlerin kendilerini göstermek arzularıdır. Zirâ 1901'den, Servet-i Fünûn devrinden sonra Edebiyat-ı Cedîde grubu içerisinde yazı faaliyetinde bulunan insanların hiçbiri eser ve yazı neşretmez. Bu durum 1908'e kadar devam eder. Böylece 1901-1908 arasında daha çok taşralarda çıkan dergilerde edebî faaliyet varlığını hissettirir. Bunların bazıları İzmir, bazıları Selânik'te çıkar. II. Abdülhamit döneminin sonlarında sosyal baskı sebebiyle edebî, fikrî alanda pek eser yayınlanmamıştır. 1908'den sonra ise Tanzimat ve Servet-i Fünûn döneminden sonra gelen birçok fikir ve sanat adamı, birçok insan da yayın faaliyetinde bulunma imkânına kavuşur. Yeni bir nesil ortaya çıkar. Bu neslin belirgin özelliği 1885 yılı sonrası doğan insanlardan müteşekkil olmasıdır. Zâten Edebiyat-ı Cedîde'nin en genç isimleri de bunlara iştirâk edecektir. Öyleyse 1908'de 20-25 yaşlarında olan bir nesille karşı karşıya gelinir. Bunlar hayâl-hakikat çatışmasını, marazî hassasiyeti, Batı'dan öğrenilen anlatma tarzını, Edebiyat-ı Cedîde'de görülen tavır ve duyuş tarzını benimsemişlerdir. Edebiyat-ı Cedîde mektebinin yetiştirdiği insanlardır. Ama gençtirler, kendilerini ifade etmek isteyeceklerdir.²⁷

²⁷ Kenan Akyüz, Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1982, s. 148-156.

II. Meşrutiyet'in yani hürriyetin ilânından sonra bir araya gelerek Servet-i Fünûn Dergisi'ne yeni bir görünüm kazandırmak isterler. *Fecr-i Âti Encümen-i Edebîsi* adını taşıyan bir beyannâme yayımlarlar. Bunun için Fecr-i Âti, hevesli gençlerin bir araya gelerek isteklerini ortaya koymalarının neticesidir. Bu beyannâmenin altında şu isimlerin imzası yer alır: Ahmet Haşim (1885), Emin Bülent (1886), Tahsin Nahit (1887), Celâl Sâbit (1883), Cemil Süleyman (1886), Hamdullah Suphi (1885), Refik Halit (1888), Şahabettin Süleyman (1885), İzzet Melih (1887), Ali Canip (1887), Faik Ali Ozansoy (1885), Fazıl Ahmet Aykaç (1884), Mehmet Behçet (1890), Köprülü-zâde Mehmet Fuat (1890), Müfit Râtip (1887) ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu (1889).

Basında, o yıllarda daha çok politika ön plandadır ve politik yazılara iltifat edilir. Politikadan uzaklaşma bir sanat endişesi hâlidir. İşte bu endişe bu sanat ve edebiyat heveslisi gençleri bir araya getirmiştir. Hep birlikte toplanır ve topluluklarına bir ad ararlar. Ahmet Haşim, topluluğun adının emellerin zirvesi anlamına gelen *Sinâ-yı Emel* olmasını teklif eder. Daha sonra *Fecr-i Âti* (yarımın şafağı) ismi iltifat görür. Başkanlığına da en yaşlı üye Faik Âli getirilir. 12 Mart 1908 sayılı Servet-i Fünûn dergisinde şu satırlar yer alır: "Günümüz gençlerinden bazı aydınlar genç üstât Faik Ali Beyin edebî başkanlığında Fecr-i Âti adında bir şiir ve düşünce heyeti kurmuşlardır. Gelecekle ilgili hayâller kuran edebiyatımızın ağır yürüyüşüne, vatanımızın gidişâtına bir bolluk ve gelişme akımı vermek üzere kurulan bu heyetin tutacağı prensip şudur: 'Sanat şahsî ve muhteremdir.'"²⁸

Fecr-i Âti'yi meydana getiren gençlerde şahsîlik ve ferdiyetçilik hakimdir. Ferdiyetçiliğin ön planda olduğu toplumlar doğal olarak uzun ömürlü olmazlar. Öyleyse dağılışlarını sanata bakışlarında aramak gerekir. 1 yıl sonra yayımlanan Fecr-i Âti edebî topluluğunun beyannâmesi 24 Şubat 1910 tarihli Servet-i Fünûn'da yayımlanır. Servet-i Fünûn'daki Fecr-i Âtinin

²⁸ Hasan Âli Yücel, Edebiyat Tarihimizden, İletişim Yay., İstanbul, 1957, s. 47-48.

kurulduğunu ifade eden yazı 12 Mart 1909 tarihlidir. Yani beyannâmeleri kuruluşlarından bir yıl sonra yayınlanmıştır.²⁹

Fecr-i Âti grubu içerisinde şiirle uğraşanlar Ahmet Haşim, Emin Bülent, Tahsin Nahit gibi isimlerdir. Emin Bülent az fakat itinalı yazmakla birlikte, ilerisi için umut verici bir özellik taşımaktadır. Ayrıca bu dönemde Faik Âli ve Mehmet Behçet şiir, Müfit Râtip tiyatro tenkidi, Fuat Köprülü şiir ve makale, Yakup Kadri ve Refik Halit hikâye, Ahmet Samim makale alanlarında çalışmalar sürdürürler. Fakat bu topluluk 31 Mart 1909 vak'ası üzerine dağılmıştır.³⁰

Emin Bülent, 1908 II. Meşrutiyet'inin ilânından sonra manzumelerini Servet-i Fünûn, Musavver, Muhit, Âşiyân mecmualarında neşretmiş; fakat bütün şiirlerini bastırıp kitap halinde ortaya koymamıştır. 1908'den önce ise "Cengiz Han" adlı manzum bir tiyatro ile birçok şiir yazmıştır.

Emin Bülent Serdaroğlu, daha Galatasaray Lisesi'ni bitirmeden evvel şiir ve sanata yönelerek, şöhretini ileride temin edecek manzumelerini o zamandan yazmaya başlar. Bu yazıları arasında kaleme aldığı ve "Vatan çocuklarına" ithaf eylediği "Hisarlara Karşı" başlıklı şiiri, edebiyatla meşgul olan arkadaşlarının takdir ile karşılanır. Nitekim o sıralarda Galatasaray'da mektep arkadaşı olan şair merhum Tahsin Nahid'in "Ati-i Edep ve Ümitler" başlığı altında Emin Bülent'e tahsis etmiş olduğu 2 Mayıs 1906 tarihli bir manzumesinde:

"Seni takdis edecektir yarım evlâdı vatan,

Ben bugünden seni tebrik ederim kardeş inan!"

beyti ile de sitayişte bulunduğu görülmektedir.

Emin Bülent'in yazdığı birkaç manzume Galatasaray Lisesi'nin sınırlarını da aşarak daha o zaman yüksek tahsil gençliği tarafından da zevk ile okunur.

²⁹ Yücel, a.g.e., s. 44-75.

³⁰ Evrimer, a.g.e., s. 30-31.

Şairin 1908'den evvel "Cengiz Han" adlı manzum bir tiyatrosu ile birçok şiiri olduğu ve özellikle bunlar arasında "Din" başlıklı bir manzumesi ile Dante'nin İlâhi Komedi'si'ni hatırlatabilecek, geniş bir şiiri ve "Altaylara Doğru" konulu kahramanâne bir manzumesi olduğu bilinmekle birlikte edebiyat âlemi için büyük yarar sağlayacak bu eserlerin nerede olduğu konusunda bir bilgi mevcut değildir. Ayrıca onun "Bahar Mehtabı" isimli deneme üslûbu ile kaleme aldığı bir nesri vardır.

Emin Bülent, II. Meşrutiyet'i izleyen yılların ağır ve boğucu havası içinde, her türlü hürriyet hakkından mahrum bir halde bulunan diğer gençler gibi ruhen olsun İstanbul'un mahsur ufuklarından uzaklaşır ve bir çöl nostaljisi içinde "Çöllere" ve Hacer ve İsmail" şiirlerini yazar. Cenap'ın "Hac Yolu" ndaki çöl tasvirleri ve ayrıca "Çöl" mensuresi Faik Ali'nin "Badiyelerde" manzumesi ve Ahmet Haşim'in "Çöllere" şiiri arasında konu bakımından daha geniş bir yer tutan Emin Bülent'in 112 mısradan ibaret olan "Çöllere" manzumesinde şair hüznün ve sükûnu ve kuraklıktan evvelki taravetli maziyi munis ve fakat keskin ve vazih çizgilerle yaşatmıştır. "Hacer ve İsmail" de ise "Zemzem" kıssasının telkin ettiği tarihî bir vecd ile beraber kalbin teslimiyeti, isteyen ve karar veren bir iradenin azmi, sabır ve tahammülün derinliği, mahrumiyetin ve kıvrınmanın son haddi, kuru ve hummalı bir çevre içinde canlandırılmıştır. 132 mısradan oluşan bu manzume, hürriyet arzusunun sonsuz bir yanışı olarak değerlendirilmelidir.

Emin Bülent, Galatasaray Lisesi'nde öğrenci iken edebiyatla meşgul olmaya ve daha üçüncü sınıfta şiirler neşretmeye başlar. "Hâtif Diyor Ki" başlıklı manzumesini on altı yaşında yazmıştır. "Hisarlara Karşı" şiirini ise son sınıfa geçtiği zaman ve on sekiz yaşında vücuda getirmiştir. Emin Bülent'in bu çocukluk mahsullerinde bile bir fevkalâdelik mevcuttur. Meşrutiyet'ten ve bilhassa Balkan Harbi'nden sonra yazdığı şiirlerde ise sürekli ilerleyen ve kendini yenileyen bir tavrın varlığı hissedilir. Şairin en mükemmel ve üzerinde en çok işlediği manzumesi ise "Gurur" dur.

Emin Bülent, şiirin yalnız dış güzelliğine değil, iç âhengine de önem veren bir şairdir. Onu bu derece çok okunmasını ve şiirlerinin devrinde büyük yankılar uyandırarak ezberlenmesini burada aramak gerekir.

“Fecr-i Âti zümresi içinde, kendi devrinin Namık Kemal gibi ses veren ismi Emin Bülent olmuştur. O, bu Namık Kemal’e has söyleyiş tarzı ile ait olduğu zümreden bir bakıma uzaklaşır. Girit için yazdığı “Kin” manzumesi o devir öğrencilerinin en çok ezberlediği bir şiir olmuştur.

“Garbin cebin-i zâlimi affetmedim seni

Türküm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi!”

mısralarını okurken garptan gördüğümüz haksızlıkların intikamını almış gibi teselli duyan, “Hisarlara Karşı” da Fatih devirlerinin ihtişamına sızlayan, “Hâtif Diyor Ki” de ihtilâl isteyen ve kanlardan şafakların doğacağını söyleyen bir eda ile karşılaşırız. “Çöller” de Ahmet Haşim gibi sesler vermek ister. En uzun ve en çok özendiği “Gurur” manzumesiyle sanatının doruk noktasına ulaşır.

Fecr-i Âti’nin en kuvvetli şairi belki de Emin Bülent’tir. Fikret’in Servet-i Fünûn’daki şahsiyetini o, bu zümre içinde temsil eder gibi görünür. O da Tevfik Fikret gibi vezne ve lisâna ciddî manada hakim olabilmiştir. Şiirlerinde pürüzsüz bir âhenk, içli olmaktan ziyade tok ve hâkim bir eda vardır. Bununla beraber:

.....âni

Bir inkisâr-ı tahassüsle ağla ey fâni

mısraları şairin aynı zamanda ince ve hazin bir lirizmi de taşıdığını tasdik eder gibidir. Öyle ki edebiyat dünyası bir müddet Emin Bülent’in sesiyle çalkalanır. İlk Türkçüler aralarında para toplayarak şaire hediyeler gönderirler.

Emin Bülent Serdaroğlu, sanat hayatının en yüksek noktasında iken edebiyat dünyasından ayrılmayı ve memur ve futbolcu Emin Bülent kimliği ile yaşamayı tercih eder. Bunun belli başlı iki sebebi olabilir:

1. Yazdığı şiirlerin bir çığır açacak seviyede olmadığı düşüncesi,
2. Edebiyat dünyasında başkalarından gördüğü lâ-kayt tavırlar ve bu tavırlar karşısında gururunu koruma isteği.



İKİNCİ BÖLÜM

EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN TEMA
BAKIMINDAN İNCELENMESİ

2. ŞİİRLERİNDEKİ TEMALAR

Emin Bülent Serdaroğlu'nun şiirlerini tahlile tâbi tutarken çeşitli temalara ayırarak inceleme gayreti içindeyiz. Ancak bu incelemeyi yaparken öncelikle temanın ne olduğunu bilmeye ihtiyaç vardır. Tema, “Romanda ifade edilen beşerî, ferdî tecrübenin, evrensel, objektif, mutlak ve değişmez olmadığı, artık şüphe götürmez bir şekilde eleştirinin temel ilkelerinden biri olmuştur. Tema, bir ilgi ve değerlendirme meselesidir; eserin bütününe dayalı olarak hayatı bütün yoğunluğuyla hissettiğimiz bir âna belli-belirsiz hissettiğimiz bir lezzet katan her hangi bir duruma ve bölüme uygun bulduğumuz bir addır. Bunun için tema, en güzel ifadesiyle bir yorum ve özel şartlar meselesidir. Bu özel şartlar bilinmeksizin arada sırada anlatmak fırsatını bulduğumuz büyük olayların bazıları hiçbir anlam ifade etmezler.”³¹ olarak tanımlanmıştır.

2.1. FERDÎ TEMALAR

2.1.1. Aşk

Dünya yaratıldığından beri insana özgü birtakım duyguların, onunla birlikte başa baş hayatı paylaştığı ve el ele yürüdüğü dikkati çeker. İnsanoğlu içinde bulunduğu ruh halini bir bakıma dışa vurmak gereği duyar. Aksi halde bu psikolojik durum onu rahatsız eder ve içini içten içe kemirerek ona sıkıntı verir. İşte aşk ve aşkın vermiş olduğu sıkıntılı durum Emin Bülent'in “Sana” adlı şiirinde işlenen temalardan yalnızca biridir. Ayrıca onun “Gurbet Geceleri”, “Mesken-i Muhayyel”, “Yine Size” adlı şiirlerinde bu temanın

³¹ Stevick, Philip, Roman Teorisi, Gazi Üni. Yay., Ankara, 1988, s. 60.

farklı yönleriyle karşı karşıya geliriz. “Sana” şiirinde seven, ancak sevdiği insanın olumsuz tavırları karşısında sitem-kâr bir üslûp içerisine giren “ben”in varlığı hissedilir. “ben”, her ne kadar sevdiği insanın gelmemesini ister gibi görünüp bunu diliyle teyit etse de, aslında onun çıkıp gelmesini arzu eder. Ama karşısındaki insan onun bu isteğine cevap verecek bir tavırdan çok uzaktır. Bu durum âşığı sevdiği insana karşı kırılğan, sitem-kâr bir üslûp içerisinde davranmaya iter.

Şu ince çamların üstünde.. Ey kadın gelme!..

Hayır.. Sakın gelme.

Bak akşam oldu, ocak söndü, lâmba yok, boş oda;

Dışarda yollarda

Kalan köpekleri rüzgârlar işte donduruyor..

Ve bir saat vuruyor

Uzakta, bak.. Gece geç şimdi nıfs-ı leyl oluyor;

Bu yolda gelmek zor;

Ayakların yorulur, dizlerin üşür, gelme

Bu boş kalan evime!..³²

“Gurbet Geceleri” adlı şiirde bu kez sitem-kâr bir havaya rastlanmaz. Aksine vatanından ve sevdiklerinden ayrı, sevgilisinin hayâli ile bir nebze olsun rahatlamaya çalışan ancak bunu başaramayan ve acısı git gide artan gönlü yanık bir insan vardır karşımızda. O “Sana” şiirinde olduğu gibi karşılıksız bir aşkın kurbanı değildir. Seven, sevilen, içindeki gurbet sancısı ile vatanına özlem duyan bir “ben” vardır karşımızda.

³² Evrimer, a.g.e., s. 49.

Yavaş yavaş yine evlerde lâmbalar yanıyor..
Gönül, ipekli karanlıkta bir hayâl anıyor..
Odam, felaket-i zulmetle pür memât-ü gubâr;
Ne bir kadın eli, heyhât ne bir tebessüm var!..
Odamda lâmbamı hep böyle kimseler yakmaz..
Teselli et beni ey zulmet, ey leyâl-i niyâz!..
İçimde şimdi benim eski şerhalar kanıyor,³³

Yine bir kaçış psikolojisi ile yazılan “Mesken-i Muhayyel” şiirinde beslediği sevginin karşılığını göremeyen ve sevdiğine karşı sitem-kâr hisler içerisine giren bir “ben” ile karşılaşırız. Kişi sevdiği, değer verdiği insana kırılır ancak. Bunun dışındakiler onun için bir anlam ifade etmezler. Ancak burada sitem-kâr üslûbu da aşarak sevdiğini unutmak isteyen bir “ben” dir söz konusu olan. Öyle ki yaşamış olduğu sıkıntılar onu içinde bulunduğu ortamdan, sevdiklerinden ayrı, zihninde yaşattığı ve huzurun simgesi olarak düşündüğü bir yerde yaşama isteğine iter. Bu durum bireyin kaçma ve sığınma psikolojisi ile yakından ilgilidir.

Uzak uzak, çok uzakta ufakça bir korunun
İçinde bir güzel evcik ve bir güzel derecik,
Ve sînesinde bulunsa onun ufak bir kik.
Zaman zaman pek uzakta sevimli bir sürünün
Hayâl-i şühûnu görsem, yavaşça gülsem ona!..
Ve bir şafaklı güneşle tenevvür etse semâ,
Gurup takarrüp edince şuâi inse yere,
Bir az da bâd esiverse, temevvüç etse dere.

³³ a.g.e., s. 50.

Yavaş yavaş sönüverse güneş de, çıksa kamer.
Binip o sandala bihûş, hazîn feşafeş ile
Yavaş yavaş çekilirken –o dem ki bülbül öter-
Unutsam âlemi ya Rab, evet, o yâri bile!..³⁴

“Yine Size” başlıklı şiir, Emin Bülent’in aşk temasını işlediği ve bu temanın çok belirgin biçimde ele alındığı şiirlerinin başında gelir. Mensur şiir niteliğinde olan bu şiirin bütününün yapı taşını bu aşk duygusu oluşturur. Bir erkeğin ağzından bir kadına hitâben söylenen sözler ve hislerdir bu şiirde de söz konusu olan. Ama şair, sevdiği kadına karşı hislerini dile getirmekten korkan bir tavır içerisine girer. Belki de karşı taraftan alacağı cevabın kendisini hayâl kırıklığına uğratacağı ve yaşadığı renkli dünyanın kararacağı düşüncesidir onu korkutan. Şair, aşkı bir cesaret işi olarak görür ve nasıl korkmadan bu işe kalkıştığını kendi kendisine şöyle sorar:

Nasıl cesaret ettim ya Rabbim nasıl nasıl
Korkmadım? (...) ³⁵

2.1.2. Ölüm

Yüzyıllardan beri insanlar çeşitli temalar etrafında şiirler kaleme almışlardır. Bu temalardan biri de şüphesiz “ölüm” dür. Emin Bülent Serदारođlu da şiirlerinde bu temaya büyük ölçüde yer vermiştir. Onun “Çöller”, “Kış Gecesi”, “Hisarlara Karşı”, “Hâcer ve İsmail”, “Kendi Kendime”, “Ma’bedler”, “İstanbul” ve “Menfi” gibi şiirlerinde ölüm teması önemli bir yere sahiptir.

Emin Bülent'in "Çöllere" şiiri bir tabiât olayının tabiât üzerinde ne derin etkisi olduğunu ve ölümün her an bu yerlerde kol gezdiğini anlatır cinstendir.

Çok geçmez ufuklarda güneş yükselir, esrâr
Sessiz silinir, titrer ufuklar, sıcak artar.
Bir kîn-i ziyâ, zâlim inen kahr-ı harâret,
Bir sadr-ı cehennemden esen nefha-i lâ'net,
Yanmış kayalar, baygın uzanmış sarı kumlar
İmkânı muhâl, inmeyecek bir su sayıklar...
Boşlukta ne bir gölge, ne bir tek kuru yaprak,
Bir bu'd-ı cehennemde bir a'mâ yed-i ihrak...³⁶

Bir tarafta hayatın devamı için gerekli olan su varlığın devamı ettirici unsuru olarak karşımızda iken diğer tarafta ölüm ile aynı kefeye konan ve bütün vahşeti ile hayatın karşısına dikilen çöl vardır. Yani hayat ve çöl (ölüm) karşı karşıya gelir. Şu cümleler çölün hayat karşısındaki üstünlüğünü ve ölümün zaferini anlatır türdendir:

Heyhât, aradan bir çok asırlar daha geçti...
Arzın daha alçaldı biraz kuvvet-i ceydî
Artık, derelerden su çekilmiş, ufuk ölmüş...
En son fidanın yaprağı tenhâca dökülmüş.
Hayvanlar uzak, münbit ekalime çekilmiş,
Rüzgârla sıcak kumlar esip izleri silmiş...³⁷

³⁴ A.g.e., s. 61.

³⁵ Servet-i Fünûn, nr. 967, s. 70.

³⁶ A.g.e., s. 45-48.

³⁷ A.g.e., s. 45-48.

Güneş batınca karanlıkla ortalık soğudu.
Uzakta gölgeli virânelerde ay doğdu.
Soğuk bir ay ki derin gökte şimdi yükseliyor.
Donuk cebînine baktıkça bir keder geliyor.
Kamer, o hasta kadın, gâze-i leyâli örer,
İpekli telleri bir bir gerer nihân eller.
Yavaş yavaş üşütür ruhu şimdi kış gecesi,
Eser mesâfeye mâtemli mevsimin nefesi.
Eser mesâfeye nefh-i felâket-i ervâh,
Bütün tâbiatın üstünde yükselir bir âh.³⁸

Gündüzün yerini geceye bırakmasıyla birlikte gökyüzünde yükselen ay, insanda bir soğukluk hissi uyandırmaktadır. Öyle ki insan ayın donuk alınına baktıkça bir hüznün hissi duyar. Böyle bir gece tablosu içerisinde hasta bir kadın slüeti yerleştiren şair, onun bu geceyi ördüğünü, bütünlediğini söyler. İnsanın geceyi örmesi ne demektir? Bir kere herhangi bir gece değildir söz konusu olan. Bu bütün gecelerden farklı bir kış gecesidir. Kış mevsimi insanda bir soğukluk hissi uyandırır. Gece sessizliğin ve karanlığın temsilcisidir. İşte böyle bir ortamı hasta bir kadın bedeni tamamlar.

Hastalıkların gündüzün aksine gece vakti nüksettiği bilinir. Bu hasta kadın âdetâ bu ölüm sessizliği ve soğukluğu veren geceyi iplik iplik işler gibidir. Gecenin ruhlara yavaş yavaş bir ürperme hissi verdiği söylenir. Öyleyse ruh hâli tabiâta ayrı bir değer kazandırmıştır. Etrafta bir mâtem havasının varlığı hissedilir. Sanki uzaklardan canlılara bir ölüm rüzgârı esmektedir. Bu tâbiatı bir inlemelerle dolu bir ölüm sessizliğine gark eder. Şair,

³⁸ A.g.e., s. 52.

Kamer, hârâbelerin bir nihân zâridir.
Ki daima gecikir, nısf-ı leyl olunca gelir.
Gelir ve gölgeli virânelerde bir şey arar,
Bütün gidenleri zulmette ayrı ayrı sorar.
Ayın sükûnet-i billûru bir dâa gibidir,
Nihân ve gölge sevhilde cezr-ü meddi erir.
Hitâp-ı şiir-i kamer arza katre katre iner,
O münzevi dolaşan lahni gölgeler dinler..³⁹

diyerek ayı, harâbelerin gizli daima geciken ve gece yarısı gelen bir ziyaretçisi olarak nitelendirir. Harâbe, yıkık, virân bir yerdir. Bu kuytu yerler aynı zamanda ölümün de mekânıdır. İşte bir gece vakti bu virâne yerleri ziyarete gelen ay ölenleri karanlıkta tek tek soran ve sanki bir şey arayan insana teşbih edilir. Geciken bir ziyaretçidir ay. O gelmeden ölüm çoktan bu yerlere uğramış ve soğuk nefesini can alıcı bir şekilde üfleyerek bu virane yerlere damgasını vurmuştur. Bir ölüm sessizliğinden arta kalan yerleri artık bir dua niteliğinde olan ayın billur sessizliği tamamlayacaktır.

“Hisarlara Karşı” da ölüm teması farklı bir şekilde ele alınır. Zaferlere sahne olmuş bir kuleyi gezen “ben”, orada da bir ölüm sessizliği ile karşı karşıya gelir.

Râtıp duvarlara sinmiş siyâh şebpereler,
Mezâra, makber-i nisyâna benzemiş her yer..⁴⁰

Rutubetli duvarlara ölümü anımsatan siyah yaralarının sindiğini gören “ben”, her yeri unutilan bir mezara benzetir. Ölüm maziden zaman koridorlarını aşır gelerek şanlı günlerin bir tanığı olan bu kuleden de geçmiştir.

Ben ağlıyordum o mabette, her kemer, memdût
Bir hıçkırık taşıyor, sonra başlıyordu sükût...
Ayak sesim o karanlıkta muhteriz, korkak
Öterse sanki karanlıkta gölgeler çıkacak...
Bütün o mabet-i metrûkû seyrederken ben,
Sızardı sanki derin bir cerîha kalbimden.
Ölüm, fenâ.. Şeb-i sâmit, müebbeden nisyan...
Hayâli kalbimde vermişti bir derin hicrân,⁴¹

Böyle bir atmosfer içinde mabette gezinen “ben”, her kemerin uzun bir hıçkırık taşıdığını ve ardından her yere sessizliğin hâkim olduğunu söyler. Öyleyse bu taş mabede insana ait bir özelliğin izafe edildiği açıktır. Sessiz ve korkak adımlarla ilerleyen “ben” in kalbinde terk edilmiş bu mabede karşı derin bir yara açılır. Çünkü ölüm ruhlara soğukluk veren yüzünü burada da göstermiştir. Gecenin sessizliği ve sonsuza dek unutulmak düşüncesi “ben” in kalbinde derin bir hicran yarası açmaya yetmiştir.

“Hâcer ve İsmail” adlı şiirde de aynı temadır işlenen:

Semâ ve çöl... Çölün üstünde bir nücûm eriyor,
Son ay ziyâsı nihân ufka bir hüzün veriyor.

³⁹ A.g.e., s. 52.

⁴⁰ Servet-i Fünûn, nr., 1000, 15 Temmuz 1326.

⁴¹ Evrimer, a.g.e., s. 56.

Bütün bu çölde ne bir yol, ne bir garip insan,
Muhîte korku veren bir sükût-i meçhûlât
Bu hâk-i âteşe yıllarca düşmemiş bârân
Bütün bu, çölde ne bir yol ne bir garîp insan,
Kesik ve nâdir esen bir cehennemî rüzgâr,
Ne bir çadır, ne de bir çan sedâsı bir yol arar.
Mesâfe, böyle mesâfât-ı bî-nihâyet uzar,
Ağır ağır gerinir ufka bir sükûn-ı mezâr.⁴²

Çöl, son ay ışığının verdiği hüznü, nedeni belli olmayan korkutucu bir sessizlik, susuz topraklar, kesik ve nâdir esen ve cehennemi hatırlatan sıcak çöl rüzgârı, uçsuz bucaksız uzayan yollar hep ölümü hatırlatacak ve ölüm senfonisini hatırlatacak cinstendir. Böyle bir hava bütün çölü bir mezar sessizliğine boğmuştur. Şu cümleler ölümü destekler mahiyettedir:

Uzakta çöl sesi bir va'de-i fena getirir...
Ve sonra kum, ne kadar baksan ufka hep kumlar...
Ve sonra çölde esen boş, fena, sıcak rüzgâr.
Bugün harâret-i pür-kin, nâsip-i bed-peymân,
Yarın da belki ölüm, belki leyle-i nisyân.⁴³

Her dakika adım adım yaklaşan ölüm insanı çaresiz bırakmış ve soğuk yüzünü göstermiştir. İnsanlar kalplerindeki korkuyla ölümü beklemektedir.

Ölüm, o zâlim her dakika yaklaşıyor.⁴⁴

⁴² Âşiyân, nr., 5, 9 Teşrîn-i Evvel 1324, s. 197.

⁴³ Evrimer, a.g.e., s. 57.

Emin Bülent'in "Kendi Kendime" adlı şiirinde bu ölüm düşüncesini ve bu düşüncenin beraberinde getirdiği hüznü daha derinden duyarız.

Ânî

Bir inkisâr-ı tahassüsle ağla ey fânî,

O göz yaşın sana bir başka âsumânı açar!

Şu kimsesiz gece her derde âşinâ, yalvar

Leb-i gurûr ile rîk-i memâtı takbîl et.

Perî-i leyle garîbâne terk-i râz eyle...⁴⁵

Burada ölümlü olan insana ve bir anlamda kendine seslenen "ben" insanoğlundan ânî bir hislenme duygusuna kapılmasını ve ağlamasını ister. Öyle ki kimsesiz bir insana benzetilen gece her derdi bilir denmekte ve insanoğlundan da derdini dışa vurmasını istemektedir. Yalvaran bir insan söz konusudur. Bu yalvarış kişinin gururlu dudakları ile ölüm suyuna yüz sürmesine varacak kadar derinden ve samimîdir. Kişiden bu derece güzel bir geceyi gariþçesine gizlice terk etmesi istenmektedir. Ardından şöyle devam edilir:

Nazarlarında yanan nûr-ı sânihât elbet

Harâbelerde açan bir şükûfe hüznüyle

Fenâ-pezîr olacak, belki bir gün en vâhi

Emellerin bile bî-tâb ü bî-nasip ölecek..⁴⁶

Burada ölüm, yokluk fikriyle iç içe işlenir. Gözlerde açığa çıkan fikirlerin ruhunun bir gün harâbelerde açan bir çiçeğin hüznüyle yok olacağı

⁴⁴ A.g.e., s. 60.

⁴⁵ A.g.e., s. 62.

vurgulanır. Yani ölüm çarkının kaçınılmaz dişleri arasında yorgun ve kısmetsizce yok olacaktır. Ne yapsa faydasızdır artık. Geçen her dakika onu ölüme biraz daha yaklaştırır ve “beni” ölüm düşüncesini aklından silemez hâle gelir.

Şikâyet etme, figân etme, âkıbet takdir
Fer-i zekân, leyâl-i mezâra sevk edecek.
Ve bir zaman olacak
Güneşli dalların üstünde ilk açan yaprak,
Şikeste pencerelerden giren ziyâ-yi bahar,
Nasılsa lâne-i tenhâya uğrayan kuşlar
Aled-devâm sana yalnız ölüm düşündürecek.⁴⁷

Ölüm hayatın da tadını kaçırmış, yaşama sevincini alıp gitmiştir artık. Bir yaprak, baharda kırık pencerelerden giren güneş ışığı, kuşlar hep hayata dair unsurlar olmasına karşın, bir zaman sonra “ben” de hep ölümü hatırlatır duruma geleceklerdir.

“Mâ’bedler” isimli şiirde yine “ben” ile ölüm fikrinin karşı karşıya geldiği görülür:

Yorulmuş alınımı bir mermerin soğuk, sessiz
Temâs-ı sâf-ı sükûnunda dinlesem.. Ey sen,
Ağır, ölüm gibi bî-aff ü bî-emel gerilen
Sitâresiz gece.. Her kalbi böyle öldürme.
Dokunma zehr-i rütûbetle hasta gözlerime.⁴⁸

⁴⁶ A.g.e., s. 62.

⁴⁷ A.g.e., s. 62.

⁴⁸ A.g.e., s. 65.

Bir gece vakti yorgun alnını bir mermerin soğuk ve sessiz dokunuşunda dinlemek isteyen “ben”, ölüm gibi bahtsız olan geceye seslenir ve ondan kalpleri öldürmemesini ister. Karanlık ve gece ölümü hatırlatarak cinstendir.

Sükûn-ı ma’bedi tenhâca bekleyen kandil,
Leyâle gülleri tenhâca serpiyen tehlîl ,
Ölürsem eski, sararmış, soğuk kemikleri
Biraz inâyet ü rahmet, zavallı makberime
Bir inşirâh-ı duâ yollayın.. Ve ölmeyiniz
Siz ey meâbid-i gufrân-ı nâ-hudûd ey siz!..⁴⁹

Sükûn, mabet, kandil, tehlîl, ölüm, sararmış ve soğuk kemikler, rahmet, makber, dua, gufrân hep ölümle ilgili ve ölümü çağrıştıracak türden kelimelerdir. Şair, sınırsız merhametin yeri olan mabetlerin ayakta kalmasını ve ardında kalanların kendisinden dualarını esirgememelerini ister.

Fakat neden bu sadâlar kesildi çoşmuşken,
Neden çekildi o mahşer önümde tedricen?
Neden kavuştu bilinmez bu eski kavs-i sükût?
Ne dinliyor gece sâhilde müstetir, mebhût.
Önümde şimdi kalan boş, kırık dökük bir sûr
Garîk-ı zulmet-i nisyân, garîk ü nâ-manzûr
Serinde devrediyordu zaferli kartallar,
Başında dinleniyor şimdi bûm-ı girye-nisâr,
Fakat uzaktaki sâhilde bir leb-î mâhzûn
Kesik kesik döküyor leyle bir şehîk-ı derûn.

⁴⁹ A.g.e., s. 66.

Derin derin geliyor ses siyâh saraylardan,
Leyâle ağlıyor altın bakışlı bir sultan.
Siyâh gözündeki yaşlar sesinde belli onun,
Döker Leyâle büyük bir kitâbe-i mahzûn
Uzakta eski Bizans'ın kefenlenen sûrû
Ölümlü mâtemi dikkatle inliyor sanki.
Ve kim bitir o burûcun sımâh-ı mehcûru
O seste sayha-i ecdâdı dinliyor sanki!.⁵⁰

“İstanbul” adlı şiirde önemli bir kültür merkezi olan bu yerin zaferlere sahne olarak alınışı bir an şairin gözleri önünde tecessüm eder. Ancak o günler geride kalmıştır artık. “Menfi” şiirinde bu ölüm düşüncesi şu şekilde dile getirilir:

Boş, derin zulmete dalmış düşünürken nazarım,
O büyüklükle ezilmiş gibi korkar, susarım.
Âh o zulmette ne matemli mehâbet vardır.
O büyük zulmete kalbimde derin hürmet vardır.
Ey leyâl, söyleyiniz, gamlı leyâl-î esrâr.
Söyleyin sizde neler gizli, ne mâtemler var.
Söyleyin memleketinden sürülen cepheleri,
Söyleyin yavrusu açken dilenen anneleri..
Söyleyin sisli denizlerde ömürlerce gezen
Kumlu sâhilde çocuklar bırakıp gitmiş iken,
Gelmeyen, beklerden başları siz söyleyiniz.
Söyleyen zevceler; evlâtlara siz, belki deniz

⁵⁰ A.g.e., s. 67.

Sonra yollar deyiniz, kal'ada, menfâlarda,
Ağaran saçlara va'd eyleyiniz bir ferdâ..⁵¹

Ölümü bir an olsun hatırandan çıkarmayan “ben”, bu düşünceler içerisinde mazide çektiği sıkıntıları derinden duyar ve acısını dile getirir.

Bir gurûp vakti, ninem öldü kırıldım, kaldım,
Âh vahşiydi, acıklıydı benim feryâdım!..
Bana başlardı o günden beri bir ömr-i hafî
Artık öksüzdüm, evet bir küçük öksüz, menfil..
Ah.. Ey annem, beni duydun mu karanlıkta acep
Seni zulmette ararken delî, vahşi, bî-hâb..
Seni zulmet, yine ben bir dil-ı şefkat sanırım,
Annemin yıldızını gökte münevver tanırım.
Kim bilir belki de.. Âh istemem artık yetişir,
Hep zehirdir bana bunlar, bana âh hepsi zehir!..
Ey derin hikmet-i ulvîye günâhım ne idi?
Ey ölüm, kavradığın hasta verem annem idi..⁵²

2.1.3. Kadın Güzelliği

Sevgiliye ait hususiyetler klasik dönem edebiyatımızdan beri sıkça işlenen ve ortaya konulan eserlerde önemli bir yer teşkil eden bir özellik taşır. Bu durum Servet-Fünun ve onun takipçisi niteliğinde Fecr-i Âti dönemlerinde de

⁵¹ A.g.e., s. 69.

⁵² A.g.e., s. 70.

devam eder. Emin Bülent Serdaroğlu da “Gurur” isimli Şiirinde Kadın güzelliğini iŐleyerek bu geleneği devam ettirmiŐtir. Bu Şiirde Ahmet Haşim’in “O Belde” adlı Şiirindeki söyleyiŐe has bir söyleyiŐle karşı karşıya geliriz:

Hazîn ü sâkit ağarmıştı bî-hudûd ovağar.
Şişirdi sîne-i emyâhı bir gümüş rüzgâr;
Baîd ufuklara ay doğdu tâ uzaklardan..
Sen, ince, gölgeli kirpiklerinle, nîm aÇılan
Dudaklarınla ne vahŐı fakat ne dilberdin...⁵³

2.1.4. Tabiât

Emin Bülent’te tabiât temasını en belirgin Őekliyle “Gurur”, “Arslanın lm”, “Mesken-i Muhayyel” adlı Şiirlerinde görürüz. “Gurur” da Şair bu temayı kadın güzelliğini anlatırken bir araÇ olarak kullanır. Yani bir Şeyi daha belirgin hale getirmek, güzelliği daha vurgulu bir üslûpla görünür kılmak iÇin bu temaya baŐvurulmuŐtur.

Geceydi.. Yaşlı Ėınarlarda kalmamıştı ziyâ,
Uyuttu zulmet-i escârı bir derin rüya
Cüdâ havuzlara aks etti sâye-i evrak..
Geceydi.. İnce hayâlinle bir beyâz zambak
Kadar zârif, o kadar nâzenîn hırâm ederek
Gelip yanımda oturdun.. Semânın en yüksek

⁵³ A.g.e., s. 42.

Zıyâlarında cenâh açtı gizli kuvvet,
Çekip kucakladı âlâmı bir derin şefkat..
Saçım, o kumral, uzun saçlarınla örtüldü.
Dudakların bu hayâtımda ilk açan güldü..⁵⁴

Emin Bülent'in "Arslanın Ölümü" isimli şiirinde çölün kendine has yaşam tarzı yine bir tabiât dekoru içerisinde verilir. Fakat bu sefer tabiât, bir şeyin anlatılması, dikkatlere sunulması için araç olarak değil, doğrudan doğruya kendini yansıtır tarzda kullanılmıştır. Çöl, yüksek dağlarla çevrili, kayalarla dolu ve her vakit şiddetli rüzgârların estiği bir yer olarak tarif edilir. Böyle bir girişten sonra gece, çöl ve gece ile birlikte gelen vahşî yaşam ve onun sebep olduğu korku dile getirilir.

Çölü heybetle saran dağlara Atlas derler.

Kayalardan yaratılmıştır o vahşî yerler.

Göklerinden gece, gündüz deli rüzgârlar eser,

Pür-telâş akbabalar, yerde yatan leşleri yer.

Gece yaklaştı mı boşlukta derin sesler ulur,

Çölün arslanları vâdide mehâbetle solur.

Gizlenen bin bir ağız sanki sayıklar burada,

Daima aks-i sadâ, aks-i sadâ, aks-i sadâ..⁵⁵

"Mesken-i Muhayyel" isimli şiirde ise biraz içinde bulunduğu ortamdan kaçış psikolojisi ile insanın zihninde canlandığı bir tabiâta gitme arzusu

⁵⁴ A.g.e., s. 43.

⁵⁵ A.g.e. s. 50-51.

ile karşı karşıya geliriz. Kuru, dere, bunların ortasında bunlarla bütünleşen bir kulübe, şafak, güneş, kamer kelimeleri hep tabiâtı çağrıştıran ve onunla ilgili olan unsurlar olarak karşımıza çıkar.

Uzak uzak, çok uzakta ufakça bir korunun

İçinde bir güzel evcik ve bir güzel derecik,

Ve sînesinde bulunsa onun ufak bir kik.

Zaman zaman pek uzakta sevimli bir sürünün

Hayâl-i şûhûnu görsem, yavaşça gülsem ona!..

Ve bir şafaklı güneşle tenevvür etse semâ,

Gurup takarrüp edince şuâî inse yere,

Bir az da bâd esiverse, temevvüç etse dere.

Yavaş yavaş sönuverse güneş de, çıksa kamer.

Binip o sandala bihûş, hazîn feşâfeş ile⁵⁶

2.1.5. Sitem

Emin Bülent, “Sana” adlı şiirinde aşk ile birlikte gelen sitem duygusunu işler. sevdiği insana karşı duyduğu sevginin ve verdiği değerin karşılığını alamayan “ben”, biraz da sitem duygusunu aşan ve kırgınlık noktasına varan bir tavı ile sevdiğine seslenir ve bu saatten sonra kesinlikle gelmemesini ister. “Sakın gelme” sözü öfke ve kırgınlık ile karışık bir duyguda tecelli eden “ben”in gururunun ifadesidir.

⁵⁶ A.g.e., s. 61.

Şu ince çamların üstünde.. Ey kadın gelme!..

Hayır.. Sakın gelme.

Bak akşam oldu, ocak söndü, lâmba yok, boş oda;

Dışarda yollarda

Kalan köpekleri rüzgârlar işte donduruyor..

Ve bir saat vuruyor

Uzakta, bak.. Gece geç, şimdi nısf-ı leyl oluyor;

Bu yolda gelmek zor;

Ayakların yorulur, dizlerin üşür, gelme

Bu boş kalan evime!..⁵⁷

2.1.6. Gurbet

Emin Bülent'in "Gurbet Geceleri" adlı şiiri adından anlaşılacağı üzere gurbet temini işleyen şiirlerdendir. Uzakta bir çöl iklimi içerisinde ait olduğu topraklardan ayrı olan "ben", yurdunu hasretle anmaktadır. Gurbet acısı yüreğine derinden tesir etmektedir. Bu içinde bulunulan durum bir de sıcak çöl akşamlarının o ağırlaşan havasıyla birleşince "ben" in acısı daha da onulmaz bir hal alır. Akşamın karanlığı onu âdetâ boğar ve ona sıkıntı verir.

Uzak denizlere tenhâca gözlerim dahıyor,

Derin çöl akşamı üstümde sessiz alçalıyor;

Uzakta Akdeniz'in vecd-i lâl-ü tenhâsı,

Ufukta çöllerin esrar-ı hüzn ü rüyâsı.

⁵⁷ A.g.e., s. 49.

Bu çöllerin ılık akşamlarında güller erir;
Mesâ.. Bu ufk-ı sükûtun sükûn-ı iffetidir..

Yavaş yavaş yine evlerde lâmbalar yanıyor..
Gönül, ipekli karanlıkta bir hayâl anıyor..
Odam, felâket-i zulmetle pür memât ü gubâr;
Ne bir kadın eli, heyhât ne bir tebessüm var!..
Odamda lâmbamı hep böyle kimseler yakmaz..
Tesellî et beni ey zulmet, ey leyâl-i niyâz!
İçimde şimdi benim eski şerhalar kanıyor,⁵⁸

2.1.7. Ümitsizlik

İnsanın içine düştüğü kötü ve karamsar hava şiirlerde de sıkça işlenen temalardan biri olmuştur. Emin Bülent Serdaroğlu da “Karanlıklarda”, “Şiirlerimi Yakarken”, “Şikâyetli Münâcâtım” gibi şiirlerini ümitsizlik teması çevresinde kaleme almıştır. Onun “Karanlıklarda” adlı şiiri artık hayattan hiçbir beklentisi kalmayan insanın portresini çizer gibidir. Âdetâ boşlukta bir o yana bir bu yana savrulan bu insan geleceğe karşı içinde hiçbir arzu ve iştiyâk beslemez. Tutunacak bir dalı yoktur ve “yabancı bir yolun üzerinde kimsesiz” kalmış gibidir.

Ne bir sürûr-ı temenni, ne bir neşât-ı ümîd,
Ne bir infiâl-i tahassüs, ne haşyet-i tehdit.

⁵⁸ A.g.e., s. 50.

İçimde şimdi ne arzu ne iptilâ, ne meâl,
İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-ı istikbâl.

Ne inşirâh-ı tevekkül, ne vahşet-i isyân,
Ne incizâb-ı meâli, ne aşk-ı bî-pâyân.

Yıkıldı eski sanem-hâne-i sünûhâtım,
Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım.

O yol ki kubbesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
O yol ki merhali yok, gâye-i metâibi yok!..⁵⁹

“Şiirlerimi Yakarken” de başta hayatı yalnızca yazdığı şeylerden ibaret sayan ve kaleme aldığı şiirleri bir hazine kıymetinde gören; fakat daha sonra yanıldığını düşünerek ümitsizliğe kapılan bir insan ile karşı karşıya geliriz.

Hind ü Seylân'daki sâhilleri yıllarca gezen
Ka'rı daryâya inip inci ümit eyler iken
Bir avuç toprak alan bir yeni dalgıç gibiyim..

Çok zaman ben de hayâlâta kapıldım, kalemim
Pembe yapraklara sevdâli şiirler yazdı.
O zaman ben de ümit-perver idim, hem yazdı.

Âh , fakat şimdi buruşturdum, usandım, attım.

⁵⁹ A.g.e., s. 51.

Şimdi muzlim görünen bir koca defteri yaktım.

Onları iklimime bir inci sanırdım.. Nerde!

Bir avuç külmüş o kıskandığım ölmüş deste!..⁶⁰

“Şikâyetli Münâcâtım” adlı şiirinde Emin Bülent, artık ümidini tamamen kaybetmiş ve her şeye karşı kayıtsız bir tutum içerisinde gibi görünen, hayattan elini eteğini çekmiş bir insan portresi çizer. Artık geleceğe karşı hiçbir arzu ve isteği kalmamıştır.

Ne bir sürûr-ı temenni, ne bir neşât-ı ümit,

Ne infiâl-i tahassür, ne haşyet-i tehdît.

İçimde şimdi ne arzu, ne iptilâ, ne melâl,

İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-i istikbâl.

Ne inşirâh-ı tevekkül, ne vahşet-i isyan,

Ne incizâb-ı meâli’ne aşk-ı bî-pâyân..

Yıkıldı eski sanem-hâne-i sünûhâtım,

Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım..

O yol ki kıblesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,

O yol ki merhali yok, gâye-i metâibi yok!..⁶¹

⁶⁰ A.g.e., s. 60.

⁶¹ A.g.e., s. 64.

2.1.8. Şairin “ben”i

Emin Bülent Serdaroğlu, “Tamamlanmayan Bir Şiir”, “Kendi Kendime”, “Şikâyetli Münâcâtım”, “Fahriye”, “Menfi” gibi şiirlerinde kendi “ben”ini tema olarak işler.

“Tamamlanmayan Bir Şiir” de hayata sınıksız bağlı, gözlerinin içi gülen ve yaşama arzusu ile dolu bir “ben” ile karşılaşırız. Bu “ben”, kendisi ile barışık ve pozitif enerji yüklü bir insan kimliği ile karşımızdadır.

Başımda fecr-i dehâ, gözlerimde nûr-ı vakar,
Ayaklarımda gurûr-ı bahâr-ı nâmiye-dâr..
Şafaklarımda nevâ-yi pür-ımtidâd-ı sürûd.
Tefekkürümde füyûz-ı semâ-yi nâ-mahdûd
Şükûfezâr-ı beyânımda nevbâhar-ı şebâb,
Hadika-i hevesatımda aşk-ı âlem-tâb..
Kelâm-ı aşk ile bülbül, harîm ü dem-sâzım
Mahûf şâhikalar mütekkâ-yi pervâzım!..⁶²

“Kendi Kendime” adlı şiirinde kendisine seslenen şair, içten gelen bir hisle ağlamak ister. Çünkü o buğulu gözler ona bambaşka bir hayatın kapılarını aralayacak ve ölümü düşünmesini sağlayacaktır. Böyle bir anda yalvarma önemlidir. Böylece teslimiyete doğru giden bir tavrın varlığı hissedilir.

Ânî

Bir inkisâr-ı tahassüsle ağla ey fânî

O göz yaşın sana bir başka âsumânı açar!..

⁶² A.g.e., s. 53.

Şu kimsesiz gece her derde âşinâ, yalvar
Leb-i gurûr ile rîk-i memâtı takbîl et.
Perî-i leyle garîbâne terk-i râz eyle.⁶³

“Şikâyetli Münâcâtım” adlı şiirde yine kendi kendisi ile hesaplaşan bir “ben” vardır karşımızda. Ama onun artık hayatın yükünü kaldırabilecek gücü kalmamıştır. Karşılaştığı olaylar ve durumlar onu hayat karşısında yenşk düşürmeye yetmiştir. Bu “ben” artık geleceğe de güvenle bakabilecek durumda değildir. Kendisini yapayalnız hissetmektedir.

Ne bir sürûr-ı temenni, ne bir neşât-ı ümit,
Ne infîâl-i tahassür, ne haşyet-i tehtit.
İçimde şimdi ne arzu, ne iptilâ, ne melâl,
Ne inşirâh-ı tevekkül, ve vahşet-i isyan,
Ne incizâb-ı meâli’ne aşk-ı bî-pâyân..
Yıkıldı eski sanem-hâne-i sünûhâtım,
Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım..
O yol kıblesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
O yol ki merhali yok, gâyet-i metâibi yok!..⁶⁴

Emin Bülent’in “Fahriye” adlı şiirinde ise bir öncekinin aksine daha çok pozitif enerji yüklü ve hayata sımsıkı bağlı, kendisi ile barışık bir “ben” çıkar karşımıza. Bu “ben”, kendisiyle o derece barışık bir tutum içerisinde girer ki şahsiyetine övgü sözcükleri sıralayarak kendini yüceltir.

Mevsim-i bülbülde gülberk-i bahârı vâsfeden

⁶³ A.g.e., s. 62.

⁶⁴ A.g.e., s. 64.

Ârîf-î sâz-perverem, hem hâdîm-î irfan menem;
Hüzn-i saadâbâde karşı nûş-i zehr-i aşk eden
Âşık-ı divâne-meşrebe, şair-i virân menem.
Turre-i kîsû-yi yâri dem-be-dem takbîl eden
İtr-ı bîhûş-î bahâr ü sünbül ü reyhân menem.
Aşk menem, husran menem, sultân-ı bed-mestân menem,
Aşk meneem, husrân menem, sultân-ı bed-mestân menem,
Andelîb-i şûhî zinhâr eylemem taklit kim,
Uzlet-i yeldâda pûyan bülbül-i giryân menem.

Ûddan, santûrdan, şeştârdan, tanbûrdan-beste-î raksân
Yükselen nâ-yi tarab, nev-beste-i raksân menem.
Sun rahîk-i aşkı sâki kâse-i billûrdan
Bade-i yâkûttan peydâ dür-i nişyân menem.
Ey Nedim'in rûhu, ey kalb-i Fuzuli kande siz?
Server-i darü'l-edep, ser-tâc-ı tilmîzân menem.
Nûr alır kîlk-i bülent-nâmeden ezhâr-ı dehâ
Feyz-i inşadıyla yektâ şâir-i devrân menem!⁶⁵

“Menfî” isimli, şiirde ise akşam, yokluk, zulmet, menfî kelimeleri bizi karamsar bir tablo ile karşı karşıya getirir. bir akşam vakti karanlıkta kimsenin olmadığı bir yerde bulunan “ben”, kendisini sürgüne gönderilmiş birine benzeter. Yalnızlığın verdiği bu ruh hali onu kendi içerisinde derinleşmeye ve karamsar bir ruh haline bürünmeye sevk eder.

İşte akşam.. Yine zulmet, yine yokluk, nisyân,

⁶⁵ A.g.e., s. 64-65.

Sonra akşamlara mahsus o müebbet hicrân,
Lâcivert eski semâ, sesiz ipek şehpereler
Sonra bülbülleri kaçmış, düşünen meşcereler,
Ben ve zulmet.. Ben, o zulmetlere düşmüş menfi,⁶⁶

Ben de bir zulmet-i nisyânda kalan menfiyim.
Ben de aldandım, evet ben de ne çok kavruldum,
Nûr zanneylediğim yerde ateşler buldum.⁶⁷

2.1.9. Teslimiyet

Emin Bülent'in "Hacer ve İsmail", "Şikâyetli Münâcâtım" ve "Menfi" gibi şiirlerinde teslimiyet temasının işlendiği dikkati çeker. Şairin "Hacer ve İsmail" adlı şiirinde bu tema çölün ortasında yalnız ve susuz kalan bir kadının susayan yavrusuna su istemek için Yaratıcıya yalvarışının ifadesidir. Bu durum şu cümleler ile ifade edilir:

Duâ ederdi: -İlâhî bugün fenâ susadım,
Bugün memâta tekarrüptür attığım her adım.
Bugün harâp ü zebûnum, fakat İlâhî ben
Şikâyet etmiyorum, sâde hasta yavrumu, sen
Himâye et, bu küçük kalbe kuvvet ihsân et,
Sen ey şu yavrumu bahşeyleyen yed-î kudret!..
Sen ey semâda uçan her tuyûra, yerde gezen
O türlü türlü mevâşîyye, gök sularda yüzen

⁶⁶ A.g.e., s. 68.

⁶⁷ A.g.e., s. 69.

Acîb balıklara her gün gıdâ veren Mevlâ!..
Ümîdi kesmiyorum bak bu çölde ben hâlâ!
Ne incizâb-ı meâli, ne aşk-ı bî-pâyân..
Ümîdi kesmiyorum rahmet-î himâyenden.
Sağım, solum ,önüm, arkam ölüm ve çöl, yine ben
Ümîdi kesmiyorum bak bu çölde ben hâlâ.
Bu halde hayli zaman ağlayıp duâ etti..
Önünde çöl yine muzlim ve bî-nihâyetti.⁶⁸

Teslimiyet teması “Şikâyetli Münâcâtım” isimli şiirde farklı bir dikkatle ele alınmıştır. Bir kere burada içinde bulunduğu ortamdan, insanların tutum ve davranışlarından hoşnut olmayan bir insanla karşılaşırız. Şiirin adından da anlaşılacağı üzere metin “ben” in Yaratıcıya sığınmasını ve yalvarmasını konu alır. Şair, bu kötü durumdan o derece bunalmıştır ki Yaratıcıya onu yanına alması için yalvarır.

Maşkûm kalacak mıyız İlâhi
Ta haşre kadar bu dertle böyle?
Ekdâr ile rûhum oldu mâli,
Tahlîsime bâri çâre söyle..
Bir şey’e cihanda itinâ yok,
Ekdâra hayatta intihâ yok,
Mâder bile eylemekte hîle
Bir vak’ayı eyleyip vesîle..

Hiç aklı cihâna ermez insan,

⁶⁸ A.g.e., s. 59

Bin kere akıllı ondan hayvan.
Altın, gümüşî ilâh sanırlar,
Dünyâda zenân akıllı amma,
Bazîçe-i merdümândır onlar.
Erkekleri mertlik eyler iymâ,
Mağlûb-ı dil-i zenândır onlar.
Nâmusu cihâna vermiyorlar,
Alçaklığı halk eden de onlar!
Yâ Rabbi bu derde intihâ ver,
Sen bu marîze çabuk rehâ ver!
En zengini müptelâ-yi işret,
Mey sâhib-i şer, verir sefâlet.
Hem bilmiş o hem esîri olmuş,
İnsanların en hakîri olmuş.
Bir gîce bulunca izz ü rahat,
Düşkünlere eyliyor hakaret.
Bir isteği olmasiçün icrâ,
Bin âcizi birden eyler ifnâ.
Bir hîleyi zanneder zekâvet,
Gaddarlığı zanneder cesaret.
Yâ Rab, bu cihan ne agreb olmuş,
İfsâd ise fazla agreb olmuş.
Yâ Rabbi cihandan al fesâdı,

Tathir et evet bütün cihâtı.

İzz ü şerefi iade eyle,
İnsanlara bir îâne eyle.

Et bari zemini ?

Emniyyete ettiler hiyanet,

Al nezdine bâri sen Emin'i⁶⁹

“Menfi” adlı şiirde kalbi dualarla teselli bulan bir “ben” vardır karşımızda. Duayı bir mukaddes olarak görme ve rahatlama durumu söz konusudur. Kişi içinde bir rahatlık duyar ve yalnız kalınan anlarda duanın duanın teselli veren bir şey olduğu dile getirilir ve dua yüceltilir. Bu öyle yüce bir şeydir ki insanoğlu her zorda kalışında dua etme ihtiyacını hissetmiştir. Öyleyse dua bizi Yaratıcıya ulaştıran ve diyalogu sağlayan bir araçtır.

Oh, kalbim o duâlarda teselli buluyor.

Ey duâ, anlıyorum, şimdi ne ulvîsin sen,

Ey münâcât-ı mukaddes, ne tesellîsin sen!

Anlarım şimdi denizlerde, telâtuumlarda

Yırtılan yelkenin altındaki eller niçin

Yükselir?.. Sonra da çöllerde garîbâne, cüdâ

Kârbanlar neye açken, o senin dâd-ı hudâ

Manevî dest-i teselline boş eller uzanır,

“Anlarım şimdi şu fâni beşeriyet her asır

Neye mabetlere koşmuş ve düşüp yalvarmış,

Anlarım şimdi duâlarda teselli varmış,

Anlarım şimdi karanlıkta gözüm görmez iken,

Neye bir hiss-i duâ gamla doğar kalbimden,

Ondan ey kâfile-i rûh-ı kevâkib.. Fikri

Bir duâyım gece.. Ey tâc-ı leyâl incileri,⁷⁰

⁶⁹ a.g.e., s. 63-64.

2.1.10. Sanat

Emin Bülent, “Gurur”, “Şiirlerimi Yakarken” ve “Endişe-i Sükût” adlı şiirlerinde sanat temasına yer verir. “Gurur” isimli şiirinde sanatı şöyle tanımlar:

Dehâ.. O mahşer-i eflâke yükselen, çılgın

Beyâz kanat, o derin gök, o meş'al-i perrân..

Dehâ.. Medîne-i irfâna ilk inen kervân:

Dehâ.. O tuncu kanatlandıran ve mermerden

Bir ince gözyaşı işrâk eden yed-i âhen;

Dehâ.. O zulmet-i âtfîyi gösteren, ıssız

Mesâfelerde parlayan yıldız;

Dehâ.. Asırları bîdâr eden nidâ-i mesâr,

O karlı şâhikalardan geçen büyük rüzgâr!..⁷¹

Onun “Şiirlerimi Yakarken” isimli şiiri de sanat konulu şiirlerindedir. Şair kendisini Hint iklimlerinin sahillerinde yıllarca gezen ümit dolu bir dalgıca benzetir. Ancak bu ümit yerini bir zaman sonra ümitsizliğe bırakmıştır. Çünkü inciler uman şair elinde bir avuç toprakla kalakalmıştır. Burada sanatını küçümseyen ve ortaya koyduğu ürünleri değersiz gören bir tavrın varlığı hissedilir.

Hind ü Seylân'daki sâhilleri yıllarca gezen

Ka'rı daryâya inip inci ümit eyler iken

Bir avuç toprak alan bir yeni dalgıç gibiyim..

⁷⁰ A.g.e., s. 71.

⁷¹ A.g.e., s. 44.

Çok zaman ben de hayâlâta kapıldım, kalemim
Pembe yapraklara sevdâlı şiirler yazdı⁷²

Emin Bülent'in "Endiçe-i Sükût" adlı şiiri tam anlamı ile onun poetikası sayılabilecek metinlerdendir. Yani bir bakıma onun şiir ve sanat karşısındaki tavrını bu şiir vasıtası ile anlamamız mümkündür.

Sinâ-yi fikr ve san'atı çıktım adım adım
Sufliyyet-i sükûtumu kalbimde sakladım;
Yorgun şakaklarımdaki humma-yi inhizâm
Ulviyyet-i leyâl ile heyhât azalmadı...

Çıktım, fakat merâret-i pür-kahr-ı acz ile
Hep taş, dikendi yollarım... Bir tek çiçek bile
Göndermiyordu âşinâ bir nefha, bir selâm
Tenha yolumda bir çiçek, bir gonçe kalmadı...⁷³

Burada sanat adı verilen o ulvî makama büyük zorluklardan ve sıkıntılardan sonra gelen bir tavrın varlığı hissedilir. Yolları hep taş, dikenle dolu olması sıkıntıların çokluğuna işarettir. Şairin tuttuğu bu yolun zor ve sıkıntı dolu olduğu açıktır. Ancak o, bütün bu zorluklara rağmen sanat adı verilen bu yolda büyük bir azim ve kararlılıkla yürümesini bilir. Çünkü tuttuğu yol bambaşka bir yoldur.

⁷² A.g.e., s. 60.

⁷³ Musavver Muhit, nr. 1, 9 Nisan 1325, s. 20.

2.1.11. Yaşama Arzusu:

“Çöllere” şiirinde şairin yaşama ait olan güzellikleri gözler önünde canlandırması yaşama arzusu ile alâkalıdır. Sahil, timsahlar, kaplanlar, filler, su, dağ ,çakal, ulumak hep hayatın belli bir düzen içerisinde devam ettiğini gösterir cinstendir.

Sâhilde yeşil, korkulu timsahları uyuklar..

Kapların otlarda sinen gözleri parlar..

Filler geçer akşam su başından sürülerle..

Dağlarda çakallar uluşur uzlet-i leyle.⁷⁴

“Hâcer ile İsmail” adlı şiirde de hayat ile ölüm arasındaki kısa çizgi su ve cehennem sıcağı kelimeleri ile dikkatlere sunulur. Tabiâta var olan şeylerin kızgın güneşin altında suyu sayıklaması varlıklarını devam ettirme arzularının bir ifadesi olarak düşünölmelidir.

Bir kîn-i ziya, zâlim inen kahr-ı harâret,

Bir sadr-ı cehennemden esen nefha-i lânet.

Yanmış kayalar, baygın uzanmış sarı kumlar

İmkânı muhâl, inmeyecek bir su sayıklar..

Uçuk dudakları hummâ içinde kavrulmuş,

Sönük nigâhı muazzam semâya doğrulmuş.

O, böyle hayli ağlayıp sükût etti,

Bu, hasta kalbine bir darbe-î felâketti..

Ve sonra etti bu eskârı boş bulup teb’id,

⁷⁴ Evrimer, a.g.e., s. 47.

En az ümîr olunan yerde en kavîdir ümit.
Kilitlenen dili artık çözüldü, yalvarıyor,
Zalâm-ı kalbini bir hâle-î duâ sarıyor.⁷⁵



⁷⁵ A.g.e., s. 58.

2.2. SOSYAL TEMALAR

2.2.1. Türklük Şuuru ve Geçmişe Özlem

Fecr-i Âti şairleri içerisinde şiiriyle dikkati çeken Emin Bülent Serdaroğlu, duyuş ve ifade tarzı bakımından Fecr-i Âti neslinin özelliklerini taşır. Ancak Emin Bülent'in ferdî konuların yanında sosyal ve millî konulara da yer verdiği görülür. Onun şöhretini kazanmasında "Kin", "Hisarlara Karşı", "Hâtif Diyor Ki" gibi sosyal muhtevalı ve millî konuları içeren şiirlerinin büyük tesiri olduğu dikkati çeker. O, bu tür şiirlerinde kendi değerlerine bağlı, değerlerinin peşinden giden, onlara sahip çıkan ve geçmişine özlem duyan bir insan kimliğiyle karşımızdadır. Tarihi ile son derece gurur duyan ve bunu her fırsatta dile getiren şair, kökleri maziye sınımsız bağlı ve bu maziden gücünü alarak âna ve geleceğe bakan bir insan portresi çizer. Ondaki bu Türklük şuuru ve tarih sevgisini "Kin", "Hâtif Diyor Ki", "Dev Şarkısı", "Bir Destandan", "Hatay'a Selâm", "Hisarlara Karşı", "İstanbul" adlı şiirinde açıkça görmek mümkündür. Girit müslümanlarına ithafen yazdığı "Kin" adlı şiirinde bu şuuru içten gelen bir coşkuyla çok iradeli bir biçimde kullanılan şair, aynı zamanda ait olduğu milleti ve sahip olduğu değerleri yücelten ve bunlardan aldığı güçle içindeki kini düşmanına pervâsızca haykıran bir iradenin de sahibidir.

Göster semâ-yı magribe yüksel de alınını
Dök kalb-i sâf-ı millete feyz-i beyânını
Al bayrağınla çık yürü, sağken zafer-nümâ,
Bir gün şehît olunca da olsun kefen sana⁷⁶

⁷⁶ Servet-i Fünûn, nr. 1000, 15 Temmuz 1326.

diyen şair, Türk milletine seslenmektedir. Şiirde bütünüyle bir hitâbet üslûbu hâkimdir. Ait olduğu cemiyete millî hislerle bağlı olan şair, ondan Batı medeniyeti karşısında dimdik ve pervâsızca durmasını ve içinin coşkunu milletın temiz kalbine boşaltmasını istemektedir. Burada ait olduğu milleti başka milletler karşısında yücelten ve bundan gurur duyan bir tavrın varlığı sezilir. Şiirin devamında şair, bir milleti millet yapan değerler üzerinde durur. Bayrak milleti gölgesi altında toplayan bir unsur olma hususiyetiyle ait olduğu toplumun vazgeçilmez bir parçasıdır. Kazanılan zaferlerde, elde edilen başarılarında hep o vardır. Yani tarihinin bir tanığıdır ve bu özelliğiyle geleceğe uzanır. Böylece Türk milletine seslenen şair, ondan, bu derece sağlam, diri ve kuvvetliyen, onca zaferlere tanık olmuş ve şehitlerin al kanlarıyla süslenmiş şanlı bayrağıyla gururla yürümesini ister. Bu aynı zamanda bireyin ait olduğu topluma ve üzerinde yaşadığı vatan adı verilen toprak parçasına karşı millî bir vazifedir.

Şiirin ikinci dördlüğünde şair, bu sefer Türk milletinin aksine düşmana seslenmekte ve ondan İslâm birliğine saygı duymasını istemektedir. Söz konusu mısralarda ses tonunun arttığı, söyleyişin başkalaştığı sezilir. Şair, emreden bir üslûpla düşmana seslenir ve ondan İslâm birliğine hürmet etmesini ister. Bayrak gibi din de bir milleti millet yapan değerlerin başında gelmektedir. Bu tavrıyla Emin Bülent, değerlerine bağlı, onlara sahip çıkan bir insan hüviyetiyle karşımızdadır. Düşmanın er geç alt edileceğine canı gönülden inanır.

Ey makber-i muazzam-ı ecdâdı titreten

Düşman sedâsı sus! Yine yükselme gölgeden

Düşman! Hilâl-i râyet-i islâma hürmet et!

Toplar boğar hitâbını dağlarda âkıbet...⁷⁷

Şiirin üçüncü ve dördüncü kıtalarında Emin Bülent, kendisini Türk milletinin bir temsilcisi olarak görür.

Dağlar lisânına gelse de anlatsa hepsini
Binlerce can dirilse de nakletse geçmişi
Garbın cebîn-i zâlimi affetmedim seni,
Türk'üm ve düşmanın sana, kalsam da bir kişi!..⁷⁸

diyen şair, maziye duyduğu özlemi ve bu özlemle birlikte düşmana duyduğu kini açıkça ifade eder. Tarihe tanıklık eden mekânlara dönmek ve bir ân için vatan uğruna canlarını ortaya koyan cetlerinden o şanlı tarihini bir daha dinlemek ister. “Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi!” mısraı, Hugo'nun Batı medeniyetini temsil eden bir insan olarak “Les Oriental” adlı eserinde Türkler'e hakaretine verilen cevaptır. “Kin” şiiri bu manada dikkate değerdir. Son bölümde düşmanına karşı kin ile ve sahip olduğu değerlere karşı saygı ve hürmet hisleriyle dolu, şuurlu bir Türk genci ile karşılaşırız ve kin edebî metnin imkânları içerisinde, şiire has ifade gücü ve anlatım tarzıyla şiirin konusu olur.

Ben şûre-zâr-ı kalbimi kînle süslerim,
Kalbimde bir silah ile ferdâyı beklerim.
Kabrinde müsterîh uyu ey nâm-dâr atam,
Evlâdının bugünkü adı, sâde intikam!..⁷⁹

⁷⁷ Evrimer, a.g.e., s. 39.

⁷⁸ A.g.e., s. 39.

Burada bilinmesi gereken iki kelime vardır. “şûre-zâr”, çoraklık demektir. “ferdâ”, yarın, gelecek gün manasıdır. Kalbinin çorak toprağını içinde yaşattığı kin ile besleyen şair, bu kini bir silah olarak görür ve gelecek günleri ipe çeker. Bir anlamda geçmiş günlerin hesabını gelecekte düşmanından soracak ve ecdâdının intikamını alacak bir tavır çizer. Şiir edebî dilin imkânları içerisinde, bütünü millî duygular etrafında yazılmıştır. Sahip olunan değerlere bağlılık ve millî duygularla örülen bir ruh geçmişinden güç alarak geleceğe cesaretle bakabilen, düşmanını bilen ve ona göz açtırmayan gözü pek bir Türk gençliği yaratmıştır .

Emin Bülent’in “Hâtif Diyor Ki” adlı şiiri de yine Türklük şuuru etrafında kaleme alınmış şiirlerdendir. Ancak şair, bu temayı “Kin” manzumesinin aksine farklı bir perspektifle ele alır. Bu defa karşıda azılı bir düşman yoktur. Yani bir dış düşman söz konusu değildir. Toplumun ve buna bağlı olarak bireylerin içine düştüğü bir kötü durumdur söz konusu olan. Zâten en kötüsü de bu değil midir? Kişi dıştan gelebilecek tehlikelere karşı her zaman daha temkinlidir. Ancak ya onu içten içe kemiren, içinde yer etmiş azılı düşmanlarına karşı nasıl bir yol izleyecektir? Bir kere şiirin başlığı “Hâtif Diyor Ki” dir. “hâtif” sesi işitilip de kendisi görünmeyen kimse manasındadır. Gaipten gelen bu ses düşmanını sezmiş ve Türk milletinden içinde bulunduğu gaflet uykusundan bir an önce uyanmasını istemiştir. Yani uyarıcı bir misyonu vardır. Türk milletinin iyiliği için çalıştığı açıktır. Bu dikkatle şiire baktığımızda:

Ağır demirlerin altında inleyen, dargın,

Ateş bakışlı bir arslan; gazûp ü pür-hiddet,

Çölün ve Atlas’ın ufkunda kükremiş bir ses,

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

⁷⁹ A.g.e., s. 39.

Nasıl mahûf sedâsıyla haykırır... bî-kes,
Fakat esâret ü tezyîf içinde alınandan
Silinmeyen ebedî bir vakarla, pür-isyân,
Nasıl demirlere vahşetle saldırırsa; çıkıp
Şu hâb içindeki ensâle şimdi şen de gazûp
Görün, diyor bana bir ses; o ses hadîd, asabî,
Diyor ki; Şanlı gazâlarda nâm veren asker,
Bugün ateh getiren bir müfahhamı bekler⁸⁰

Bilindiği gibi aslan ormanların kralı olarak bilinen bir hayvandır. Bu hür tabiâtlı varlık hiçbir zaman esareti kabul etmeyen ve esâret altına alındığında hiddet ve öfke dolu sesiyle kükreyen, hırçınlaşan bir yapıya sahiptir.

İşte Türk milleti de içinde bulunduğu durumdan dolayı kafes altına alınmış asil ve asi ruhlu bir arslana benzetilmiştir. O da tıpkı bu özgür yaratılışlı varlık gibi esâret nedir bilmeyen bir yapıdadır. Tarihte geçen olaylar göstermiştir ki bu millet esâret altında olduğu anlarda bile gururundan, cesaretinden ve değerlerinden taviz vermemiştir. İşte bu öfkeli ses içinde bulunulan durum ne kadar zor ve sıkıntılı olsa da aynı şeyi şimdi de istemektedir. Böylece arslan ile Türk milleti esâret kabul etmeyen, özgür yaratılışlarıyla edebi metnin imkânları içerisinde aynı kefeye konur. Bu ses Türklük şuurunun sesidir. Bu şuur öyle bir coşku ile doludur ki şanlı ve parlak bir maziye sahip olan kendi neslini bir gaflet uykusunda gördü mü buna bir anlam veremez, öfkelenir. Şiirin devamı devamında eski günler özlemle yâd edilir ve içinde bulunulan durumun hoşnutsuzluğu şu şekilde ifade edilir:

⁸⁰ Servet-i Fünûn, nr. 967, 1326, s. 70.

Hudûd açık ve o serhadde ağlayan dullar.
Önünde seyf-i siyâh-ı adüvvümüz parlar.
Livâ... Melike-i harbin saçıyla ördüğümüz
O eski vech-i mehâmet ve şimdiki öksüz.
Livâ... o cephe-i sâfında Konya, Nîl ve Irak,
Kırım, Acem ve Tunus, dinlenen kızıl bayrak.
Livâ... Bütün şühedânın kanıyla revnak alan
Ve şimdi örttüğü zilletle eski rengi solan
O cephe-i şafak-âsâ, o muhteşem râyet;
Hudûda, şâna küşâde cenâh-i hürriyet,⁸¹

Artık o eski şanlı günlerden eser kalmadığı açıktır. Eskiden Türk'ün zaferlerine sahne olan bu yerler şimdi düşmanın siyah kılıcı altında inlemektedir. Eşlerini savaşta kaybeden dul kadınlar sınır boylarında onlar için göz yaşı dökmektedir. Böyle bir atmosfer içinde bayrağa seslenen şair, onun harp melikesinin saçıyla örülen ulu bir yüze benzettir. Ancak düşmanın kılıcı altında inleyen, hürriyetini kaybetmiş bir millet için bağımsızlığın sembolü olan bu bayrak annesini yitiren bir çocuğa teşbih edilir ve öksüz kaldığı vurgulanır. Eskiden bayrağımızın dikili olduğu ve semâlarında özgürce dalgalandığı yerler şimdi bizim olmaktan çok uzaktır artık. Şiirin devamında tekrar bayrağa seslenir. Şair, cepheyi bir şafağa benzettir. O cephe ki şehitlerin kanlarıyla süslenmiş ve şimdi hakirlik ve aşağılıkla düşman ayağı altında solmuş, çirkinleşmiş. Fakat aynı cephe sınır boylarına ve eski şanlı günlere açılmış bir özgürlük kanadı olarak nitelendirilir. Burada içinde bulunan kötü duruma karşın yine de ümidini kaybetmeyen bir tavrın ve maziden gücünü alarak haykıran bir sesin varlığı hissedilir. Bu ses, Türk milletine şöyle seslenir:

⁸¹ Evrimer, a.g.e., s. 40.

Cihât-ı erbaadan her esen neşîde-i bâd,
Duhûr-ı sâlifeyi eyliyor gibiyken yâd,
Bugün hudûdu geçen düşmanın ayak sesini,
Elîm, naklediyor ceste ceste bak şimdi.

Bütün mezellet-i aczinle, ey zavallı vatan!
Yeter bu hâb-ı felâket, zaferlerinle uyan!⁸²

Dört bir yandan esen rüzgârın sesi geçmiş aşağılıkları ve çirkinlikleri anarken aynı zamanda sınırı geçen düşmanın ayak sesini de yavaş yavaş vermektedir. Böyle bir ortamda millete seslenen şair, ondan bu âciz hâlimden sıyrılıp felâket uykusundan uyanmasını ister. Bunu sağlayacak tek şey de parlak zaferlere şahit olmuş şanlı maziye hatıra getirmek ve ondan güç alarak geleceğe yönelmektedir. Burada farkında olan ve Türk milletini içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmak isteyen bir zihniyetin varlığı hissedilir. Şu cümleler bu düşünceyi destekler mahiyettedir :

Ey işsiz ülkenin işsiz gezen çocukları siz!
Yeter, atâleti terk eyleyin ve birleşiniz..
Sizin cehâletinizden kadîdi kuvvet alan,
Bütün tefekkürü bir darbe, bir cinâyet olan,
O pis bakıyye-i enkazı silkin artık siz
Yeter bu levs-i mezellet, zamanla yükseliniz.⁸³

Burada tembel, miskin bir ülke tablosu çizen şair, Türk milletinin bu durumdan bir an evvel sıyrılıp tek yürek hâlinde birleşmesini ister. Millet in içinde bulunduğu bu kötü durum, duyduğu aşağılık hissi onun cahilliğinden

⁸² A.g.e., s. 40-41.

ve zayıflığından kuvvet alan, tek düşüncesi bir darbe, bir cinâyet olan bir enkazın pis artığından farksızdır. Onun için milletin içine düştüğü bu kötü durumdan çabucak sıyrılması gerekmektedir. Bu da ancak zaferlerle dolu şanlı tarihimizi örnek alıp geleceğe tek yürek hâlinde emin adımlarla yönelmekle olacaktır.

Emin Bülent'in "Dev Şarkısı" adlı şiiri konu bakımından tarihî olmakla birlikte tema olarak Türklük şuurunu işleyen şiirlerdendir. Burada da geçmişiyile gurur duyan, geldiği yerin şuurunda olan ve bunu üzerine basa basa söyleyen bir dikkatle karşı karşıyayız. Her beyit âdetâ Türk'ün bir özelliğini yansıtır surette sıralanmıştır.

Türk'üm ben, Oğuz nesli, benim nesl-i vakurum,

"Altay"lara bağlar beni alnımdaki nûrum

Parlak güneşin doğduğu yerlerde doğan ben

İlk âteşi içkimde bir arslan memesiden.

Şâhin gibi cenk atları kişnerken, uyandım,

Ejder gibi kaplanları boğdum, oyalandım

Yalçın döşeğim vardı küheylân yelesinden,

Aldımdı bu sert ismimi gök gürlemesinden

Türk'üm ben, Oğuz nesli benim nesl-i vakurum,

"Altay"lara bağlar beni alnımdaki nûrum.⁸⁴

⁸³ A.g.e., s. 41.

⁸⁴ A.g.e., s. 53.

Şiirin başlığı “Dev Şarkısı”dır. Bilindiği üzere dev, gücü ve heybetiyle masallara özgü mitolojik bir yaratıktır. Öyleyse “dev şarkısı” şanlı, ulu, yüce, parlak bir tarihin geçmişten gelen yüce, yüksek ve gür sesinin bir bakıma ezgisi olarak düşünölmelidir. Bu ses, zaman koridorlarını aşır gelerek coşkun sesiyle Türk olduğunu haykırmaktadır. Şanlı neslinin köklerini Oğuzlara bağlayan “ben” bunu bir gurur vesilesi olarak görür. Kendini yüceltme söz konusudur. Gücünü bir arslandan, sesinin sertliğini de gök gürlemesinden aldığını söyler. Tabiâtle iç içe olan bir insan tablosu çizilir. Bu özellikleriyle dikkat çekicidir. Âdetâ bir iradenin ve şuurun sahibi gibidir. Bu şuur “Bir Destandan” adlı şiirde de devam eder.

Türk’üm ben oğul, sor beni sen, Tanrı dağından
Bağırmda yanan hangi ateş, hangi yavuz kan.

Heybetli denizler gibi coşmuş büyük ordu.
Yetmiş yedi serdâr yedi koldan yürüyordu

Dur! Şöyle kulak ver, diye seslendi Doğan Bey,
Dağlar yine ses verdi, civâr inledi: Lebbey!..

Bak dinle şu bozkırları boşluktaki hey hey,
Deryâ gibi bir şey, ebediyet gibi bir şey!..⁸⁵

Burada Türk olduğunu gururla söyleyen ve geldiği yerin şuurunda olan bir “ben” ile karşılaşırız. Bu “ben”, ait olduğu toplumun bir parçası, zamanın bir şahidi durumundadır. Damarlarında taşıdığı kanla geçmişin bir parçası, onu ebediyete ulaştıran bir tanığı niteliğindedir. Bu şuur, “ben”in yüreğine o derece sinmiş, damarlarına öylesine nakşolunmuştur ki cetlerinin o asırlarca

⁸⁵ A.g.e., s. 53.

önceki şanlı günlerini daha dünmüş gibi hatırlamakta ve bundan bir gurur duymaktadır. Bu bakıldığında şanlı zaferleriyle destanlar yazmış ve yazacak olan bir tavrın varlığı hissedilir. Geçmişten âna uzanan bu ses, yalnızca “ben”in içinde yer etmemekte; dağlara, ovalara, bozkırlara kısacası yeryüzüne yayılmakta ve Türk’ün buyruğuna boyun eğerek ebediyete kadar uzanacak olan bu toprakların Türk’ün malı olduğunu müjdelemektedir.

Yine “Hatay’a Selâm” adlı şiirde bu şuurla kazanılan bir zaferin ardından özgürlüğüne kavuşan bir bölge halkının göstermiş olduğu cesaret coşkuyula dile getirilmektedir.

Ey mutlu Hatay bölgesi, ey Türk-eli, âh ey
Bağrında güneşler yaşatan kutlu büyük şey.
Aç göğsünü aç... Kanlar akan bağrına yurdun,
Türk’ün yüreğinden gelen arslan sesi dolsun...
Ey zorlu Hatay genci, Kızıl Dağları yıktın,
Var ol Türk, Ergenekon’dan gene çıktın!..⁸⁶

Türk olan ve Türklük şuurunu gönlünde yaşatan her bireyin bunu hiçbir şeye aldırılmadan haykırması istenmektedir. Çünkü Türk milleti, içine düştüğü kötü ve sıkıntılı durumdan kurtulması ancak bu şuur ve söz konusu şuurdan feyz alarak ortaya çıkan coşkuyu dışa vurmakla olacaktır. Onun için Hatay Türklerine seslenilmekte, onların göstermiş olduğu Türklük şuru ve bu şuradan gücünü alan cesur tavır bütün Türk milletine de sirâyet etsin istenmektedir.

Ey mutlu Hatay Türk’ü, yağız dağları yıktın,
Var ol koca Türk, Ergenekon’dan gene çıktın!..

⁸⁶ A.g.e., s. 54.

Bak dinle, bütün Türk-eli tekbir alıyor bak,
Hep aynı sadâ, sade bu ses, sâde bu kaynak...
Bozkırlara bak, Kıpçak'a dön, hepsi ve herkes,
Hep aynı soluk, aynı göğüs, aynı büyük ses.⁸⁷

Bağımsızlık, uğruna verilen mücadele takdire şâyan bir Hatay Türk'ü yaratmıştır. İçinde yaşattığı irade, azim, kararlılık ve coşku ile esârete baş eğmeyen Hatay Türk'ü tıpkı tarihte Ergenekon'dan çıkış hadisesi gibi yine içinde bulunduğu zorlu durumları aşmış ve bütün Türk diyârı bu şuurun feyziyle tek bir yürek olma cesaretini göstermiştir.

“Hisarlara Karşı” da eski devirlerden kalma bir kuleyi ziyaret eden “ben” bu gezi esnasında ait olduğu maziye ve medeniyete karşı ne büyük bir iştiyâk ve özlemle bağlı olduğu sezilir. Burayı zaferlerle dolu bir mabet olarak gören “ben”, binlerce yıldır bu zaferin tanıklığını eden duvarlara karşı saygı ve hürmet hisleriyle dolar. Ancak böyle şanlı bir maziye tanık olmuş bu surların üstünde neden zafer sesleri değil de kuşların acı çığlıkları olduğunu merak eder ve sorar :

Gurûba karşı mehâbetle dinlenen kuleler,
Neden semânızın üstünde yok nevâ-yi zafer,
Neden bugün tepenizden sizin zalâma uçan
Şu kuşların uluyan nağme-i siyâhı figân
Ağır ağır çıkıyordum, önümde her kulenin
Dibinde sanki duyardım henüz süren bir enîn...
Yanar sönerdi duvarlarda şanlı miğferler,
Gezerdi kal'ada müthiş, sarıklı askerler.
Ve sanki devrediyordu, muazzam ü nevvâr,

⁸⁷ A.g.e., s. 54.

Kızıl semâda o gün halka halka kartallar...⁸⁸

Hisarlar gezerken “ben” kendi içerisinde o derece derinleşir ve maziye o derece derinden yaşar ki maziye tanıklık etmiş bu kulede gördüğü her şey onu farklı bir atmosferin içerisine çeker.

Yavaş yavaş çıkıyordum içimde bir hürmet,
Önümde tâcı kırık bir cebîn-i ulviyet!
Burûcun üstünde me'vâ kuran büyük kuşlar,
Ağır ağır kaçışirlardı muhteriz, bîzâr.
Zamâna altı asırdan kalan bu sûr-ı azîm,
Bu mabet-i zaferin, âh içinde şimdi benim⁸⁹

Geçmişten, Osmanlı'dan aldığı güçle bulunulan zamana bakan “ben”, o zamanla bu zaman arasında derin ayrılıklar görür ve bu hoş olmayan durum sesine yansır. Mazide şanlı tarihiyle dört bir yanı inleyen bir millet var iken şimdi alçaklar karşısından eğilen bir millet söz konusudur. Şair, şanlı günlerini yâd eder ve kulenin bu ölüm havasından bir an önce kurtulup şanlı mazinin temsilcisi olan bir zafer kemeri olarak dimdik kalmasını ister. Kuleyi inşa edip onun için canlarını fedâ edenlere ve onunla el ele vererek maziye âna taşıyan zamana hürmet ve saygı hisleri ifade edilir.

Ey bunca zaferler taşıyan cephe-i satvet
Doğrul, yed-i vahşetle eğilmiş ser-i millet!..
Doğrul, bugün alçaklara korkup eğilenler
Ölmüşlerin ahfâdıdır ey burc-ı muzaffer!..,

⁸⁸ Âşiyân, nr. 2, 4 Eylül 1324 (1908)

⁸⁹ Evrimer, a.g.e., s. 55.

Ey şanlı duvarlar, sen ey ölmez kule bir gün
Berkınla görün, sen neye nisyâna gömüldün!...
Ey sen ki cebînde gezer, bir ulu kartal
Bir seng-i mezâr olma, bugün tâk-ı zafer kal.
Hürmet sana, bânîne, mukaddes şühedâna
Hürmet seni mahfeylemeyen dest-i zamâna!...⁹⁰

“İstanbul” adlı şiirde bu şuur farklı bir dikkatle ele alınır. İstanbul, bir medeniyete başkentlik yapmasıyla dikkate değerdir. Bir medeniyetler beşiğidir. Bu dikkate yine tarihî bir âna dönen “ben”, İstanbul’un fethedildiği günleri gözler önüne serer. Türk’ün Rum diyarına nasıl korku saldıgını söyleyerek ait olduğu milletin üstünlüğünü vurgular. O bu şuurla İstanbul’un fetih emrinin sesini duyar gibidir. Tarih âdetâ gözleri önünde tecessüm eder ve Türk milletinin zaferlerle dolu şanlı günleri damarlarında akan kan gibi yüreğinden coşkuyla geçer.

Yavaş yavaş geçiyordu kavâfil-i ensâl,
Çıkıp bu mahşer içinden göründü râyet-i âl,
Semâ-yi satvetin üstünde kanlı bir şehbâl
Mehâbetiyle getirmişti bir şerefli hilâl.

Önümde dalgalanan mahşer-i celîl vakur
Yavaş yavaş geçiyordu muazzam u mağrur.
Önünde nağme-i şeşber, başında nây-i cidâl,
Nakkarelerde, borazanlarla geçti râyet-i âl.
Ve ben bütün görüyordum yakında emr-i hücum,
Uzakta Türk’e yenilmiş kaçan ketîbe-i Rûm,

⁹⁰ A.g.e., s. 55.

Ağır ağır ediyordu mezârına avdet⁹¹



⁹¹ A.g.e., s. 67.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMİN BÜLENT SERDAROĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL
BAKIMINDAN İNCELENMESİ

A. NAZIM BİÇİMLERİ

I. Düzenli Nazım Biçimleri

Batı kaynaklı olan bu nazım şekilleri ilk defa Servet-i Fünun şairleri tarafından Türk edebiyatına girmiş ve Servet-i Fünûn ile Fecr-i Âti dönemlerinde sıkça kullanılmıştır. Bunlar sone, triyole, örüşük uyak, çapraz uyak, sarma uyak, düz uyak gibi nazım biçimleridir. Sone, triyole ve örüşük uyak gibi biçimler zamanla geçerliliğini yitirmiş olmakla birlikte çapraz uyak, sarma uyak ve düz uyak en çok kullanılan biçimler haline gelmiştir. Emin Bülent'in şiirlerinde kullandığı nazım biçimlerini şöyle sıralamak mümkündür:

1. Çapraz Uyak

Fransız şiirinden bize geçen çapraz kafiyeli nazım şekli her çeşit konuya uygun olması sebebiyle Tanzimat Edebiyatı'nın ikinci dönemi ile Ara Nesil, Servet-i Fünûn ve Fecr-i Âti dönemlerinde de sıkça kullanılmıştır.

Çaprazlama da denilen ve dörtlüklerle yazılan bu nazım şeklinde her dörtlüğün birinci ile üçüncü, ikinci ile dördüncü mısraları kendi aralarında kafiyelidir. Uyak düzeni (abab-cdcd-efef...) şeklindedir.

Emin Bülent'in "Gurur", "Şikâyetli Münâcâtım", "Fahriye", "Ma'bedler" ve "İstanbul" adlı şiirlerinde çapraz uyak örneklerine rastlamak mümkündür.

2. Sarma Uyak

Tanzimat'tan sonra edebiyatımıza giren bir diğer nazım şekli, yine dörtlüklerle yazılan ve (abba-cddc-effe...) şeklinde kafiyelenen sarma uyaktır. Bu tür uyakta her dörtlüğün birinci ile dördüncü ve ikinci ile üçüncü mısraları kendi aralarında kafiyeli bir özellik taşır. Çapraz uyak kadar çok kullanılmayan bu biçim sarmalı uyak, sarmalama adlarıyla da anılmaktadır.

Emin Bülent Serdaroğlu, “Hâtif Diyor Ki” ve “Gurur” adlı şiirlerinde bu uyak türünün örnekleri vardır.

3. Düz Uyak

Uyak düzeni bakımından Divan şiirindeki mesnevi ile aynı olan düz kafiye nazım şekli, “eşleme” adıyla da bilinir. Her beyit kendi arasında kafiyelidir. Fransız edebiyatından aldığımız düz uyak nazım şekli Divan şiirindeki mesneviden biraz farklıdır. Bildiğimiz mesnevide bulunmayan özellikleri de bünyesinde taşır. Mesnevide her beyit başlı başına bir anlam bütünlüğüne sahipken düz uyakta beyitler arasında sıkı bir anlam ilişkisi vardır. Bunun yanı sıra mesnevi aruzun kısa kalıpları ile yazılırken düz uyakta aruzun uzun kalıpları yanında hece ölçüsünün de kullanıldığı dikkati çeker. Divan şiirindeki mesnevi uzun konular için seçilirken yeni Türk şiirinde durum değişmiş ve bu nazım şekli ile birkaç beyitlik şiirler de yazılmaya başlanmıştır. Bu nazım şeklinin kafiye örgüsünü şu şekilde göstermek mümkündür: (aa-bb-cc...)

Düz kafiye nazım şekli Emin Bülent’in şiirlerinde en çok tercih ettiği ve kullandığı şekillerden biridir. Emin Bülent’in, “Kin”, “Hâtif Diyor Ki”, “Gurur”, “Çöller”, “Sana”, “Gurbet Gecesi”, “Arslanın Ölümü”, “Karanlıklarda”, “Kış Gecesi”, “Dev Şarkısı”, “Bir Destandan”, “Tamamlanmayan Bir Şiir”, “Hatay’a Selâm”, “Hisarlara Karşı”, “Hacer ve İsmail”, “Yaz Diyorlar”, “Şikâyetli Münâcâtım”, “Ma’bedler”, “İstanbul” ve “Menfi” gibi şiirlerinde bu nazım şeklini kullandığı görülür.

II. SERBEST DÜZENLİ NAZIM BİÇİMLERİ

1. Eşit düzenli Biçimler

Bunlar bentleri eşit sayıda dizelerden kurulu, şiirin bütününde bir ölçünün kullanıldığı ve bentlerinin uyak düzeni birbirinin aynı olan biçimlerdir. Emin

Bülent'in şiirlerinde eşit bir düzenden çok karışık bir düzenin varlığı hissedilir.

2. Karışık Düzenli Biçimler

Bunlar bentleri oluşturan dizelerin sayıları, ölçüleri ya da hece sayısı bakımından farklılık gösteren biçimlerdir.

a. Bentlerinin Dize Sayısı Değişik Olanlar

Dizeleri aynı ölçüde olup bentlerde dizelerin kümelenişinin farklı olduğu biçimlerdir.

Emin Bülent'in "Hâtif Diyor Ki", "Gurur", "Çöllere", "Gurbet Geceleri", "Hatay'a Selâm", "Hisarlara Karşı", "Hacer ve İsmail", "Şiirlerimi Yakarken", "Kendi Kendime", "Şikâyetli Münâcâtım", "Mâ'bedler", "İstanbul", "Menfi" isimli şiirleri buna örnektir.

B. NAZIM BİRİMİ

Emin Bülent, yukarıda açıklanan nazım şekillerine bağlı olarak en çok şiirlerinde en çok beyit ve serbest nazım birimlerini kullanmıştır. Ayrıca onun "Kin" ve "Endişe-i Sükût" adlı iki şiirinde dörtlük nazım birimini kullandığı dikkati çeker. Öyleyse Emin Bülent şiirlerinde, en fazla beyit, dörtlük ve serbest nazım birimini kullanmıştır. Bu nazım birimlerini tek tek inceleyecek olursak:

1. Dörtlük

Türk Halk şiirinde en çok tercih edilen nazım birimi olan dörtlük, aynı zamanda Türk şiirinde en çok kullanılan nazım birimidir. Emin Bülent Serdaroğlu da iki şiirinde bu nazım birimini kullanmıştır. Onun bu birimle yazdığı “Kin” ve “Endişe-i Sükût” adlı şiirleri dörder dörtlükten oluşmuştur.

2. Beyit

Şair, şiirlerini bir kısmını beyit nazım birimi ile yazmıştır. Bunlar “Hâtif Diyor Ki”, “Gurur”, “Çöller”, “Gurbet Geceleri”, “Arslanın Ölümü”, “Karanlıklarda”, “Dev Şarkısı”, “Bir Destandan”, “Tamamlanmayan Bir Şiir”, “Hisarlara Karşı”, “Hâcer ve İsmail”, “Şiirlerimi Yakarken”, “Yaz Diyorlar”, “Mesken-i Muhayyel”, “Kendi Kendime”, “Şikâyetli Münâcâtım”, “Mâ’bedler”, “İstanbul”, “Menfi” dir.

Şair, bu tür şiirlerinde uzun beyitli olanlarını bölümlere ayırarak okuyucuya sunar. Bunun sebebi, her bölümün bir öncekinin devamı olması veya şairin bir başka konuya geçmesidir.

C. VEZİN

Emin Bülent Serdaroğlu, bütün şiirlerinde aruz veznini kullanmıştır. Şairin şiirlerinde kullandığı aruz kalıplarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün

Karanlıklarda, Kış Gecesi, Dev Şarkısı, Tamamlanmayan Bir Şiir, Hacer ve İsmail, Hâtif Diyor Ki, Gurur, Sana, Gurbet Geceleri, Mesken-i Muhayyel, Kendi Kendime, Ma’bedler, İstanbul, Hisarlara Karşı.

2. Mef’ûlü Fâilâtü Mefâilü Failün

Kin, Endişe-i Sükût

3. Mef’ûlü Mefâilü Mefâilü Feûlün

Çöller, Dev Şarkısı, Hatay'a Selâm, Bir Destandan.

4. Feilâtün Feilâtün Feilâtün Fa'lün/Feilün

Arslanın Ölümü

5. Failâtün Failâtün Failâtün Failün

Fahriye

6. Failâtün Feilâtün Feilâtün Fa'lün/Feilün

Şiirlerimi Yakarken, Menfî.

7. Mef'ûlü Mefâilün Feûlün

Şikâyetli Münâcâtım.

D. KAFİYE VE REDİF

Emin Bülent'in şiirinde en çok kullandığı kafiye türü tam kafiyedir. Bunun yanında onun yarım ve zengin kafiyeyi kullandığı az da olsa cinaslı kafiyeye yer verdiği görülür. Kafiyelerin bir kısmı düzenli halde karşımıza çıkmakla birlikte bir bölümü de düzensiz bir vaziyette mısraların arasına serpiştirilmiş durumdadır. Şair, şiirlerinde redifleri de sıkça kullanmayı ihmal etmemiştir.

a. Yarım Kafiye:

Al bayrağınla çık, yürü, sağken zafer-nümâ,

Bir gün şehit olunca da olsun kefen sana...

(Kin, s. 39)

*Uzakta Akdeniz'in vecd-i lâl ü tenhâsı,
Ufukta çöllerin esrâr-ı hüzn ü rüyası.*

(Gurbet Geceleri, s. 50)

*Hayâl-i şühûnû görsem, yavaşça gülsem ona!
Ve bir şafaklı güneşle tenevvür etse semâ,*

(Mesken-i Muhayyel, s. 61)

b. Tam Kafiye:

*Ey makber-i muazzam-ı ecdâdı titreten,
Düşman sedâsı sus! Yine yükselme gölgeden!.*

(Kin, s. 39)

*Çölün ve Atlas'ın ufkunda kükremiş bir ses,
Nasıl mahûf sedâsıyla haykırır...bî-kes,*

(Hâtif Diyor Ki, s. 40)

*Hazîn ü sâkit ağarmıştı bî-hudûd ovalar,
Şişirdi sîne-i emyâhı bir gümüş rüzgâr;*

(Gurur, s. 42)

*Akşam.. Yine sahrâdan esen çöl sesi ağlar..
Hüznüyle, sükûnuyla iner leyl-i ziyâdâr..*

(Çöller, s. 45)

c. Zengin Kafiye:

Gizlenen bin bir ağız sanki sayıklar burada,

Dima aks-i sadâ, aks-i sadâ, aks-i sadâ..

(Arslanın Ölümü, s. 51)

Heybetli denizler gibi coşmuş büyük ordu.

Yetmiş yedi serdar yedi koldan yürüyordu.

(Bir Destandan, s.53)

Ağır ağır çıkıyordum, önümde her kulenin

Dibinde sanki duyardım henüz süren bir enîn...

(Hisarlara Karşı, s. 56)

Münzevî bâkireler, ruhu yanan şairler,

Çölde virânemizi vâha sanan zairler,

(Yaz, Diyorlar, s.61)

d. Cinaslı Kafiye:

Uzak mesâfeye hayretle çevrilir başlar..

Kabîle halkına bir havf-ı bî-sebep başlar.

(Hâcer ve İsmâil, s.57)

Pembe yapraklara sevdâlı şiirler yazdı.

O zaman ben de ümit-perver idim, hem yazdı.

(Şiirlerimi Yakarken, s. 60)

e. Redif

Uzak denizlere tenhâca gözlerim dalıyor,

Derin çöl akşamı üstümde sessiz alçalıyor;

(Gurbet Geceleri, s. 50)

Çölü heybetle saran dağlara Atlas derler.

Kayalardan yaratılmıştır o vahşî yerler.

(Arslanın Ölümü, s. 50)

Türk'üm ben, Oğuz nesli, benim nesl-i vakurum,

“Altay”lara bağlar beni alnımdaki nûrum.

(Dev Şarkısı, s. 52)

Kelâm-ı aşk ile bülbül, harîm ü demsâzım

Mahûf şâhikalar mütekkâ-yi pervâzım!

(Tamamlanmayan Bir Şiir, s. 53)



devrin edebiyat ve sanat hayatını aksettiren dönemin ünlü mecmualarında yayımlanmıştır.

Fecr-i Âtî edebiyatı içerisinde değerlendirebileceğimiz ve bu edebî topluluğun kurucularından olan Emin Bülent Serdaroğlu, ait olduğu grubun edebiyat anlayışına uygun şiirler neşretmiştir. Ancak söz konusu şiirleri yanında onun millî duyuş tarzını ön plana çıkardığı şiirleri de vardır. Millî Edebiyat Cereyânı'nın hazırlık yıllarına rastlayan bu şiirler onun maziden gücünü alarak âna ve geleceğe emin adımlarda yürüyen şuurlu bir insan olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Emin Bülent Serdaroğlu, imparatorluğun yıkılışına, yeni bir devletin doğuşuna tanıklık etmiş insanlardandır. Onun şiir anlayışı Servet-i Fünûn, Fecr-i Âti ve Millî Edebiyat ekseninde şekil kazanır. En çok etkilendiği kişi Ahmet Haşim olmuştur. Şiirlerinde Ahmet Haşim'e has ses benzerlikleri ve ses zenginliği dikkate değerdir. Aruz vezni ile kaleme aldığı şiirlerinde farklı nazım şekilleri kullanmıştır. Ayrıca sosyal muhtevalı şiirlerinde Namık Kemal'den gelen bir hitâbet tarzının varlığı hissedilir. Şiirlerinde yer yer Tevfik Fikret'i hatırlatan söyleyiş tarzlarına da rastlamak mümkündür.

Emin Bülent Serdaroğlu'nun kendisi tarafından yayınlanmış bir şiir kitabı yoktur. Şiirleri Rıfat Necdet Evrimer tarafından "Fecr-i Âti Şairleri ve Emin Bülent" adıyla 1958 yılında yayınlanmıştır. Şairin şiirlerini bir araya getiren diğer bir çalışma aynı yıl Salih Zeki Aktay tarafından yapılan "Emin Bülent'in Şiirleri" adını taşır.

Çöl nostaljisini anımsatan şiirleri ile edebiyatımıza farklı bir boyut getiren Serdaroğlu, Fecr-i Âti edebî topluluğunun şiir anlayışına uygun, marazî hassasiyetleri yüksek, karamsar nitelikli şiirler yazmıştır. Şiirlerinin bazılarında ölüm, ümitsizlik gibi temalara da yer veren şair, bir bakıma devrinin ruhunu şiirine yansıtır. Ayrıca onda içinde yaşadığı devirden kaçış psikolojisi de hissedilir. Bunun için çoğu zaman kendi kabuğuna çekilen ve kendisi ile hasb-ı hal eden bir tavrı vardır. Onun ferdî duyuş tarzını anlatan şiirleri yanında millî konuları ele aldığı şiirleri Millî Edebiyat Cereyânı'na basamak teşkil etmesi bakımından dikkate değerdir. Şiirlerinde söz

sanatlarına da sıkça başvuran şairin şiirleri ses ve âhenk bakımından son derece güzeldir.

Hayatının belli bir döneminde edebiyat dünyasından çekilen Emin Bülent, bu süre zarfında şiirde tamamen kopmamış ve yayımlamasa da şiirler yazmaya devam etmiştir. Onun edebiyat hayatından çekilişini gerçek sanata ve sanatçıya değer verilmeyen bir ortamdan uzak kalma ve gururunu koruma düşüncesi perçinler.

Ortaya koyduğu kalem tecrübeleri ile Emin Bülent Serdaroğlu, edebiyatımıza damgasını vuran önemli isimlerden biridir. O, şahsiyeti ve şiirleri ile yaşadığı dönemi karakterize eden bir bütünün parçası olarak düşünülmelidir. Bu dikkatle bakıldığında Emin Bülent, edebiyatımız için son derece önemli bir geçiş dönemi insanı olması bakımından dikkate değerdir.



BİBLİYOGRAFYA

A. Emin Bülent Serdaroğlu'nun Şiirleri *

KÎN

-Girit Müslümanlarına-

Göster semâ-yı magribe yüksel de alnını,
Dök kalb-i sâf-ı millete feyz-i beyânını...
Al bayrağınla çık, yürü, sağken zafer-nümâ,
Bir gün şehît olunca da olsun kefen sana...

Ey makber-i muazzam-ı ecdâdı titreten,
Düşman sedâsı sus! Yine yükselme gölgeden!.
Düşman!. Hilâl-i râyet-i İslâma hürmet et!
Toplar boğar hitâbını dağlarda âkıbet..

Dağlar lisâna gelse de anlatsa hepsini,
Binlerce can dirilse de nakletse geçmişi;
Garbın cebîn-i zâlimi affetmedim seni,
Türk'üm ve düşmanım sana, kalsam da bir kişil.

* Çalışmamızda Emin Bülent Serdaroğlu'nun genel olarak bazı şiirlerinin tarihi belirtilmiş olmakla birlikte, tarihi tam olarak tespit edilemeyen şiirler için Rıfat Necdet Evrimer'in *Fecr-i Âti Şairleri-Emin Bülent* (İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1958.) adlı eseri kaynak gösterilmiştir.

Ben şûre-zâr-ı kalbimi kînimle sÛslerim,
Kalbimde bir silâh ile ferdâyı beklerim⁹²
Kabrinde müsterih uyu ey nâm-dâr atam,
Evlâdının bugünkü adı, sâde intikam!.

15 Temmuz 1326

HÂTİF DİYOR Kİ..

İlâve et yine sâmit rebâb-ı mâtemine
Gurûr ü gayz ile perverde bir çelikten tel;
Yarın tüfek ve kılıçlar ümît eden bir el,
Bugün rebâbının üstünde titresin de yine,
Gazûp ü sâf uyanan bir havâ-yi hürriyet
Bütün usâre-i millette inkişâf arasın.

Ağır demirlerin altında inleyen, dargın,
Ateş bakışlı bir arslan; gazûp ü pür-hiddet,
Çölün ve Atlas'ın ufkunda kükremiş bir ses,
Nasıl mahûf sedâsıyla haykırır... bî-kes,
Fakat esâret-ü tezyîf içinde alnından
Silinmeyen ebedî bir vakarla, pür-isyân,
Nasıl demirlere vahşetle saldırırsa; çıkıp
Şu hâb içindeki ensâle şimdi sen de gazûp
Görün, diyor bana bir ses; o ses hadîd, asabî,

⁹² Rıfat Necdet Evrimer, şairin ailesi tarafından verilen defterde bu mısram "Pençemde bir silâh ile ferdâyı beklerim.." şeklinde olduğunu belirtmiştir.

O ses hadîd, acı, arslanların sedâsı gibi;
Diyor ki: Şanlı gazâlarda nâm veren asker,
Bugün ateh getiren bir müfahhamı bekler.
Hudûd açık ve o serhadde ağlayan dullar.
Önünde seyf-i siyâh-ı adüvvümüz parlar.
Livâ... Melike-i harbin saçıyla ördüğümüz
O eski vech-i mehâbet ve şimdiki öksüz..
Livâ... O cephe-i sâfında Konya, Nîl ve Irak,
Kırım, Acem ve Tunus, dinlenen kızıl bayrak.
Livâ...Bütün şühedânın kanıyla revnak alan
Ve şimdi örttüğü zilletle eski rengi solan
O cephe-i şafak-âsâ, o muhteşem râyet;
Hudûda, şâna küşâde cenâh-ı hürriyet,
Bugün ölümlere şâhit, cinâyete şâhit;
Bugün Plevne, bugün Bosna, sonra kanlı Girit,
Irak'tan Arabistan, Mısır, Tunus, Sûdan,
Hudeyde, Bosna ve Kafkasya'dan Bizans'a koşan
O bî-adet hacılar, dillerinde bin tehlîl,
Gelip gelip ediyor kanlı bir eli takbîl,
Cihât-ı erbâdan her esen neşîde-i bâd,
Duhûr-ı sâlifeyi eyliyor gibiyken yâd,
Bugün hudûdu geçen düşmanın ayak sesini,
Elîm, naklediyor ceste ceste bak şimdi.
Bütün mezellet-i aczinle, ey zavallı vatan!
Yeter bu hâb-ı felâket, zaferlerinle uyan!
Ey işsiz ülkenin işsiz gezen çocukları siz!.

Yeter, atâleti terk eyleyin ve birleşiniz..
Sizin cehâletinizden kâdîdi kuvvet alan,
Bütün tefekkürü bir darbe, bir cinâyet olan,
O pis bakıyye-i enkazı silkin artık siz;
Yeter bu levs-i mezellet, zamânla yükseliniz.
Ey ihtilâl!.. Yine hûnîn kılıçlarıyla görün!
Ziyâ-yi ra'dini sırtlanlar anlatıp ürksün.

Ey ihtilâl!.. Ne elîmsin fakat ne elzemsin.
Zalâma kirli, haşîndir, zalâma heykel-i kîn
Deriz.. Fakat gecelerden doğar ziyâ-yı şümûs,
Uyan, uyan bize lâzımsın ey ser-i menhûs!..

Nisan, 1932

GURUR

Hazîn ü sâkit ağarmıştı bî-hudûd ovalar.
Şişirdi sîne-i emyâhı bir gümüş rüzgâr;
Baîd ufuklara ay doğdu tâ uzaklardan..
Sen, ince, gölgeli kirpiklerinle, nîm açılan
Dudaklarınla ne vahşî fakat ne dilberdin...
Tehî ufuklara baktın: -Güzel değil mi? dedin.
O tozlu yolların üstünde kimsesiz mehtâp
Güzeldi, sonra sokuldun.. Bir ufk-ı zâr-ü serâp
Olan nazarların artık sıcak, sokulgandı
Damarlarımda, vücûdumda bir güneş yandı...
-Güzel değil mi? dedin, sonra gözlerimde gözün
Bayıldı. Şimdi yakından sıcak sıcak güldün:

-Gözün neden bu kadar parlıyor? Biraz durdun;

-Bu inciler benim olsun, dedin. Semâdan uzun

Nefesler esti, tutuşturdu sanki her yerimi...

İpekli gözlerin içmişti hasta gözlerimi..

O sâkin akşam uzak şimdi, çok zamân oluyor,

Zavallı incilerin şimdi kimsesiz soluyor...

Odamda ben yine bir gün dehâ-perest ü vakur

Kalem-tırâş-ı sunûhâtı almış işlerken,

Önümde canlanacak mermerin düşüp biriken

Küsûr-ı tünd ü beyâzıyla çarpışan, mağrur

Elim fütûr-ı mehâsinle ürkerek durdu..

Rüşeym-i hüsn ü tulûâtı mest-i nâz, âhû

Nazarlarınla süzüp: -Çok güzel, dedin.. Yaramaz

Dudakların daha ciddiydi, gül-nikâb ü beyâz

Elinle sen yine tuttun yorgun ellerimi..

O sâkin alnı şafaklarda yükselen heykel

Kadınlığın bize timsâl-i pâk ü muhteremi..

İbâd-ı şekl ü sunûhât o tuttuğun iki el..

-Bu ellerin benim olsun bırak, dedin.. Sehhâr

Sesinde kaydadı, yükseldi çılgın alkışlar..

Garîp odamda yarım kaldı işlenen heykel,

Senindi artık o âvâre bekleyen iki el..

Geceydi.. Yaşlı çınarlarda kalmamıştı ziyâ,

Uyuttu zulmet-i escârı bir derin rüyâ;

Cüdâ havuzlara aks etti sâye-i evrak..

Geceydi.. İnce hayâlinle bir beyâz zambak

Kadar zarîf, o kadar nâzenîn hırâm ederek
Gelip yanımda oturdun.. Semânın en yüksek
Zıyâlarında cenâh açtı gizli bir kuvvet,
Çekip kucakladı âlâmı bir derin şefkat..
Saçım, o kumral, uzun saçlarınla örtüldü.
Dudakların bu hayâtımda ilk açan güldü..
-Bugün de kalbini vermez misin? Dedin, pek uzak
Bir ufka düştü, sürüklendi bir soluk yaprak..
Cüdâ mesâfeye öksürdü sîne-i eylül..
Miyâh-ı kalbe bakan gözlerinle hüzn-i fusûl
Tekerrür etti ve: -Kalbin benim değil mi, dedin;
Güzel kadın ne kadar pür-vefâ, ne dilberdin!
Evet, senindi o kalbinde feyz alan güller,
Fakat o gülleri soldurdu bî- amân eller...

Olup menâm-ı keselden şükûfeler bîdâr,
Miyân-ı leylede yükseldi bir serin rûzgâr..
Bütün sularda uçuk, pembe gölgeler koştı.
Uzakta, karşıkı dağlarda gündüz olmuştu..
Bir ihtişâm-ı ziyâ sanki gül temâsıyla
Cebîn-i sa'yıma koymuştu ince bir hâle...
Murâkabemde ser-âzâde bir kalem tebşîr
Eden kitâp-ı beyânımda nûkteler takrîr
Edip füyûz-ı mehâsinle süsledim, yazımı...
Odamda ben çalışırken, gelip: -Zarar var mı?
Biraz yanında kalırsam zarar verir mi? dedin,
Güzel kadın, o gün artık biraz değişmiştin.

O gün sesinde gülerken biraz yalan vardı.
Sükûn içinde süzüp lâlezâr-ı inşâdı,
Pür-ihtirâm: -Bana vermez misi dehânı, dedin.
Bayıldı, nazlı edâlarla başkalaştı sesin.

Kadın.. Cemâlini hücremde etmeyip tespît
Hayâli, aşkı mukaddes bilen mehâfile git
Ve orda sor ki, gömülmüş, defn-i hâk uyuyan
Büyük bir elması ser-tâc-ı ihtirâma koyan
Çalışkan ellere hürmet revâ değil miymiş?..
Hudût-i cevher-i nâzik-terini hüsn-endiş
Karîhasında kalemkâr-ı nâzenîn ilhâm
Hayâl edip de mahâretle çizmeseydi eğer..
Nazarda kıymet alır mıydı örtülen cevher..
Sen ey şükûfe, sen ey cevher-i güzîde-makam
Gurûr-ı hüsn ile ferdâ-yi aşka aldanma!
Sücûd eden dil-i şeydâyı alçalır sanma..
Huzûr-ı hüsnüne zülf-i sebâ-peyâmını ser,
Aden-serânı tavâf eylesin ziyâ-yi kamer..
Nücûm-ı leylemi, güldeste-i bahârımı al..
Sürûr-ı kalbimi al, rif'at ü vakarımı al..
Çorak yolumdaki son katre-i selâmeti al..
Kadın!.. Ümidimi al, aşkı al, saadeti al,
Fakat dehâma, fakat kâinât-ı irfâna,
Fakat kemâl-i hayâlâta karşı sus ve çekil..
Bak!. Erganûn-ı hafâyâda gizli bir tehlîl,
Ne söylüyor gecenin vahdet-i bülendi sana..

Dönüp şükûfe-i hûnîn-i fecr-i evvele bak..
Ne söylüyor sana hüzn-i menâzır-ı âfâk?
Şu yanda uzlet-i tekbîr-i leyl-i bî-pâyân..
Şu yanda bikr-i seher, şimdi dil-firîb, uryân
Bülûğ-ı nâim-i nîlûfer-i cüdâya koşan
Bir ince kız.. Sana âh ey güzel perestîdem
Ezel-serây-ı bülend-i nücûmu göstersem,
Desem ki: -Al şu hayât-ı leyâli tedkîk et,
Ve bak.. Serâir-i eb'adı kalb-i fâniyet
Muhât olur mu? Melâl-i mesâ-i lâle dalan
Nazarlarında gam-âbâd-ı cevfe karşı girân
Bir ihtiyâc-ı taabbüd gezer ve ağlarsın..
Dehâ.. O mahşer-i eflâke yükselen, çılgın
Beyâz kanat, o derin gök, o meş'al-i perrân..
Dehâ.. Medîne-i irfâna ilk inen kervân;
Dehâ.. O tuncu kanatlandırın ve mermerden
Bir ince gözyaşı işrâk eden yed-i âhen;
Dehâ.. O zulmet-i âtiyi gösteren, ıssız
Mesâfelerde bekâretle parlayan yıldız;
Dehâ.. Asırları bîdâr eden nidâ-i mesâr,
O karlı şâhikalardan geçen büyük rüzgâr!.

ÇÖLLER

Akşam.. Yine sahrâdan esen çöl sesi ağlar..
Hüznüyle, sükûnuyla iner leyl-i ziyâdâr..
Bir samt-ı fenâ, gizli bir âhenk-i peyâ-pey
Baygın gibi, rüya gibi, ölmüş gibi her şey.
Baygın gibi, rüya gibi tenhâ sarı kumlar,
Bir kemt-i fecâatle durur nefhâ-i esrâr.
Akşam, düşünür hüzn-i garîbiyle bütün çöl..

Mahmûr uyanır gölgede binlerce ziyâlar,
Çöllere düşünür, gün düşünür, gölgeler ağlar..
Son kuvvet-i atşıyla susar hasta günün çöl..
Bir hüsn-i marîz ufka peyâ-pey yapılırken
Bir nûr-ı duâ sanki iner çöllere gökten..
Bir hüzn-i duâ, hüzn-i semâ, hüzn-i avâlim
Bir kevser-i tesliyyet olur boşluğa; zâlim
Kahrıyla cehennemler açan bir güneşin hâr
Âteşleri altında ölen yollara gam-dâr
Bir pembe tebessüm gibi ecfân-ı kevâkib;
Etrâfı sarar bir ebedî şefkat-i gaip.

Yorgun develer haymeye tenhâca dönerler,
Ezgin deve üstünde uyuklar bedevîler..
Bir yâd-ı nübüvvet gibidir çöldeki kervân,
Binlerce yıl evvelki sükûn, âtıl u uryân,
Kavrulmuş alınlarda gezer bir sem-i rüyâ,

Her dîdeye bir cennet açar çan sesi gûya,
Bir çan sesi zulmette tazarru gibi mağmûm,
Irmakların elhânı kadar hüzn ile mefhûm..
Bir ses ki çorak çöllere gufrân ile çağlar,
Bir ses ki kevâkible gülüp leyl ile ağlar..

Bir ses, o büyük yokluğun üstünde ölen ses,
Bir hâre-i sîmîn ile bî-kuvvet ü bî-kes,
Bir şuhka-i billûr ile tenhâca ölürken
Bir havf-ı nihânî uzanır boş gecelerden.

Âh ey geceler, ey çölün ufkundaki esrâr!
Ey gülleri zehriyle yakan çöldeki rüzgâr!
Âh ey gece!..

Çiğsiz ve rutûbetsiz esen sâm, gecelerden
Bir parça serinlik bularak sâf esiyorken,
Bir pembe tereddütle uyur, gölgeler, elvân,
Lâl ufka güneş sonra doğar hâif ü uryân..
Bir cephe-i rüyâ gibi bir hâle-i yâkut,
Bir hilkat-i evvel gibi çöl nâim ü mebhût..
Boşluk yine hiç gelmeyecek şeyleri bekler.
Gûya dağılır pembe şafaktan kelebekler..
Çok geçmez ufuklarda güneş yükselir, esrâr
Sessiz silinir, titrer ufuklar sıcak artar.
Bir kîn-i ziyâ, zâlim inen kahr-ı harâret,
Bir sadr-ı cehennemden esen nefha-i lânet.

Yanmış kayalar, baygın uzanmış sarı kumlar
İmkânı muhâl, inmeyecek bir su sayıklar..
Boşlukta ne bir gölge, ne bir tek kuru yaprak,
Bir bu'd-ı cehennemde bir amâ yed-i ihrâk..
Yalnız bu büyük çölde nasıl geldiği meçhûl,
Raksân ü harîrî uçuşan mâvi sinekler;
Bir ince küçük ses ki atehler gibi ma'lûl,
Çöllerde o ses hasta kadınlar gibi inler.
Boş nağmesi uzlette marîzâne vızıldar..
Bir kalb-i hâfi sanki ölen çöllere ağlar..

Binlerce yıl evvel yine esrâr-ı mesâfât
Rüzgârla ufuklardan esen nefha-i esvât,
Bir nağme, ezelden gelen elhân-ı tabîî,
Vâdîlerin üstünde gezen nefh-i rebîî.
Boşluk.. Ne binâ var, ne bir insan izi meşhûd;
Bir feyz-i umûmiyle doğan hilkat-i mes'ûd,
Mes'ûd, uzayan günler, inen leyle-i tenhâ..
Zambakların üstünde uçan hande-i rüyâ,
Mes'ûd, gecenin nûr uyutan kalb-i siyâhı,
Bir sîne-i sevdâda ölen bülbülün âhı..
Bir gizli saâdetle susan hilkat-i mahmûr,
Bir tâze güneş, sâde hayât, sâde emel, nûr..
Ormanlarının sâyesi bir belde-i rüyâ,
Irmaklarının sâhili bir adn-ı hafâyâ,
Âsûde ağaçlarda günün hüzn-i niyâzı..
Göllerde gezen bir kuğunun tayf-i beyâzı..

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Bir hilkat-i evvel ki bütün boşluğu meskûn,
Ormanlarının sâkinidir bülbül-i mecnûn..
Tenhâ ovasından geçer âvâre gazeller,
Her dalda ufak bir kanadın gölgesi titrer..

Sâhilde yeşil, korkulu timsahlar uyuklar.
Kaplanların otlarda sinen gözleri parlar..
Filler geçer akşam su başından sürülerle..
Dağlarda çakallar uluşur uzlet-i leyle.
Bir şehr-i hayâtın bütün eşkâl-i acîbi,
Bir feyz-i tenebbüt kırın eşcâr-ı garîbi..

Azgın baobablar, meşeler, yaşlı çınarlar..
Dünyâda nesilsiz, kurumuş birtakım eşcâr,
Nâdide çiçekler, sarı güller, açan ezhâr.
Göllerde lotüsler, tek ü tenhâ nenüfarlar
Feyzân ü teceddütle fakat geçti asırlar,
Yıllarla, asırlarla azalmış gibi ezhâr..

Yaşlanmış ağaçlarda hayât alçalıyordu..
Göller, dereler şimdi çorak, boş kalıyordu
Hâin güneşin nûru solan gülleri yaktı..
Artık kuru vâdiye esen nefhâ sıcaktı..
Bî-sâye kalan son korunun hasta kadîdi..
Bir mevt-i elîmin büyüyen samt-ı medîdi..
Heyhât, aradan birçok asırlar daha geçti..
Arzın daha alçaldı biraz kuvvet-i ceydi.
Artık, derelerden su çekilmiş, ufuk ölmüş..

En son fidanın yaprağı tenhâca dökülmüş.
Hayvanlar uzak, münbit ekâlime çekilmiş,
Rüzgârla sıcak kumlar esip izleri silmiş..

Çöl.. Şimdi, susan bâdiyenin kanlı semâsı,
Mahrûm, uzayan kumların âteşli ziyâsı,
Bir ye's-i ziyâ, ufka çöken ye's-i mesâfât,
Hâmûn-ı cüdâdan dökülen bir acı heyhât!..
Yalnız çölün akşamları rüya gibi mahmûr,
Mahmûr uzanan boş geceler pür-gam ü pür-nûr..
Yıldızlar açar gölgede ma'sûm ü duâ-kâr..
Ay çölde doğar her gece me'yûs ü pür esrâr,
Rüzgâr düşünen pembe dikenlerde sayıklar..
Yorgun develer yolda ilerlerken uyuklar..

Halep: Ağustos 1324

SANA

-Soğuk geceler-

Bu karda son krizantemler artık ölmüştür;
Bütün soğuktan ölür
Şikeste dalların üstünde titreşen kuşlar.
Dışarıda her yer kar..
Bu kış semâsının üstünde ay da buz tutmuş.
Uzakta bir baykuş,
Beyâz mesâfeye meş'um ve nâgehân uludu..

Ziyadeleşti buğu

Şu ince çamların üstünde.. Ey kadın gelme!..

Hayır.. Sakın gelme.

Bak akşam oldu, ocak söndü, lâmba yok, boş oda;

Dışarıda yollarda

Kalan köpekleri rüzgârlar işte donduruyor..

Ve bir saat vuruyor

Uzakta, bak.. gece geç, şimdi nısf-ı leyl oluyor;

Bu yolda gelmek zor;

Ayakların yorulur, dizlerin üşür, gelme

Bu boş kalan evime!..

GURBET GECELERİ

Uzak denizlere tenhâca gözlerim dalıyor,

Derin çöl akşamı üstümde sessiz alçalıyor;

Uzakta Akdeniz'in vecd-i lâl-ü tenhâsı,

Ufukta çöllerin esrar-ı hüzn ü rüyâsı.

Bu çöllerin ılık akşamlarında güller erir;

Mesâ.. Bu ufk-ı sükûtun sükûn-ı iffetidir..

Yavaş yavaş yine evlerde lâmbalar yanıyor..

Gönül, ipekli karanlıkta bir hayâl anıyor..

Odam, felâket-i zulmetle pür memât ü gubâr;

Ne bir kadın eli, heyhât ne bir tebessüm var!.

Odamda lâmbamı hep böyle kimseler yakmaz..

Tesellî et beni ey zulmet, ey leyâl-i niyâz!
İçimde şimdi benim eski şerhalar kanıyor,

Yavaş yavaş uzak evlerde lâmbalar yanıyor..
Uzakta, tâ Nîl'in üstünde zirveler nâ-gâh

Beyâzlaşıp şeb-i hücrâya doğdu kasvet-i mâh..

Ziyâda hurmalar olmuştu bir hayâl-i serâp..

Ayın ziyâsını içmişti mahremiyet-i âb.

Uzakta kabileler, kâr-bânlar, develer

Gunûde bir çayı takip edip cenûba gider.

Dikenli bir yolun üstünde tozlu bir merkep,

Semâda yolcuya yol gösteren hayâl-i zehep..

ARSLANIN ÖLÜMÜ

Çölü heybetle saran dağlara Atlas derler.

Kayalardan yaratılmıştır o vahşî yerler.

Göklerinden gece, gündüz deli rüzgârlar eser,

Pür-telâş akbabalar, yerde yatan leşleri yer.

Gece yaklaştı mı boşlukta derin sesler ulur,

Çölün arslanları vâdîde mehâbetle solur.

Gizlenen bin bir ağız sanki sayıklar burada,

Daima aks-i sadâ, aks-i sadâ, aks-i sadâ..

.....
.....

Kızıl altın gibi dağlar solup esmerleşti,
Erkek arslan çömelip ölmek için yerleşti.
İki üç yıldız uzaklarda yanıp titrerken,
O güzel gövdede gûyâ ebediyetti ölen.
Buğulanmış ve yorulmuştu alevden bakışı.
Bir cihân devriliyormuş gibi devrildi başı.
Yaslanıp taşlara serpildi muazzam yelesi,
İçli bir son nefesin dindi derin velvelesi!⁹³

KARANLIKLARDA

-Yarım kalmış şiirlerinden-

Ne bir sürûr-1 temenni, ne bir neşât-1 ümit,
Ne bir infiâl-i tahassüs, ne haşyet-i tehdit.
İçimde şimdi ne arzu, ne iptilâ, ne melâl,
İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-1 istikbâl.

Ne inşirâh-1 tevekkül, ne vahşet-i isyân,

⁹³ Evrimer, "Fecr-i Âti Şairleri – Emin Bülent" adlı eserinde bu şiirin tamamlanmadığını belirtmiştir.

Ne incizâb-ı meâli, ne aşk-ı bî-pâyân.

Yıkıldı eski sanem-hâne-i sünûhâtım,
Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım.

O yol ki kubbesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
O yol ki mērhali yok, gâye-i metâibi yok!..

KIŞ GECESİ

Güneş batınca karanlıkla ortalık soğudu.
Uzakta gölgeli virânelerde ay doğdu.
Soğuk bir ay ki derin gökte şimdi yükseliyor.
Donuk cebînine baktıkça bir keder geliyor.
Kamer, o hasta kadın, gâze-i leyâli örer,
İpekli telleri bir bir gerer nihân eller.
Yavaş yavaş üşütür ruhu şimdi kış gecesi,
Eser mesâfeye mâtemli mevsimin nefesi.
Eser mesâfeye nefh-i felâket-i ervâh,
Bütün tabiâtın üstünde yükselir bir âh..
Kamer, hârâbelerin bir nihân zâiridir
Ki daima gecikir, nısf-ı leyl olunca gelir.
Gelir ve gölgeli virânelerde bir şey arar,
Bütün gidenleri zulmette ayrı ayrı sorar.
Ayın sükûnet-i billûru bir duâ gibidir,
Nihân ve gölge sevhilde cezr-ü meddi erir.

Hitâp-ı şî'r-i kamer arza katre katre iner,
O münzevi dolaşan lahni gölgeler dinler..

DEV ŞARKISI

Türk'üm ben, Oğuz nesli, benim nesl-i vakurum,
“Altay” lara bağlar beni alnımdaki nûrûm.

Parlak güneşin doğduğu yerlerde doğan ben
İlk âteşi içtimdi bir arslan memesinden.

Şâhin gibi cenk atları kışnerken, uyandım,⁹⁴
Ejder gibi kaplanları boğdum, oyalandım

Yalçın döşeğim vardı küheylân yelesinden,
Aldımdı bu sert ismimi gök gürlemesinden.

Türk'üm ben, Oğuz nesli benim nesl-i vakurum,
“Altay” lara bağlar beni alnımdaki nûrûm.

BİR DESTANDAN

Türk'üm ben oğul, sor beni sen, Tanrı dağından
Bağrımda yatan hangi ateş, hangi yavuz kan.

⁹⁴ Rıfat Necdet Evrimer, şairin ailesi tarafından kendisine gönderilen şiir defterinde bu mısram “Otlaktaki cenk atları kışnerken uyandım.” şeklinde olduğunu belirtmektedir.

Heybetli denizler gibi coşmuş büyük ordu.
Yetmiş yedi serdâr yedi koldan yürüyordu.

Dur! Şöyle kulak ver, yine seslendi Doğan Bey,
Dağlar yine ses verdi, civâr inledi: Lebbey!.

Bak dinle şu bozkırları boşluktaki hey hey,
Deryâ gibi bir şey, ebediyet gibi bir şey!.

TAMAMLANMAYAN BİR ŞİİR

Başımda fecr-i dehâ, gözlerimde nûr-ı vakar,
Ayaklarımda gurûr-ı bahâr-ı nâmiye-dâr..

Şafaklarımda nevâ-yi pür-ımtidâd-ı sürûd.
Tefekkürümde füyûz-ı semâ-yi nâ-mahdûd
Şükûfe-zâr-ı beyânımda nev-bahâr-ı şebâb,
Hadika-i hevesâtımda aşk-ı âlem-tâb..

Kelâm-ı aşk ile bülbül, harîm ü dem-sâzım,
Mahûf şâhikalar mütekkâ-yi pervâzım!.

HATAY'A SELÂM

Ey mutlu Hatay bölgesi, ey Türk-eli, âh ey
Bağrında güneşler yaşatan kutlu büyük şey..
Aç göğsünü aç.. Kanlar akan bağrına yurdun,
Türk'ün yüreğinden gelen arslan sesi dolsun..

Ey zorlu Hatay genci, Kızıl Dağları yıktın,
Var ol koca Türk, Ergenekon'dan gene çıktın!.

Çıktın, yürüdün gün gibi, dünyaya göründün,
İhrâma girip Çankaya'nın nûruna döndün..
Hâcet dağının güller açan yaylalarından
Ses verdi sıkılmışlara dermân olan arslan..

Ey mutlu Hatay Türk'ü, yağız dağları yıktın,
Var ol koca Türk, Ergenekon'dan gene çıktın!..
Bak dinle, bütün Türk-eli tekbir alıyor bak,
Hep aynı sadâ, sâde bu ses, sâde bu kaynak..
Bozkırlara bak, Kıpçak'a dön, hepsi ve herkes,
Hep aynı soluk, aynı göğüs, aynı büyük ses.
Var ol koca Türk, artık o sert ejderi boğdun,
Altay'da doğan şanlı güneş, sen gene doğdun!.

İstanbul, 2 Haziran 1937

HİSARLARA KARŞI

-Vatan çocuklarına-

Gurûba karşı mehâbetle dinlenen kuleler,
Neden semânızın üstünde yok nevâ-yi zafer,
Neden bugün tepenizden sizin zalâma uçan
Şu kuşların uluyan nağme-i siyâhı figân?
O gün yavaşça çıkarken sizin huzûrunuza
Önünde sanki sükûtuyla ağlıyordu fezâ..

Ağır ağır çıkıyordum, önümde her kulenin
Dibinde sanki duyardım henüz süren bir enîn...
Yanar sönerdi duvarlarda şanlı miğferler,
Gezerdi kal'ada müthiş sarıklı askerler.
Ve sanki devr ediyordu, muazzam ü nevvâr,
Kızıl semâda o gün halka halka kartallar...
Yavaş yavaş çıkıyordum içimde bir hürmet,
Önümde tâcı kırık bir cebîn-i ulviyet!
Burûcun üstüne me'vâ kuran büyük kuşlar,
Ağır ağır kaçışırlardı muhterîz, bîzâr.
Zamâna altı asırdan kalan bu sûr-ı azîm,
Bu ma'bed-i zaferin, âh içimde şimdi benim
Büyük vakayi-i mehcûre-i müebbedine
Ne hisli bir leb-i hürmet dökerdi bir girye!..

Geldim sana yaşlarla ben ey kasr-ı meâlî,
Ey şimdi karanlıkta kalan ma'bed-i hâlî!..

Hürmet sana, bânîne, mukaddes şühedâna;
Hürmet, seni mahfeylemeyen dest-i zamâna!.

Ey bunca zaferler taşıyan cephe-i satvet
Doğrul, yed-i vahşetle eğilmiş ser-i millet!..
Doğrul, bugün alçaklara korkup eğilenler
Ölmüşlerin ahfâdıdır ey burc-ı muzaffer!..
Ey şanlı duvarlar, sen ey ölmez kule bir gün
Berkınla görün, sen neye nisyâna gömüldün!..
Ey sen ki cebîninde gezer, bir ulu kartal
Bir seng-i mezâr olma, bugün tâk-ı zafer kal!

Hürmet sana, bânîne, mukaddes şühedâna
Hürmet seni mahfeylemeyen dest-i zamâna!..
Fakat önünde karanlıklarıyla samt-ı sükûn,
Yavaş yavaş geziyor sûru kârbân-ı kurûn,

Râtıp duvarlara sinmiş siyâh şebpereler,
Mezâra, makber-i nisyâna benzemiş her yer
Bütün bu makber-i mâziyi bî- sadâ gezdik.
Havâ, ziyâ bu duvarlarda altı yüz senelik!
Duvarda gölgede çıkmış o renksiz otlardan⁹⁵
Ağır ağır okuyordum ne renkli bir destan!..
Ben ağlıyordum bu mabette, her kemer, memdûd
Bir hıçkırık taşıyor, sonra başlıyordu sükût..
Ayak sesim o karanlıkta muhterîz, korkak

⁹⁵ Rıfât Necdet Evrimir, bu mısraın bir başka mecmuada “Duvarda gölgede çıkmış o bîkes otlardan” şeklinde geçtiğini ifade etmiştir.

Öterse sanki karanlıkta gölgeler çıkacak...
Bütün o ma'bed-i metrûkû seyrederken ben,
Sızardı sanki derin bir cerîha kalbimden.
Ölüm, fenâ.. Şeb-i sâmit, müebbeden nisyân...
Hayâli kalbime vermişti bir derin hicrân,
Ağır ağır ediyorken o kal'adan avdet,
İçimde vardı derin bir muhabbet ü hürmet.

Beyoğlu 1321

HÂCER VE İSMÂİL

Semâ ve çöl... Çölün üstünde bin nücûm eriyor,
Son ay ziyâsı nihân ufka bir hüznün veriyor.
Bütün bu çölde ne bir yol, ne bir gârîp insan,
Muhîte korku veren bir sükût-i mechûlât..
Bu hâk-i âteşe yıllarca düşmemiş bârân,
Bütün bu, çölde ne bir yol ne bir gârîp insan,
Kesik ve nâdir esen bir cehennemî rüzgâr,
Ne bir çadır, ne de bir çan sadâsı bir yol arar.
Mesâfe, böyle mesâfât-ı bî-nihâyet uzar,
Ağır ağır gerinir ufka bir sükûn-ı mezâr.
Fakat diyâr-ı Filistîn'i terk edip Hâcer
Giderdi Mısır'a bir oğluyla bî-ümit ü kader.
Ne kârbân, ne çadır var, ne bir muînü delîl,
Susar, su bulmayıp ağırları oğlu İsmâil.

Yol öğretirdi kırık tozlu bir diken, bazen,
Sıcaktı tâkati kalmaz geçerdi kendinden.
O böyle hayli zaman hayli yol alıp gitti,
Erişti Mekke'ye, akşamdı bir duâ etti..
Su istiyordu, su yok, şimdi hasta yavrusu aç,
Henüz ne Kâbe, ne bir ev, ne hayme var, ne ağaç.
Zemîni samt-ı memât, âsumânı samt-ı kader,
Muîni olmuyor artık kilitlenen gökler.
Uçuk dudakları yanmış, kederli gözleri boş,
Zavallı hasta kadın koş, bu çölde yalnız koş.
Bütün mesâfeye teskîn-i atş için yalnız
Sıcak sıcak sam eser âteşîn ve insafsız..
Aşîretin biri bir hayli yol yürür de eğer
Tükenmeyen sarı kumlarda yol güden develer,
Bütün bütün çöle artık girer ve dûr ü nihân
Kalırsa yoldaki en son diken, durur kervân,
Uzak mesâfeye hayretle çevrilir başlar..
Kabîle halkına bir havf-ı bî-sebep başlar.
Elinde kargısı, her yanda oğlu, ailesi,
Ve arkasında gelen hayme-gâhı kafilesi.
Kabîle şeyhi bu uzlette bî-sebep korkar,
Yanan nigâhı tazarrûla âsûmâna bakar.
Semâda kanlı güneş dîde-i gazap gibidir.
Uzakta çöl sesi bir vade-i fena getirir..
Ve sonra kum, ne kadar baksan ufka hep kumlar..
Ve sonra çölde esen boş, fenâ, sıcak rüzgâr.
Bugün harâret-i pür-kin, nasîp-i bed-peymân,

Yarın da belki ölüm, belki leyle-i nisyân.
Bütün aşîreti hep sâlimen seyâhat eden,
Kabîle şeyhi bir aylık zahîre almışken
Nasıl tereddüt eder? Sonra bir zavallı kadın
Nasıl bu çöllere bîkes düşler de bir çalının
Dikenli gölgesi altında mahvolup kalmaz!
Duâyâ kalkan o eller nasıl kadîd olmaz!.

Bu bir kadındı, bu bir acz-i bî-nihâye idi.
Fakat bu hasta ve âciz kadın bir anne idi!
Fakat yoruldu ve bitâp uyukluyor Hâcer.
Birer nigâh-ı tesellî gibiydi ahterler..
Ve şimdi âlem-i rüyâda bir melek geliyor⁹⁶
Ve sanki göklere bir tatlı nağme yükseliyor.
Ve baktı gördü ki etrâfı hurma gölgesidir,
Yanında yavrusu oynar, gülen sadâsı gelir..
Önünde şimdi taşıp zembemeyle bir su akar,
Çocuk da her nazar ettikçe kumda bir su çıkar.
Ve sonra gördü ki durmuş yanında İbrâhîm,
Melek gülerdi semâda katî şefik ü rahîm!
Fakat uzakta neden bir küçük çocuk bağırır..
Uyandı, gördü ki her yer henüz karanlıktır.
Henüz ne vâha, ne ırmak, ne zevci İbrâhîm,
Düşünde gördüğü şeyler birer hayâl-i akîm.
Önünde gözleri solmuş bir ince yüz duruyor,

⁹⁶ Rifat Necdet Evrimer, bu mısraın bir başka şeklinin “Ve şimdi âlem-i mânâda bir melek geliyor.” olduğunu söyler.

Bu bir zavallı çiçektir ki bî-devâ, kuruyor..
Bu hasta anneye dünyâda şimdi her şey bu.
Zavallı kalbini öldürdü bir fenâ korku.
Eğer ölürse.. Bu bir his ki nâgehân büyüdü..
Kırıldı, öldü, merâretle düştü, diz çöktü..
Uçuk dudakları hümmâ içinde kavrulmuş,
Sönük nigâhı muazzam semâya doğrulmuş.
O, böyle hayli zaman ağlayıp sükût etti,
Bu, hasta kalbine bir darbe-i felâketti..
Ve sonra etti bu efkârı boş bulup teb'id,
En az ümît olunan yerde en kavîdir ümit..
Kilitlenen dili artık çözüldü, yalvarıyor,
Zalâm-ı kalbini bir hâle-i duâ sarıyor.
Derin karanlığa düşmüş ve bî-şefî ü penâh
Gezen bir öksüze pür-havf olur leyâl-i siyâh,
Teâvün isteyip ağlar ve bir bükâ duyulur,
Bu ses zavallıya bir nefha-i cesâret olur.
Ve işte lâhn-i duâ bî-muîn olanlar için
Bir ittikâ-yi felâket, bir ihtiyâc-ı güzin,
Fütûra, acze teselli-i bî-nihâyettir,
Sönen gönüllere bir refref-i ziyâ getirir.
Duâ ederdi: -Îlâhi bugün fenâ susadım,
Bugün memâta tekarrüptür attığım her adım.
Bugün harâp-ü zebûnum, fakat Îlâhî ben
Şikâyet etmiyorum, sâde hasta yavrumu, sen
Himâye et, bu küçük kalbe kuvvet ihsân et,
Sen ey şu yavrumu bahşeyleyen yed-i kudret!.

Sen ey semâda uçan her tuyûra, yerde gezen
O türlü türlü mevâşîyye, gök sularda yüzen
Acîb balıklara her gün gıdâ veren Mevlâ!
Ümîdi kesmiyorum bak bu çölde ben hâlâ!
Ne incizâb-ı meâli, ne aşk-ı bî-pâyân..
Ümîdi kesmiyorum rahmet-i himâyenden.
Sağım, solum, önüm, arkam ölüm ve çöl, yine ben
Ümîdi kesmiyorum bak bu çölde ben hâlâ.
Bu halde hayli zaman ağlayıp duâ etti..
Önünde çöl yine muzlim ve bî-nihâyetti.
Epey zaman oluyor şimdi ay gurûp edeli,
Semâ samût ve muannid, mesâfeler hâli..
Ağardı tan yeri, maşrık de pür, sükûn ü hazîn,
Yayıldı kumlara bir tatlı sâha-i la'lîn,
Silindi titreşerek her sitârenin nûru,
Uzakta çöllere kasvetli bir güneş doğdu.
Gerindi pembe serinlikte ufuk olup bîdâr,
Düşündü boş, sarı alnıyla sanki boşluklar..
Fakat kesik kesik ağlardı şimdi İsmâîl,
Bu bir sadâ-yi müellim, bu bir sadâ-yi alîl.
Sayıklıyor gibi bir ses, sönen fîrak-i memât,
Gözünde kalmamış artık bir iltimâ-ı hayât.
Soluk dudakları morlaştı, çatlıyor, yanıyor,
Çocuk fena, ölecek, bî-himâye kıvranıyor.

Kadın, medîd, acı bir kahkahayla doğruldu.
Hakikat oldu demek şimdi bir fena korku.

Nasıl karîhası almaz, demek bu mümkündür?
Düşündü beyni yorulmuş, fenâ fenâ güldü.
Ve şimdi çölde fikirsiz, netîcesiz koşuyor,
Ölüm, o zâlim ölüm her dakika yaklaşıyor.

Fakat çocuk çabalarken mübârek ellerinin
Bütün dokunduğu yerler su doldu, bâdiyenin
Çorak zemînine zezem ganî ganî akıyor,
Çocuk bu mûcizeden bî-haber gülüp bakıyor
Ve şimdi nerden olup böyle nâgehân peydâ,
O türlü kuşlar uzaktan gelip uçmakta..

Fakat bu kuşları gördük de Hazret-i Hâcer
Erişti oğluna ölmüş sanıp hemen muğber,
Ve baktı, gördü ki yerden akıp durur zezem,
Ve gördü şimdi su ister semâda kuşlar hem.
Ve gördü oğlu güler hem su isteyip bekler,
Eğildi, sundu o Zemzem'den oğluna Hâcer..

ŞİİRLERİMİ YAKARKEN

Hind ü Seylân'daki sâhilleri yıllarca gezen
Ka'rı deryâya inip inci ümît eyler iken
Bir avuç toprak alan bir yeni dalgıç gibiyim..

Çok zaman ben de hayâlâta kapıldım, kalemim
Pembe yapraklara sevdâlı şiirler yazdı.

O zaman ben de ümit-perver idim, hem yazdı.

Âh, fakat şimdi buruşturdum, usandım, attım.

Şimdi muzlim görünen bir koca defteri yaktım.

Onları iklimime bir inci sanırdım.. Nerdel!

Bir avuç külmüş o kıskandığım ölmüş destel!

YAZ, DİYORLAR

Yaz, diyorlar.. Gecenin tatlı ziyâsında gezen

Pembe yıldızların esrârını kalbinde sezen

Münzevî bâkireler, ruhu yanan şairler,

Çölde virânemizi vâha sanan zâirler,

Sevinen, yese düşen, neş'eliler, giryeliler,

Aşka bir pâyeye veren cinneti mûnis deliler

Yaz, diyorlar.. Kuduran dalgaların feryâdı,

Aynı boşlukta sönen boşluğun istimdâdı.

Hilkatin nâmütenâhîleri sarsan nefesi,

Kâinâtın sesi, eflâkin uzak velvelesi..

Zerreden başlayıp ecrâmı saran mechûlât,

İki fâniyeti birleştiren âvâre hayat!..

(Bitmemiştir.)

MESKEN-İ MUHAYYEL

Uzak, uzak, çok uzakta ufakça bir korunun
İçinde bir güzel evcik ve bir güzel derecik,
Ve sînesinde bulunsa onun ufak bir kik.
Zaman zaman pek uzakta sevimli bir sürünün
Hayâl-i şûhûnu görsem, yavaşça gülsem ona!
Ve bir şafaklı güneşle tenevvür etse semâ,
Gurup takarrüp edince şuânı inse yere,
Biraz da bâd esiverse, temevvüç etse dere.
Yavaş yavaş sönuverse güneş de, çıksa kamer.
Binip o sandala bihûş, hazîn feşâfeş ile
Yavaş yavaş çekilirken –o dem ki bülbül öter-,
Unutsam âlemi ya Rab, evet, o yâri bile!.

KENDİ KENDİME

Âni

Bir inkisâr-ı tahassüsle ağla ey fânî,
O gözyaşın sana bir başka âsumânı açar!
Şu kimsesiz gece her derde âşinâ, yalvar
Leb-i gurûr ile rîk-i memâtı takbîl et.
Perî-i leyle garîbâne terk-i râz eyle..

Nazarlarında yanan nûr-i sânihât elbet
Harâbelerde açan bir şükûfe hüznüyle

Fenâ-pezîr olacak, belki bir gün en vâhî
Emellerin bile bî-tâb ü bî-nasîp ölecek..
Dudaklarında yarın mısra-ı vecîz-i sürûd
Sükût ederse... Hayâtında beklenen mev-ûd
Dakîkalar gam-ı ezmâna mezc olursa eğer,
Bugün ceriha-i sevdâna ağlayan gözler
Yarın rakîk, samimi dalıp düşünmezse,
Şakakların kanasın, saçların beyazlansın..
Dikenli tâcının altında nâsiyen yansın..

Teninde tavr-i ezâ, kollarında târ-i azâp,
Sürün medîne-i hicrâna doğru eyle şitâb,
Fenâ-yi acze düşen cephe-i şehâdet acır.
Sürün merâhil-i âlâma leng ü bî-dermân.
Hicâb-ı rahm ile sessizce yırtılıp kanayan
Zavallı alnını menfâ-yi Kerbelâ'ya çevirir.
Şikâyet etme, figân etme, âkıbet takdîr
Fer-i zekânı leyâl-i mezâra sevk edecek..
Ve bir zaman olacak
Güneşli dalların üstünde ilk açan yaprak,
Şikeste pencerelerden giren ziyâ-yi bahâr
Nasılsa lâne-i tenhâya uğrayan kuşlar
Aled-devâm sana yalnız ölüm düşündürecek.

Zarîf tâze kadınlar, yanında gülmeyecek,
Yorulmuş alnına muzlim semâların yüksek
Sadâsı ermeyecek... Tarlalarda pembeleşen

Gündüz ziyâsı garîp ufka sâyl serperken
Tehî yolunda beyaz kumrular sevişmeyecek!.

ŞİKÂYETLİ MÜNÂCÂTIM

Mahkûm kalacak mıyız İlâhi
Ta haşre kadar bu dertle böyle?
Ekdâr ile rûhum oldu mâli,
Tahlîsime bâri çâre söyle..
Bir şey'e cihanda itinâ yok,
Ekdâra hayatta intihâ yok.

Mâder bile eylemekte hîle,
Bir vak'ayı eyleyip vesîle..

Hiç akli cihâna ermez insan,
Bin kere akıllı ondan hayvan.
Altın, gümüşî ilâh sanırlar,
Pis madeni bir penâh sanırlar.
Dünyâda zenân akıllı amma,
Bazîçe-i merdümândır onlar.
Erkekleri mertlik eyler iymâ,
Mağlûp-ı dil-i zenândır onlar.
Nâmusu cihâna vermiyorlar,
Alçaklığı halk eden de onlar!.
Yâ Rabbi bu derde intihâ ver,
Sen bu marîze çabuk rehâ ver!.
En zengini müptelâ-yi işret,

Mey sâhip-i şer, verir sefâlet.
Hem bilmiş o hem esîri olmuş,
İnsanların en hakîri olmuş.
Bir gîce bulunca izz ü rahat,
Düşkünlere eyliyor hakaret.
Bir isteği olmasıçün icrâ,
Bin âcizi birden eyler ifnâ.
Bir hîleyi zanneder zekâvet,
Gaddarlığı zanneder cesaret.
Yâ Rab, bu cihân ne agreb olmuş,
İfsâd ise fazla agreb olmuş.
Yâ Rabbi cihandan al fesâdı,
Tathir et evet bütün cihâtı.
İzz ü şerefi iade eyle,
İnsanlara bir iâne eyle.
Tekrar gelemese arza rahat
Et bâri harâp bütün zemini.
Emniyete ettiler hıyanet,
Al nezdine bâri sen Emin’i,
Ne bir sürûr-ı temenni, ne bir neşât-ı ümit,
Ne infiâl-i tahassür, ne haşyet-i tehtit.
İçimde şimdi ne arzu, ne iptilâ, ne melâl,
İçimde şimdi ne mâtem, ne şevk-i istikbâl.
Ne inşirâh-ı tevekkül, ne vahşet-i isyan,
Ne incizâb-ı meâli’ne aşk-ı bî-pâyân..
Yıkıldı eski sanem-hâne-i sünûhâtım,
Yabancı bir yolun üstünde kimsesiz kaldım..

O yol ki kıblesi yok, fecri yok, kevâkibi yok,
O yol ki merhali yok, gâye-i metâibi yok!..

FAHRİYE

Mevsim-i bülbülde gülberk-i bahârı vafeden
Ârif-i sâz-perverem, hem hâdim-i irfan menem;
Hüzn-i Sadâbâde karşı nûş-i zehr-i aşk eden
Âşık-ı divâne-meşrebe, şair-i virân menem.
Turre-i kîsû-yi yâri dembedem takbîl eden
Itr-ı bîhûş-i bahâr ü sünbül ü reyhân menem.
Aşk menem, hüsrân menem, sultân-ı bed-mestân menem,
Aşk menem, hüsrân menem, sultân-ı bed-mestân menem,
Andelb-i şûhî zinhâr eylemem taklit kim,
Uzlet-i yeldâda pûyan bülbül-i giryân menem.
Üddan, santûrdan, şeştârdan, tanbûrdan
Yükselen nâ-yi tarap, nev-beste-i raksân menem.
Sun rahîk-i aşkı sâki kâse-i billûrdan
Bade-i yâkûttan peydâ dür-i nisyân menem.
Ey Nedim'in rûhu, ey kalb-i Fuzuli kande siz?
Server-i darü'l-edep, sertâc-ı tilmîzân menem.
Nûr alır kîlk-i bülent-nâmeden ezhâr-ı dehâ
Feyz-i inşadiyle yektâ şâir-i devrân menem!..

MÂ'BEDLER

Dokunmayın.. Yine hüzn-i mesâda lâl ü hâzîn
Hilâl-i saffeti tenhâca parlasın.. Leylin
Derinliğinde teselliyle yükselen bir ezân
Duyuldu. Eski meâbid, meâbid-i gufrân,
Soğukta kandili sönmüş, samût ü nâlende
Şu samt-ı hüzn-i harabîde kalmasın.. Dîde
Zalâm-ı acz-i ümîdimde na-ümit ü garip
Yumulmasın.. Ebedî acze bir penâh, ey siz,
Siz ey meâbid-i şûrîde böyle ölmeyiniz!

Yabancı eller o bünyânı etmesin tahrîp..
Soğuk duvarlarınız, solmuş eski taşlarınız
Yıkılmasın.. Gece son nûru bir donuk yıldız
Sönüklüğüyle tüten boş ziyâlar, ölmeyiniz..

Yorulmuş alınımı bir mermerin soğuk, sessiz
Temâs-ı sâf-ı sükûnunda dinlesem.. Ey sen,
Ağır, ölüm gibi bî-aff ü bî-emel gerilen
Sitâresiz gece.. Her kalbi böyle öldürme..
Dokunma zehr-i rütûbetle hasta gözlerime.
Sükûn-ı ma'bedi tenhâca bekleyen kandil,
Leyâle gülleri tenhâca serpilen tehlîl,
Ölürsem eski, sararmış, soğuk kemiklerime
Biraz inâyet ü rahmet, zavallı makberime
Bir inşirâh-ı duâ yollayın.. Ve ölmeyiniz
Siz ey meâbid-i gufrân-ı nâ-hudûd ey siz!..

İSTANBUL

Bizans'ın üstüne düşmüştü sisli bir mehtâp,
Uzak denizlere sinmişti bir ziyâ-yi müzâ
Duyuldu, geçti sevâhilde bir enîn-i rakîk,
Geniş sarayları, baykuşlu eski sûruyla,
Minârelerle, büyük kubbelerle şehr-i atîk.

Gümüştü sâhilin üstünde sisli bir vâha,
Gelirdi hücreme elhân-ı münzevi-i nesîm,
Duyar gibiydim o demlerde sanki mazinin,
Ölen devirlerin ölmez lisânını bî-fer!

Uyandı sonra nigâhımda âşina, sâkin
Melek bakışlı idi bir perî-i zerrîn-per,
Sadef nefîri süzük, nazlı bir hitabetle
İpekli zulmete vermişti tatlı bir râ'se,

Tutuştı, söndü büyük râ'selerle bir mahşer,
Dirildi kalkanı, gürzüyle tunçtan askerler
Uyandı safha-i şî'rimde eski insanlar,
Isıkta parladı heybetle şanlı kalkanlar.
Duyuldu safların üstünde bir grîv-i cidâl
Dolaştı aks-i sadâlarla bir derin velvâl.
Bütün bu başların üstünde sanki nûr-ı kamer,
Bu halka emreden ölmez, cesîm bir miğfer
Ve ben bütün görüyordum ketîbe-i akvâm

Ağır ağır geçiyordu müşevveş ü bî-fâm.
Birer birer geçiyordu önümde fâtipler,
Geçen kayâsîre peyrevdi başka bir kayser.
Gelip ufûl ediyordu önümde bayraklar,
Kızıl nücûma müşâbihti kanlı mızraklar,
Önümde sanki ederdi sanki yavaş yavaş rihlet
Bir âsumân-ı muzî, bir semâ-yi ulviyet..

Yavaş yavaş geçiyordu kavâfil-i ensâl,
Çıkıp bu mahşer içinden göründü râyet-i âl,
Semâ-yi satvetin üstünde kanlı bir şehbâl
Mehâbetiyle getirmişti bir şerefli hilâl.
Önümde dalgalanan mahşer-i celil ü vakur
Yavaş yavaş geçiyordu muazzam u mağrûr.
Önünde nâğme-i şeşber, başında nây-i cidâl,
Nakkarelere, borazanlarla geçti râyet-i âl.

Ve ben bütün görüyordum yakında emr-i hücum,
Uzakta Türk'e yenilmiş kaçan ketîbe-i Rûm,
Semâda sayha-i heycâ, ufukta bin millet
Ağır ağır ediyordu mezârına avdet
Fakat neden bu sadâlar kesildi coşmuşken,
Neden çekildi o mahşer önümde tedricen?
Neden kavuştu bilinmez bu eski kavs-i sükût?
Ne dinliyor gece sâhilde müstetir, mebhût.
Önümde şimdi kalan boş, kırık dökük bir sûr
Garîk-ı zulmet-i nisyân, garîk ü nâ-manzûr
Serinde devrediyordu zaferli kartallar,

Başında dinleniyor şimdi bûm-ı girye-nisâr,
Fakat uzaktaki sâhilde bir leb-i mahzûn
Kesik kesik döküyor leyle bir şehîk-ı derûn.
Derin derin geliyor ses siyâh saraylardan,
Leyâle ağlıyor altın bakışlı bir sultan.
Siyâh gözündeki yaşlar sesinde belli onun,
Döker Leyâle büyük bir kitâbe-i mahzûn
Uzakta eski Bizans'ın kefenlenen sûrû
Ölümlü mâtemi dikkatle inliyor sanki.
Ve kim bilir o burûcun sımâh-ı mehcûru
O seste sayha-i ecdâdı dinliyor sanki!.⁹⁷

MENFÎ

İşte akşam.. Yine zulmet, yine yokluk, nisyân,
Sonra akşamlara mahsus o müebbet hicrân,
Lâcivert eski semâ, sessiz ipek şebpereler,
Sonra bülbülleri kaçmış, düşünen meşçereler.
Ben ve zulmet.. Ben, o zulmetlere düşmüş menfî,
Leyl.. O öksüzlere tesliyet olan kalb-i hafî.
Sonra rüzgâr, o benim her gece menfâma esen,
Hasta, hummâlî cebînimde figanlarla gezen
Âşina, nağme-i hicrân, o derin nağme-i dûr,
Ki ufuklar gibi, deryâ gibi müphem duyulur.

⁹⁷ Rıfât Necdet Evrimer, Emin Bülent'in ailesinden alınan daktilo ile yazılmış metindeki vezin düşmelerinin bu türden mısralara kelime veya hece ekleme zorunluluğunu da beraberinde getirdiğini belirtmiştir.

Ben karanlıkta çekilmiş düşünürken.. Geceler
Bir kanattır ki benim rûhumu müşfik örter.
İşte rüzgâr, o cenâhın ulu, mahrem sesidir
Ve gece cephemin üstünde o sesler gerilir.
Sâf ölürlen boş ağaçlarda dururmuş bir nûr,
Bir köpek, gölgede vahşî, acı bir sesle ulur.
Âh çoktan, ben o boş nağmeyi çoktan tanırım,
O büyük matem-i nisyânıma ağlar sanırım.
Dinledim çok geceler ben o figânı mahzun,
Korktum ekser o sadâ, zulmetin üstünde uzun
Bir şikâyetle hazîn sızlanıyorken korktum
Sanki ağlar gibidir gölgede muzlim, meş'um,
Bazı hoş bir kelebek, bir cihânın yaktığı sâf
Âteşin nûrunu eyler gece zulmetten tavaf.
O küçük tâir-i zulmet gece gûyâ korkar,
Sokulur kendini ekser o ziyâlarda yakar.
İşte ben de o küçük tâir-i zulmet gibiyim,
Ben de bir zulmet-i nisyânda kalan menfiyim.
Ben de aldandım, evet ben de ne çok kavruldum,
Nûr zanneylediğim yerde ateşler buldum.
Bundan on yıl evvelki küçük, nazlı çocuk,
Eski yaldızlı hayâlâtına dön, bak o soluk
Âh o ölmüş gibi rüyâları yaşlarla unut
Kendi hicrânını şair yine kendinde uyut!⁹⁸
Gece bî-ufk u hudûd, işte muazzam, müthiş

⁹⁸ Bu mısra Rifat Necdet Evrimer tarafından ilâve edilmiştir.

Sanki zulmetleri nisyân gibi bir el germiş.
Bazı korkar o karanlıkta düşer, yalvarırım,
Çıldırır, bazı da ben şüpheli münkir kalırım.
Âh o matemlerimin tesliyet-i sâkitesi,
Âh sen, sen gecenin tatlı müellim nefesi.
Bazı niçin bana bir yokluğu söyler gibisin,
Bazı niçin sırtır hasta cebnimde sesin.
Semt ü zulmet, yine esrâr, yine esrâr, esrâr
Sanki yalnız o karanlıkta hafâ-yi a'sâr
Saltanat-gâhı esirin sayısız âlemler,
Düşünen safha-i târında şehâmetle gezer.
Boş, derin zulmete dalmış düşünürken nazarım,
O büyüklükle ezilmiş gibi korkar, susarım.
Âh o zulmette ne matemli mehâbet vardır.
O büyük zulmete kalbimde derin hürmet vardır.
Ey leyâl, söyleyiniz, gamlı leyâl-i esrâr.
Söyleyin sizde neler gizli, ne mâtemler var.
Söyleyin memleketinden sürülen cepheleri,
Söyleyin yavrusu açken dilenen anneleri..
Söyleyin sisli denizlerde ömürlerce gezen
Kumlu sâhillerde çocuklar bırakıp gitmiş iken,
Gelmeyen, beklenen başları siz söyleyiniz.
Söyleyin zevceler, evlâtlara siz, belki deniz
Sonra yollar deyiniz, kal'ada, menfâlarda,
Ağaran saçlara va'd eyleyiniz bir ferdâ..
Ey karanlık yine her matemün üstünde girân
Bir per-i saf-ı teselli gibi şefkatle uzan..

Yalnız akşam.. Gece yalnız ve karanlık yalnız
Öyle bir uzlet-i hurcâ ki uzun, ferdâsız
Hep geçen günler o boş giryeli mâzi şimdi,
Beni yalnızlığa terk etti, müebbet gitti.
Ben çocukken ne mukaddesti lâtif istikbâl,
İnce yaldızlı bulutlar gibi bin tatlı hayâl,
Nazlı nâsiyyemi okşardı fakat onlardan
Bir duman kaldı bugün kirli, mukassi, lertzân,
Ah o yaldızlı ufuklar neye zulmet doldu,
Eski âti neye bilmem, neye mâzi oldu?

Bir gurup vakti ninem öldü, kırıldım, kaldım,
Âh vahşiydi, acıklıydı benim feryâdım!.
Bana başlardı o günden beri bir ömr-i hafî,
Artık öksüzdüm, evet bir küçük, öksüz, menfî!.
Ah.. Ey annem, beni duydun mu karanlıkta acep
Seni zulmette ararken deli, vahşi, bî-hâb..
Seni zulmet, yine ben bir dil-i şefkat sanırım,
Annemin yıldızını gökte münevver tanırım.
Kim bilir belki de.. Âh istemem artık yetişir,
Hep zehirdir bana bunlar, bana âh hepsi zehir!.
Ey derin hikmet-i ulviye günâhım ne idi?
Ey ölüm, kavradığın hasta verem annem idi.
Gece mehtâp ve sükûnet, gece vecdî-i ilhâm,
Gökte esrâr-ı ziyâ, gölgede esrâr-ı zalâm.
Şimdi ancak sesi zulmette ne yorgun geliyor,
Bazı bir parça susup sonra biraz yükseliyor

Duru sessizliğin üstünde mahûf u ebedî,
Ay ufuksuz ovadan gamlı, soğuk yükseldi.
Kamerin buzlu ziyâsında da bir gam vardı.
Sanki ay göklerin üstünde girân ağlardı.
Anlarım, anlarım ey nâsiye-i gam-ı mahfî
Anlarım ben de senin rûhunu şâir-i menfî!
Karlı dağlarda, denizlerde, çorak çöllerde,
Boş ve sessiz ovalarda, ebedî rencîde,
Hasta, yalnız dolaşırsın.. Gece göklerde iken
Ey o menfî-i müebbet, bana benzersin sen!
Benziyorsun bana sen, çünkü yazık menffisin,
Çünkü bir mâhrem-i pür-mâtemisin sen de şebîn.
Çünkü cephen uçurumlarda neler var bilemez,
O çukurlardaki zulmetleri nûrun silemez.
Kevkeb-i şî'r-i yetmiyyet, o ferdâ denilen
Kabilyetlerin envârını çok defa silen
O muazzam uçurumlarda ne vardır bilemez,
Çünkü âtideki zulmetleri aczim silemez.
Âh bilsen, gecenin cephe-i meyûsunda,
Seni gördükçe müellim, seni gördükçe cüdâ,
Seni bir âlihe-i şî'r ü muhabbet sanırım,
Kim bilir belki de ey cephe-i dûr aldanırım.
Oh, ben aldanırım belki.. Çekil, söyle nesin?
Belki bir eski kadîdin sırttan cephe-sisin!
Söndü her yerde ışıklar.. Yine zulmet mağmûm,
Yine gam kolları germiş göğ'e ervâh-ı nücûm!
İşte hicrân eli kalbimde sadâsız, muğber

Erganunlarda münâcât ile mâlî sesler
Buldu.. Kalbim neye bilmem mütesellî oluyor?
Oh, kalbim o dualarla teselli buluyor.
Ey duâ, anlıyorum, şimdi ne ulvîsin sen,
Ey münâcât-ı mukaddes, ne tesellîsin sen!
Anlarım şimdi denizlerde, telâtumlarda
Yırtılan yelkenin altındaki eller niçin⁹⁹
Yükselir?. Sonra da çöllerde garîbâne, cüdâ
Kârbanlar neye açken, o senin dâd-ı hudâ
Manevî dest-i teselline boş eller uzanır,
Anlarım şimdi şu fâni beşeriyet her asır
Neye mâbetlere koşmuş ve düşüp yalvarmış,
Anlarım şimdi duâlarda teselli varmış,
Anlarım şimdi karanlıkta gözüm görmez iken,
Neye bir hiss-i duâ gamla doğar kalbimden,
Ondan ey kafil-i rûh-ı kevâkib.. Fikri
Bir duâyım gece.. Ey tâc-ı leyâl incileri,
Ey benim nefsi elîmimde melîkem zulmet!
Ey belâgatların üstündeki ebkena zulmet,
Ey denizler ve semâ.. Sisli ufuklar.. Her şey
Ey şükûtî koruluklar.. kayalıklar, siz ey
Eski kartallara me'vâ olan âsi dağlar,
Ey zaman!. Ey yok olan bunca yaşanmış âsâr,
Sizde nisyân ile mâzi olacak istikbâl!
Size ey şî'rimin üstünde gezen nûr-ı hayâl,

⁹⁹ Metnin aslında, bu mısraın eksik olduğu belirtilmiştir.

Size ben ey ölü her şey, size nev-ümit ü elim.
Size yorgun ve mecâlsiz.. Size ağlar geleyim,
Size ben yalvarayım, yalvarayım, yalvarayım,
Ey duâ sende biraz ben de teselli bulayım!
Yine bir gündü.. Güzel, pembe bir akşam, çıktım,
Mütefekkir geziyordum.. Yine ben yalnızdım.
Telgraf telleri üstündeki kırlangıçlar
Hep kaçışmıştı. Sükûtuyla ne sakindi civâr..
Çalılardan bana seslendi yorulmuş bir kuş,
Eski virâneye geldimdi.. Çadırlar kurmuş
Yolcular yan yana hep. Sonra ateşler yanıyor,
Sonra mühmel bırakılmış ölü birkaç beygir,
Bir çocuk şimdi salıncakta yavaş sallanıyor.
Fundalardan çalılar toplayarak hep bir bir
Dönen erkekler.. Uzun boylu, yiğit, hoş, esmer..
Sonra parlak ve uzun saçlı, tabîi, dilber
Genç kadınlar.. Mütefekkir duruyordum, mağmûm
Akşamın rûhu kadar tatlı bir âhenk duydum.
İstedim görmeyi, koştum ve biraz yaklaştım..
Oh!. Fakat sonra ne yaşlarla çekildim, kaçtım...
Bir köpek, üstüme vahşî, deli saldırmıştı,
Acı bir sesle o âhengi yazık kırmıştı..
Sonra durdum.. Ve karanlıkta derin bir hicrân,
Anlaşılmaz acı bir hisle düşündüm.. Giryân
Anladım.. Zulmet olan gölgede bir savt-ı hafî,

Sanki bir kahkaha şeklinde duyuldu... Menfi!¹⁰⁰

ENDİŞE-İ SUKÛT

Sinâ-yi fikr ve san'atı çıktım adım adım
Sufliyyet-i sükûtumu kalbimde sakladım;
Yorgun şakaklarımdaki humma-yi inhizâm
Ulviyyet-i leyâl ile heyhât azalmadı...

Çıktım, fakat merâret-i pür-kahr-ı acz ile
Hep taş, dikendi yollarım... Bir tek çiçek bile
Göndermiyordu âşinâ bir nefha, bir selâm
Tenha yolumda bir çiçek, bir gonçe kalmadı...

Artık yıkıldı ma'bed-i metrûk-ı san'atım
Son heykel-i taabbüdüm artık kalır yarım
Elbet yabancı gözlere mağrûz olur, bugün
Buhrân-ı itilâ ile can verdiğim eser...

Bir nefha-i ümît ile her başlanan şiir
Bin şüphe-i fütûr ile her gün didiklenir...
Ruhun zavallı gülleri sessizce örtülün,
Mensî kalın, yazılmamış, âli neşîdeler...

Mart 1325

¹⁰⁰ Rıfat Necdet Evrimer, Emin Bülent'in ailesinden alınan daktilo ile yazılı metinde birtakım vezin düşüklükleri bulunduğu bazı mısralara hece veya kelime eklemek zorunda kaldığını ifade etmiştir.

YİNE SİZE

nasıl cesaret ettim ya Rabbim, nasıl, nasıl
korkmadım? Nasıl düşünmedim ki, ne kadar mazlûmâne
olursa olsun bu temenni-i ile ulviyetimizin
rencîde olması ihtimâli var idi? O gün ilk,
ve belki ilk ve son defa olan bu lütufkâr tesadüfte,
mevcudiyet-i muazzezenizin ruhuma bahşettiği inbisât
ve iştiyâk birden o derece buldu ve tekrar bir daha
o kadar mes'ûd olamamak ihtimâlinin merâretiyle o kadar
zebûn kaldım ki, bu küstah cesaret ancak bu ye'sin
mahsulüdür. Son derece müstesna olan nisviyetinizin
büyük kalbiyle bu cesaretin büyüklüğünden taabbüdümden
büyüklüğünü takdir buyurarak beni lâıyk-ı af
göreceğinizi memul ederim. Dünyada en şayan-ı af
olan kabahat, sevk-i perestişle haddini tecavüz etmeye
kadar kendini unutan emeldir, ve bu emel benemki kadar
masum ve âteşin olursa, cesareti ne kadar büyük
olursa olsun, şayan-ı lutf görülmelidir.

hizmetlerine memur oldukları kraliçelere, prenseslere
rabt-ı kalp eden baziçelerin kendilerini sabr u sükûta
çabr eden tesellileri mabude-i kalplerini her gün
görebilmeleridir zannederim. Ah bir de sizi onlar gibi
her gün, her saat görebilseydim, başka bir şey
temenni etmeyecek kadar mes'ûd olurdum. Hatta, her gün,
her saat değil, bir gün, bir kere daha, bir dakikacık
daha görebilmekle dünyada kimsenin olmadığı kadar

mes'ûd olacağıma yemin ederim.

bir haftadır hayatımı bilseniz... Bütün
mevcudiyetim rûyet-i latîf hayâlinizle pür- nûr ve muatır,
senelerden beri her gün mütezâit bir yes-i giryân içinde,
faidesiz bir mazlûmiyetle beklediğim iltima-yı hiss-i güzîne
bugün nihayet sizde tesadüf ümidiyle beraber, hüzn-i
badiyetinizle, nalende size kariyet-i imkânsızlığıyla müneellim,
fakat yine bekliyorum... Ah bekliyorum ki, bütün
şâaa-i vecd -i cemâlinizle tulû edesiniz, tulû
edesiniz de hayatımı mehtâb-ı emelinizle müstarik-i
nûr u ihtişâm bırakasınız... Evet, bekliyorum,
ve zîb u zer-i nisvîyetinizle bütün maneviyetimi tenvîr
edeceksiniz ümit ve heyecanıyla çırpınıyorum... ve nasıl,
bilmeniz!...

evet, bilmeniz, bilmeniz ki bu bir çok elîm
ve hunîn tecrübelerle zâr u hârap olan kalb-i marîz
sizi nasıl daha hiçbir kadının hiçbir kalb-i
beşer tarafından taazziz edilmemiş olduğu yegane ve müstesna
bir perestijle tebcîl etmeye kadardır. Bunu tahmin
edebilmeniz, nevâyiş-i it'asıyla çiçeklere renk
ve rayihayı, nebâtâta feyz ve hayatı, insanlara şevk
ve sıhhati bahşettiğinden emin olan ilk bahar
güneşe mahsus saltanat-ı mevlekâne ile hayatımda tulu'a
şüphesiz lutf buyururdunuz... Fakat, ah fakat
bunu acaba lazım geldiği kadar tahmin buyuracak mısınız,

işte beni harap eden sual!



B. Faydalanılan Kaynaklar

Ahmet I.tfi Efendi, Vak'anvs Ahmet I.tfi Efendi Tarihi 6-7-8, YKY, İstanbul 1995.

AKSAN, Doğan, Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, Engin Yayınevi, Ank., 1999.

AKTAŐ, Őerif, Edebiyatta slp ve Problemleri, Akçağ Yayınları, Ankara 1998.

AKTAŐ, Őerif, Yenileşme Dönemi Türk Şiiri Antolojisi I, Akçağ Yayınları, Ankara 1996.

AKTAY, Salih Zeki, Emin Bülent'in Şiirleri, Semih I.tfi Kütüphanesi, İstanbul 1958.

AKYÜZ, Kenan, Modern Türk Edebiyatının Ana izgileri, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1965, s.148-159.

AKYÜZ, Kenan, Batı Tesirinde Türk Edebiyatı Antolojisi, İnkılap ve Aka Kitapevi, İst., 1986, s. 585-694.

Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, "Emin Bülent Serdaroğlu Maddesi", Ana Yay., c. 9, İst., 1992, s. 268.

BANARLI, Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c. 2, MEB Yayınları, İstanbul 1987, s. 1096.

BELGE, Murat, Edebiyat zerine Yazılar, YKY, İstanbul 1994.

CUDDON, J.A., A Dictionary of Literary Terms, Penguin Books, U.S.A, 1985.

ÇAKIR, Ahmet, 90 Soruda Galatasaray Spor Kulübü Tarihi 1905-1995, Demir Ajans Yayınları, İstanbul 1995.

ÇELİK, Yakup, Şubat Yolcusu-Atilla İlhan'ın Şiiri, Akçağ Yayınları, Ankara 1998.

- ÇETİŞLİ, İsmail, Cahit Külebi ve Şiiri, Akçağ Yayınları, Ankara,
- DEVELLIOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1993.
- DİLÇİN, Cem, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, TDK, Ankara 1995.
- ERCİLASUN, Bilge, İkinci Meşrutiyet Devrinde Türkçü Tenkit, (1. Türkçü Tenkit), Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara 1995, s. 40.
- ERGUN, Saadettin Nüzhet, Türk Şairleri, c. 3, İstanbul 1933, s. 1232.
- EVRİMER, Rifat Necdet, Fecr-i Âti Şairleri-Femin Bülent, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1958.
- Galatasaray ve Galatasaray Derneği Tarihçesi, İstanbul, 1994..
- GEZGİN, Hakkı Süha, Edebi Portreler (Haz: Beşir Ayvazoğlu), Timaş Yayınları, İstanbul 1997, s. 78-81.
- GÖVSA, İbrahim Alâettin, Türk Meşhurları Ansiklopedisi, Yedigün Yayınları, s.301.
- GÖVSA, İbrahim Alâettin, Türk ve Dünya Meşhurları Ansiklopedisi -1962-, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul 1962.
- GÜRSOY, Belkıs Altuniş, Hüseyin Suat Yalçın Hayatı ve Eserleri, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.
- İmlâ Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara 2000.
- İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., c. 14, İst., 1996, s. 431-433.
- İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., c. 23, İst, 2001, s. 76-82.
- KABAKLI, Ahmet, Türk Edebiyatı, c.3, İstanbul 1994, s.290.
- KAPLAN, Mehmet, Şiir Tahlilleri I, Dergâh Yayınları, İstanbul Mart 1994.

KAPLAN, Mehmet, Şiir Tahlilleri II, Dergâh Yayınları, İstanbul Ekim 1994

KAPLAN, Mehmet, Tevfik Fikret, Devir-Şahsiyet-Eser, Dergâh Yayınları, İstanbul 1998.

KAPLAN, Mehmet, Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I, Dergâh Yayınları, İstanbul 1997.

KAPLAN, Mehmet, Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar II, Dergâh Yayınları, İstanbul 1999.

KAPLAN, Mehmet, Tanpınar'ın Şiir Dünyası, Dergâh Yayınları, İstanbul 1983.

KARAALIOĞLU, S.Kemal, Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1982, s.82.

KARAALIOĞLU, S. Kemal, Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İst., 1983.

KARAI., Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, c. 5, TTK Basımevi, Ankara 1983, s.218-248.

KERMAN, Zeynep, Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri, Akçağ Yayınları, Ankara 1998.

KIRCI, Mustafa, Ahmet Muhit Dıranas, Hayatı, Fikirleri, His Dünyası, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.

KUDERALP, Sinan, Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricâli (1839-1922), İsis Yayınları, İstanbul 1999, s.17.

Mehmed Süreyya, Sicil-i Osmânî, c.2, Matbaa-yi Âmire, İst., 1311, s. 99-100.

Mehmed Süreyya, Sicil-i Osmânî, c.3, Matbaa-yi Âmire, İst., 1311, s. 602-603.

MİYASOĞLU, Mustafa, Necip Fazıl Kısakürek, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999.

ONAY, Ahmet Talât, Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i, Akçağ Yayınları, Ankara 1996.

ONAY, Ahmet Talat, Türk Şiirlerinin Vezni, Akçağ Yayınları, Ankara 1996.

Osmanlı (Siyâset), "Kırım Savaşı" maddesi, c. 2, Yeni Türkiye Yay., Ankara 1999, s. 97-112.

ÖKSÜZ, Yusuf Ziya, Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi, TDK Yayınları, Ankara 1995.

ÖZBALCI, Mustafa, Ahmet Kutsi Tecer, Şairliği ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme, Akçağ Yayınları, Ankara 1988.

ÖZBALCI, Mustafa, Yahya Kemal'in Duygu ve Düşünce Dünyası, Akçağ Yayınları, Ankara 1996.

ÖZKAN, Abdullah-Refik Durbaş, Cumhuriyet'ten Günümüze Türk Şiiri Antolojisi (526 Şair, 1909 Şiir), Boyut Dosya Yay., İstanbul 1999, s. 59.

PARIATIR, İsmail-Nurullah ÇETİN, Genç Kalemler, TDK Yayınları, Ankara 1999.

STEVİCK, Philip, Roman Teorisi, Gazi Üni., Yayınları, Ankara 1988.

SEVÜK, İsmail Habib, Tanzimat'tan Beri I, Remzi Kitapevi, İst., 1942, s. 328.

SEVÜK, İsmail Habib, Tanzimat'tan Beri II, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1940, s. 334-336.

SEVÜK, İsmail Habib, Edebi Yeniliğimiz, Devlet Matbaası, İstanbul 1932, s.274-276.

ŞAHİN, İbrahim, Cengiz Dağcı'nın Hayatı ve Eserleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1996.

ŞAHİN, İbrahim, Selânikli Fazlı Necib, Devir-Şahsiyet-Eser, Bilge Yayınları, Ankara 1998.

ŞENER, Muhsin, Şiirin Diyalektiği, Suteni Yayınları, Ankara 1996.

Türk Dünyası El Kitabı, c. 3, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara 1992, s. 474.

TEKİL, Süleyman, Galatasaray Tarihi (1905-1985), İstanbul, tarihsiz.

Türk ve Dünya Meşhurları Ansiklopedisi -1962-, Altın Kitaplar Yayınevi, İst., 1962, s. 244.

ÜNAYDIN, Ruşen Eşref, Galatasaray ve Futbol-Hatıralar-, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1957.

WELLEK, Rene-Austin Warren, Edebiyat Teorisi, (Çev: Ömer Faruk Huyugüzel), Akademi Kitabevi, İzmir 2001.

YAZAR, Mehmet Behçet, Edebiyatçılar Âlemi-Edebiyatımızın Unutulan Simâları, 21.Yüzyıl Yayınları, Ankara 1999, s. 70-72.

Yeni Türk Ansiklopedisi, c. 9, Ötüken Yay., İst., 1985, s. 3514-3515.

YÜCELI, Hasan Ali, Edebiyat Tarihimizden, İletişim Yayınları, İstanbul 1957.

C. Taranan Gazete ve Mecmualar

1. Taranan Gazeteler

Cumhuriyet

Ulus

Akşam

Tan

Vakit

2. Taranan Mecmualar

Âşiyân

Muhit

Musavver

Servet-i Fünun

Donanma

BELGELER

A. ARŞİV BELGELERİ

1. Emin Bülent'in kayın pederi Sait Paşaya ait olan nüfus kayıt örneği

İsim	Doğum yeri	Doğum tarihi	Yaş	Medeni hali	İş	İkamet yeri	Notlar
Emin Bülent	Adana	1925/11/15	39	Evli	Emekli	Adana	
Sait Paşa	Adana	1875/01/01	75	Evli	Emekli	Adana	
...

(Note: The form contains handwritten entries and stamps, including a large red watermark and a circular stamp on the right side.)

2. Nüfus Kaydını Gösterir Belge

Nüfus Kayıt Örneği

Nüfus Kayıt Örneği		Kazası:	Naityesi:	Muhallası:	İsliği:	Köyü:	Flane No:
Nüfus kaydında yazılı olduğu	Yazılı olduğu	Adı ve Soyadı	Babasının adı ve Soyadı	Anasının adı ve Soyadı	Doğum tarihi	Doğum yeri	Nüfus idarete kayıtlı tarihi ve no
Adı ve Soyadı	Babasının adı ve Soyadı	Anasının adı ve Soyadı	Doğum tarihi	Doğum yeri	Cinsiyeti	Dini	
Adı ve Soyadı	Babasının adı ve Soyadı	Anasının adı ve Soyadı	Doğum tarihi	Doğum yeri	Cinsiyeti	Dini	
Adı ve Soyadı	Babasının adı ve Soyadı	Anasının adı ve Soyadı	Doğum tarihi	Doğum yeri	Cinsiyeti	Dini	

Nüfus kaydına uygun olduğu yazılarak resmi mütter ve imza ile tasdiç olunacaktır.
 - Soru konusunun altına kayıta uygun olduğu yazılarak resmi mütter ve imza ile tasdiç olunacaktır.
 - Yazı girilmesini olan yerlerde makine ile, olmayan yerlerde okunaklı el yazısı ile doldurulacaktır.
 - (C) Cayı mülisimlerin imzalı ve yazılacaktır.

7. Sait Paşaya Verilen Maaş Miktarını Gösterir Belge

Maaş Miktarını Gösterir Belge		Maaş Miktarını Gösterir Belge	
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

8. Merhum Emin Bülent'in Eşi Melek Hanım Tarafından Babası Sait Paşadan
Dul Maaşı Tahsis Etmek Üzere Yazılan Dilekçe

Kaymakamlık Makamına

Kadıköy

İstanbul

Babam general Sait'in vefatında evli bulunduğundan o zaman bana aylık bağlanmamıştı. Halen dul bulunduğundan ahiren yürürlüğe var edilen 6745 sayılı kanun gereğince yeniden maaş tahsis edilmesini üzere işbu dilekçemin maaş kayıt örneğinin çıkarılması için Kadıköy Mülki Müdürlüğüne, Aile Mülkiyet Kayıtlarının ihracı için de Nüfus memurluğuna havale buyruğmasını saygılarımla arz ve talep ederim.

Adres: Kurtuluş Tepe altı Bozkurt caddesi

Numara 103 de Melek Sındaroglu

Not:

Kadıköy emvalinin eskisi 1762 No.su delâletile eski kayıt bulunabilir.

KADIKÖY İCRA DAİRESİ BAŞKANLIĞI

TAKSİT KALEMİ

No. ———

Mal. Mevl.

1762 Sıra no numarası 1762 sayılı

9. Maaş Tahsis Belgesi

Sait general - Jir

Form tarihi	2010.07.10
Özgeçmiş ve iş kayıtları ve yitimi vardır mı? Nasıl?	(2) Kayıtları vardır. Sait general
İşletme evrakları ve diğer belgeler hangi evraklar hangi maddelerde vardır?	
Muhasebe	Muhasebe evrakları hangi maddelerde yer almaktadır. Aile maddesinde hangi kayıtların yapıldığı ve hangi maddelerde diğer cihetler muhasebe maddelerinde var ise maddeler muhasebe kaç kuruluştur ve hangi tarihte tahsis edilmiştir?
Kişiler	Kişiler hakkında bilgi veriniz. Örneğin: Sonradan işi için çalışmış ise tarihi nedir, ücretleri vefat etmiş ise tarihi ve maaşları nedir? Zevceleden ve diğer cihetler maaşları var ise kaç kuruluştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir, resmen ve muvazzaf memuriyetle maddelerinde?
Zevceleden	Zevceleden kaç kişidir, isimleri nedir? Zevceleden var ise kaç maddede çalışmıştır? Maaşları hangi tarihte tahsis edilmiştir? Zevceleden ve diğer cihetler maaşları var ise kaç kuruluştur? Diğer cihetler muhasebe maddelerinde var mıdır? Nereden tahsis edilmiştir? Resmen ve muvazzaf bir memuriyetle var mıdır? Diğerleri kimdir? İsimleri nedir? Maaşları kaç kuruluştur? İsimleri ve maaşları maaş tahsis edilmiştir? Maaş evraklarındaki İVİV numarası nedir?
Vakıflar ve vâkıflar	Vakıflar ve vâkıflar var mıdır? İsimleri nedir? Muvazzafın İVİV vâkıflarında var mıdır? Ve bilâhâze şikâyet için edilmiş maddeler? Edilmiş iş tarihi nedir? Diğer cihetler muhasebe maddelerinde var mıdır? Nereden muhasebe ve kaç kuruluştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir? Resmen ve muvazzaf bir memuriyetle var mıdır?
Diğer tahsisler	Diğer tahsisler nedir? Tahsis olunan maaş hangi maddelerde tahsis edilmiştir?

Bu belgeyi hazırlayan memurun adı, soyadı, unvanı, işyeri adı, adresi, telefon numarası, e-posta adresi, imza ve mühürle birlikte aşağıdaki şekilde doldurulmalıdır. Bu belgeyi hazırlayan memurun adı, soyadı, unvanı, işyeri adı, adresi, telefon numarası, e-posta adresi, imza ve mühürle birlikte aşağıdaki şekilde doldurulmalıdır.

YERİ
İSİMİ
İMZA

Öye Öye Öye
İmza İmza İmza

Bu belgeyi hazırlayan memurun adı, soyadı, unvanı, işyeri adı, adresi, telefon numarası, e-posta adresi, imza ve mühürle birlikte aşağıdaki şekilde doldurulmalıdır. Bu belgeyi hazırlayan memurun adı, soyadı, unvanı, işyeri adı, adresi, telefon numarası, e-posta adresi, imza ve mühürle birlikte aşağıdaki şekilde doldurulmalıdır.

İmza İmza İmza
İmza İmza İmza
İmza İmza İmza

10. Sait Paşanın Eşi Nuriye Hanıma Verilen Maaş Belgesi

ذخیره وکافی مبالغه خلیه داره و مستحقه است از حقوق دولت و امانت دولتی و امانت دولتی و امانت دولتی و امانت دولتی

ملاحظات	تاریخ	مبلغ	ملاحظات	تاریخ	مبلغ	ملاحظات
ساحب مبالغه اسم و نام دولتی						
...						
...						
...			...			
...			...			

مبلغ اوله ای قید شده است از طرف ...

دیوان عالیته بالذکر تسهیل اولشده است

12. Sait Paşanın Kızına Maaş Tahsisine Dair Belge

تاریخ
۱۳۲۷/۷/۲۲

اندره انقه مشورته راجحه

استیصال محضه مانه از انچه محاسبه سوله

۵۰ لیره
نور جانم رونا دره
سوقه
چهار خسته
رایسای هو دران

منوا سببیا نه شانه
برایه کریمه
خاله کریمه
اعمار هو دران

فانکری شیم راجحه

۹۷۶

۶۸۱۱
رید اورانه

14. Emin Bülent'in Eşi Melek Hanımın Kız Kardeşi Güzide Sırmalı'ya Ait Nüfus Kayıt Örneği

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ

A0117.807
Kilimci

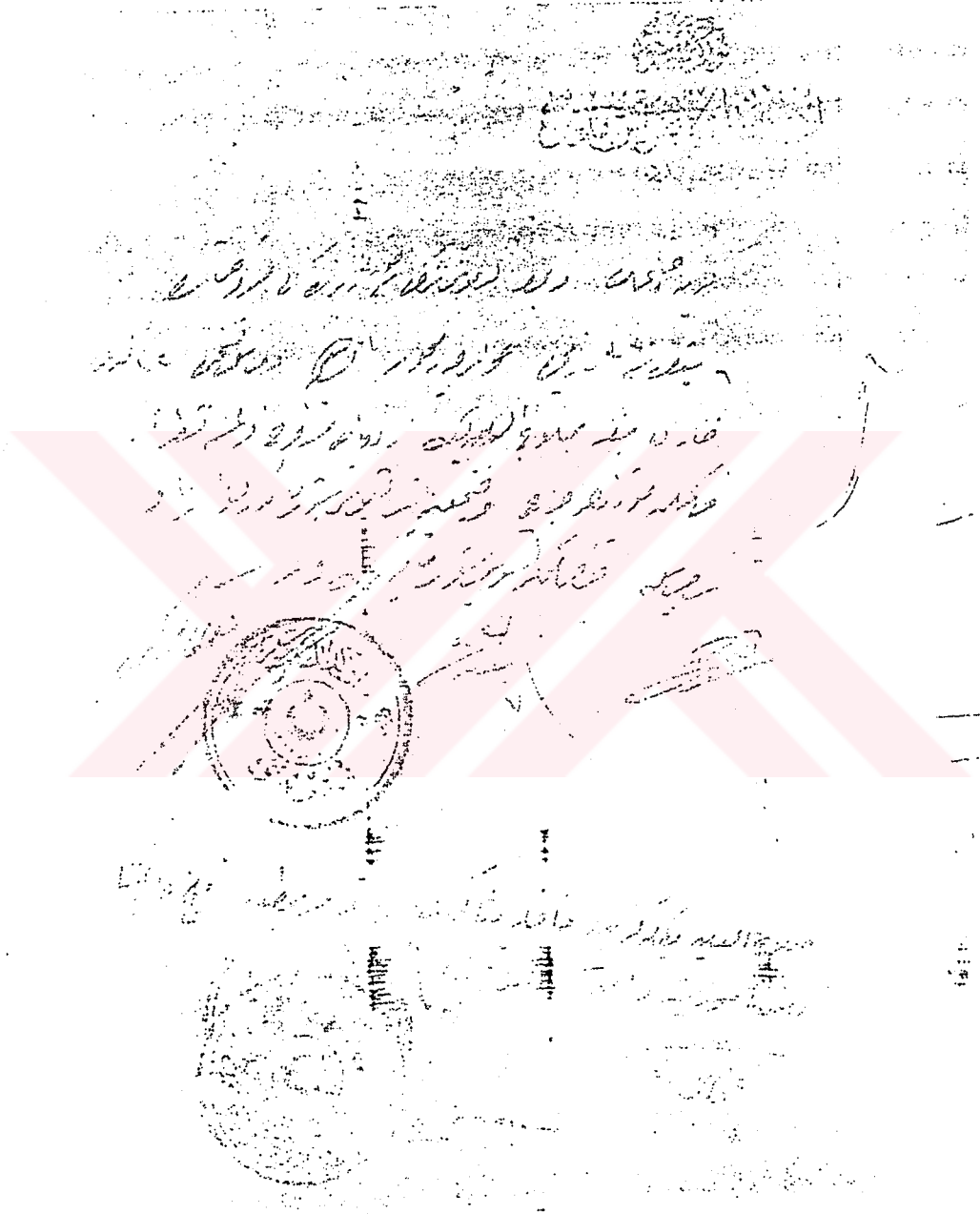
Adı, soyadı	Cinsiyet	İlçe	Mevkiile Gözetim			Cilt no.			Sıra no.			Kıbrıs no.
			Besiktas	Subsinyalı	Sulu	Dış	Erişime tarihi	Boşama tarihi	Ölüm tarihi	Filus	Öğene teselli	
Melek Sırmalı	KAD	Sait	Melek Hanımın Kız Kardeşi	-1313- Dalışlar	-	09.12.1987						23
			12.7.1980 tarihinde	Emekli Sırmalı								
			başınımlı. Dış	04-05-1987								

(Not: Bu belge yalnızca şahısların nüfus idaresinde kullanılmaktadır.)

(Not: Bu belge için belgeyi kütüphaneye çıkarmak için nüfus idaresine başvurulmalıdır.)



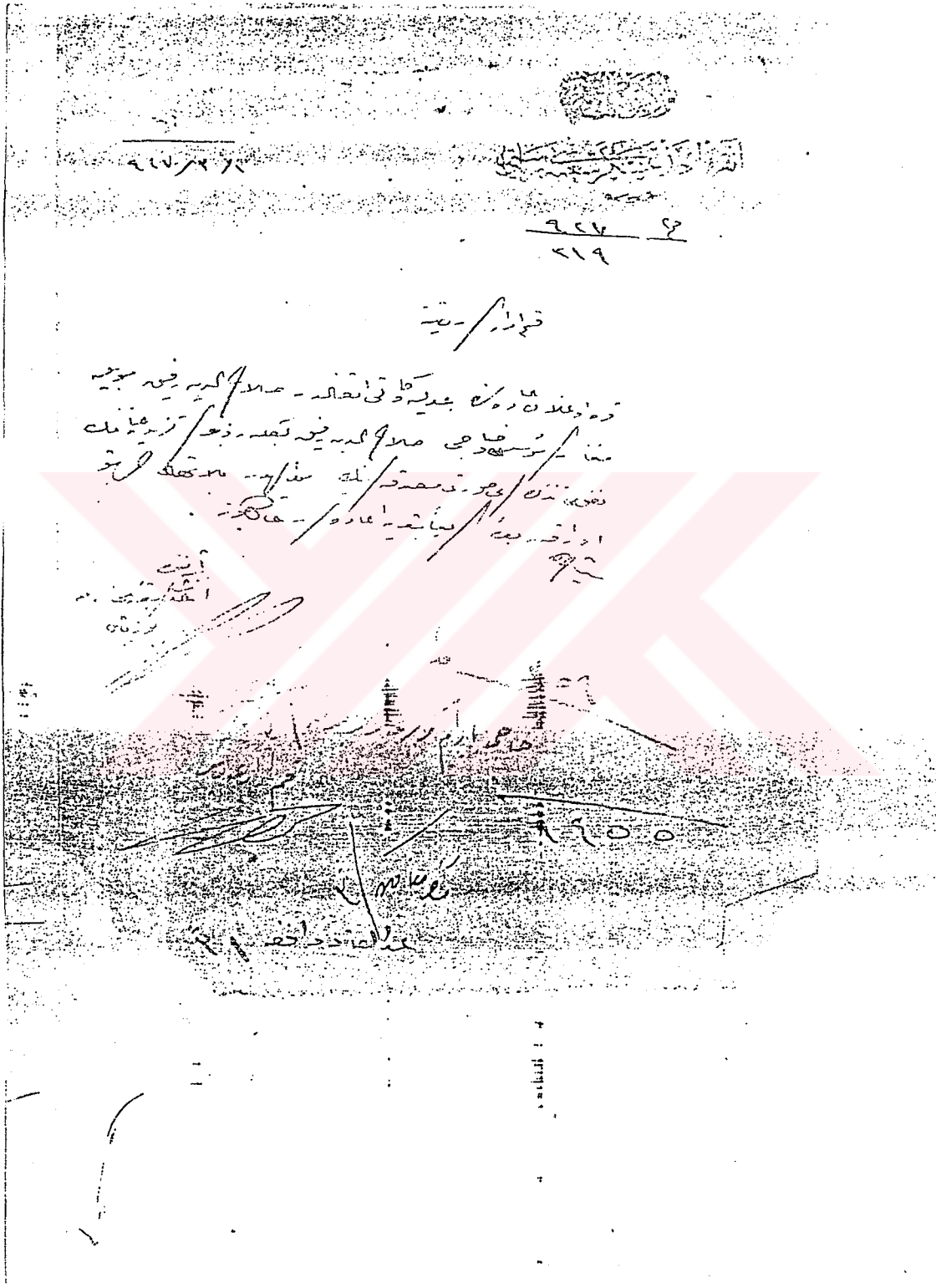
15. Güzide Hanımın Nüfus Bilgilerine Dair Belge

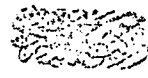


18. Sait Paşa Ve Ailesinin Nüfus Kütüğünü Gösterir Bilgiler

№	Ad	Yaş	Boy	Renk	Şahıs	Şifre
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

19. Diğer Belgeler





الجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية

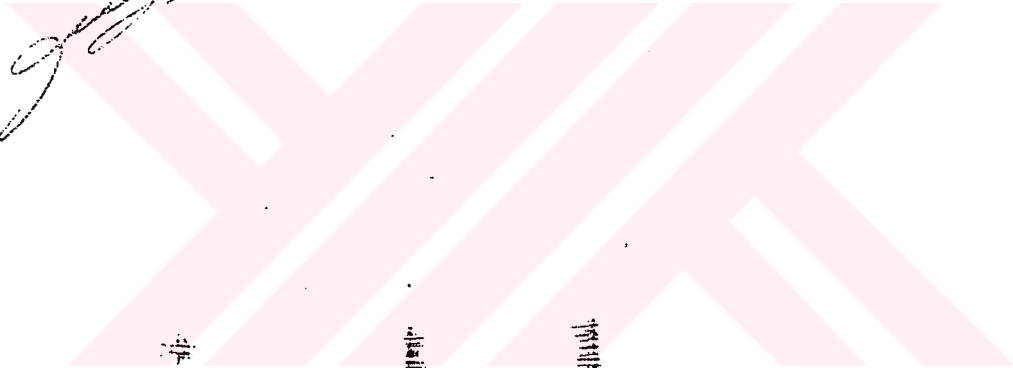
٢٥٧ / ٤ / ٢٠٠٠

٥٥٥
٥٥٧
٢١٩

وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

الجامعة الجزائرية للدراسات والبحوث
بمصر

م. د. محمد بن عبد الوهاب
م. د. محمد بن عبد الوهاب
م. د. محمد بن عبد الوهاب



B. FOTOĞRAFLAR



Emin Bülent'in 30.04.1942 tarihinde Ankara T.C. Merkez Bankası'nda göreve başladığı sırada vermiş olduğu vesikalik fotoğrafı



Emin Bülent'in çok sevdiği eşi Melek Hanım



Emin Bülent'in eşi Sait Paşa-zâde Melek Hanımın gençlik yılları



Şairin çok sevdiği kızı Sârâ



Emin Bülent'in bir başka fotoğrafı



Galatasaray Sultanî'si müdürü Tefvik Fikret ile 1908-1909'da ilk defa İstanbul şampiyonu olan Galatasaray takımı. Sağdan ayaktakiler: Hasan Fuat, Hâmit Hüsnü-Emin Bülent-Asım Tefvik-A. Robenson-Ali Sami-Milo-Adnan. Oturanlar: Bekir-Hasan-Tefvik Fikret-Sabri Mahir-Celâl-İdris-Hores.



Galatasaray Klubünün 2 Nolu kurucu üyesi Emin Bülent Serdaroğlu

ÖZ GEÇMİŞ

1978 yılında Kırşehir’de doğdu. İlk okul, orta okul ve lise tahsilini aynı yerde 1996 yılında tamamladı. 1997 yılında Kırıkkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girdi. 2001 yılında mezun oldu. Aynı yıl Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak göreve ve yine aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalında, Yüksek Lisans eğitimine başladı.



**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**